

A Ch'añ Schab'il Libro CRÓNICAS

Schab'il Crónicas sb'i jun libro tic, aton stz'acub' b'ab'el libro Crónicas. A d'a capítulo 1 masanto d'a 9, syalcot tastac ajnac yac'an reyal viñaj Salomón. A d'a capítulo 10, syalcot tastac ajnac spojanel sb'a lajuñe' iñtilal eb' israel cajan d'a stojolal norte d'a yalañ smandar eb' yiñtilal viñaj rey David. Axo d'a capítulo 11 masanto d'a 36, syal yuj eb' viñ sreyal Judá, masanto ix ac'ji ganar Jerusalén yuj eb' aj Babilonia. Syalancot yab'ixal tastac ajnac sb'atnaccan eb' icha presoal. Axo d'a slajvub' jun libro tic, ata' syal yuj sley viñaj Ciro sreyal Persia yac'naquetla, b'aj syala' to smeltzaj eb' aj Judá d'a schoñab'.

Ix sc'an sjelanil viñaj Salomón d'a Dios (1R 3.3-15)

¹ A viñaj Salomón yuninal viñaj David, ix tec'c'aj val yopisio viñ, yujto a Jehová sDiosal viñ ayoch yed'oc, ix te q'uechaañ viñ d'a yopisio chi'. ² Ix yavtan masanil eb' yetisraelal viñ: Aton eb' nivac yajalil eb' soldado, eb' juez, eb' yichamtac vinaquil choñab' yed' eb' yajal yaj d'a scal eb' sc'ab' yoc. ³ Ix b'at viñ yed' masanil eb' ix smolb'ej sb'a chi' d'a jun lugar chaañ d'a Gabaón, yujto ata' aycan cajnub' b'aj sch'ox sb'a Jehová, aton jun sb'onaccan viñaj Moisés schecab' Dios d'a tz'inan luum. ⁴ Palta a viñaj rey David ic'jinaccot te' scaxail strato Jehová d'a Quiriat-jearim, yac'annacoch viñ d'a yol jun

mantiado b'ob'il yuj d'a Jerusalén. ⁵ Axo pax jun altar nab'a bronce b'ob'il yuj viñaj Bezaleel yuninal viñaj Uri, yixchiquin viñaj Hur, a d'a Gabaón chi' aycani, d'a yichañ scajñub' Jehová. Ix b'at viñaj rey Salomón chi' yed' masanil eb' anima chi' ta', yic b'at sc'anb'ej sb'a eb' d'a Dios.

⁶ Ix q'uec'och viñ d'a yichañ Jehová, b'aj ay jun altar bronce chi', aton d'a yichañ mantiado b'aj sch'ox sb'a Jehová. Ix schecan viñ ñusjoctz'a mil noc' silab' d'a Jehová d'a yib'añ jun altar chi'.

⁷ A d'a jun ac'val chi', ix sch'ox sb'a Jehová d'a viñ, ix yalan icha tic: C'an d'ayin tas tza nib'ej, ol vac' d'ayach, xchi d'a viñ. ⁸ Ix yalan viñ d'a Dios chi' icha tic: A ach tic Mamin, ix ac' val a vach'c'olal d'a viñaj David in mam. A inxo ix in ac'och reyal sq'uexuloc viñ. ⁹ A ticnaic ach Jehová Dios, elocab'c'och tas ix al d'a viñ in mam chi', yujto ix in ac'och reyal d'a jun a choñab' mañ jantacoc sb'isul tic, icha spococal lum luum. ¹⁰ Yuj chi', ac' in jelanil, tzac'an vojtaquej tas svutej in cuchb'an jun choñab' tic. Yujto malaj junoc mach syal yac'an yajalil d'a jun a choñab' tic d'a yol yico', xchi viñ.

¹¹ Ix yalanxi Dios d'a viñ icha tic: Yujto a jun tic ix javi d'a a pensar a c'anani, mañoc a b'eyumal, ma snivanil elc'ochi, ma schamel eb' ajc'ool, mato snajab'i a q'uinal, mañoc chi' ix a c'ana', palta a' a jelanil ix a c'ana' yed' aj pensaril yic ol yal ac'an reyal d'a in choñab' b'aj ach vac'och reyal tic, ¹² yuj chi', ol vac' a jelanil yed' aj pensaril chi'. Ol vac'anpax a b'eyumal yed' snivanil elc'ochi. Malaj junoc rey jelan ec'nacxo icha ach tic, mañxa pax junocxo icha ach tic olto ochoc, xchi d'a viñ.

¹³ Ix lajvi chi' ix emixta viñ d'a Gabaón b'aj ay scajnuv' Dios chi', ix jax viñ d'a Jerusalén, ix yac'an rey al viñ d'a Israel chi'.

Ix smolb'ej noc' chej viñaj rey Salomón'R'yed' juntzañ carruaje

(1R 10.26-29; 2Cr 9.25-28)

¹⁴ Ix smolb'an mil 400 carruaje yic oval viñaj rey Salomón chi' yed' 12 mil noc' chej scuchan eb' soldado. Ix yac'ancan juntzañ chi' viñ d'a Jerusalén yed' d'a juntzañxo choñab'. ¹⁵ Mañxo jantacoc q'uen plata yed' q'uen oro ix smolb'ej viñ d'a Jerusalén chi', ichaxoñej q'uen comon q'ueen ix aj q'ueen. A te' c'ute', toxoñej icha te' caltacte'al higo d'a spañanil yichtac lum vitz ix aj te'. ¹⁶ A noc' schej viñ rey chi', ix manchajcot noc' d'a Muzri yed' d'a Cilicia. A eb' viñ smanvajum viñ rey chi' smanancot noc' ta'. ¹⁷ A junjun carruaje cotnac d'a Egipto chi', 600 siclo plata stojol, axo junjun noc' chej chi', 150 siclo plata stojol noc'. Axo masanil eb' viñ sreyal eb' heteo yed' eb' sirio, a eb' viñ smananxi d'a eb' schoñvajum viñaj Salomón chi'.

2

Strato viñaj Salomón yed' viñaj Hiram

(1R 5.1-18; 7.13-14)

¹ Ix snaan viñaj Salomón sb'oq'ue spalacio yed' pax cajnuv' b'aj tz'och ejmelal d'a Jehová. ² Yuj chi', ix siq'uel 70 mil eb' cuchum icatz viñ yed' 80 mil eb' tzeyum q'ueen d'a jolomtac vitz yed' 3 mil 600 eb' tz'ilan munlajel chi'.

³ Ix lajvi chi' ix yalanb'at viñ d'a viñaj Hiram sreyal Tiro icha tic: ¿Tzam ac'cot te' c'ute'

d'ayin icha ix a c'ulej yed' viñ in mam ayic ix sb'oanq'ue spalacio viñ b'aj cajnajnac? ⁴ A ticnaic ol in b'oq'ue jun templo b'aj ol oñ och ejmelal d'a Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic, yicñej ol ajoc. Ata' ol ñuschajtz'a incienso suc'uq'ui sjab' yuj quic'ancharñ Jehová chi'. Ol empax tzolan ixim pan d'a yichañ. Ol ñusjoc pax tz'a silab' d'a q'uiñib'alil, d'a yemc'ualil yed' pax d'a sc'ual ic'oj ip, d'a yic tz'alji q'uen uj yed' d'a juntzarño q'uiñ tz'och yuj quic'ancharñ Jehová co Diosal icha syal schecnab'il ac'b'ilcan d'ayoñ israel oñ tic, yic sco c'anab'ajej d'a masanil tiempo. ⁵ A jun templo ol in b'o chi', te nivan ol ajoc, yujto a co Diosal chi', yelxo ec'al snivanil yelc'och d'a yichañ masanil juntzarñ comon dios. ⁶ Palta jun, ¿tom ay junoc mach ol yal sb'oanq'ue jun templo chi'? Inatax satchañ nivan, palta max yab'laj b'aj tz'aj Dios chi'. ¿Tas vaj a in tic, yuj chi' ol in b'oq'ue jun templo b'aj syal scajnaj Jehová chi'? Añej am junoc lugar b'aj sñuschajtz'a incienso d'a yichañ syal in b'oani. ⁷ Yuj chi' ac'cot junoc viñ vinac yojtac val smunlaj d'a q'uen oro, d'a q'uen plata, d'a q'uen bronce yed' d'a q'uen hierro yed' d'a añ ch'al q'uc'mutz'inac, yaxmaquinac yed' chacchac, to syalpax sb'oanoch yechel yalñej tastac viñ. A viñ ol colvaj yed' eb' c'ayb'ab'il d'a juntzarñ chi' ay d'a Judá yed' d'a Jerusalén tic, aton eb' ix sic'chajcanoch yuj viñ in mam. ⁸ Añejtona' tzac'anpaxcot te te' ay d'a Líbano d'ayin, aton te' c'ute', te' tzicap yed' te' sándalo, yujto yojtac to a eb' a munlajvum, te jelan eb' d'a ch'acoy te' d'a Líbano chi'. Axo eb' in munlajvum tic, ol colvaj eb' yed' eb' ic chi', ⁹ yic nivan te' syaq'uel eb', yujto a jun

templo ol in b'oq'ue chi' te nivan ol ajoc, satub'tac pax ol aj yilji. ¹⁰ Ol vac'b'at svael eb' a munlajvum chi'. Ol vac'b'at 60 mil quintaloc ixim trigo, añaia' icha chi' pax ixim cebada. Ol vac'paxb'at 110 mil galónoc vino, icha pax chi' aceite, xchib'at viñaj Salomón chi'.

¹¹ Ix lajvi chi' ix yac'ancot jun ch'añ carta viñaj Hiram sreyal Tiro chi' d'a viñaj rey Salomón chi' b'aj syal viñ icha tic: Ach rey Salomón, a Jehová ix ach ac'anoch reyal d'a Israel chi', yujto te xajan schoñab' chi' yuuj. ¹² Yuj chi', alchajocab' vach' lolonel d'a Jehová e Diosal, aton b'oannac satchaani yed' sat luum tic, yujto ach yac'och reyal sq'uexuloc viñaj rey David a mam. Te ñican ach, te c'ayb'ab'il ach d'a jelanil, a ach ol a b'oq'ue jun stemplo Jehová chi' yed' a palacio b'aj ol ach ajoc. ¹³ A ticnaic svac'b'at jun viñ vinac te jelan spensar, te yojtac pax viñ, aton viñaj Hiram-abi.

¹⁴ A jun viñ tic, yune' viñ jun ix ix yñtilal Dan, axo viñ smam viñ, aj choñab' Tiro viñ. A jun viñ tic, yojtac val viñ smunlaj d'a q'uen oro, d'a q'uen plata, d'a q'uen bronce, d'a q'uen hierro yed' d'a q'uen q'ueen. Syal pax smunlaj viñ d'a te te', d'a añ ch'al q'uic'mutz'inac, yaxmaquinac yed' d'a añ chacchac ch'al yed' d'a añ lino. Te jelan viñ sb'oanoch yechel yalñej tastac. Syal snaanel viñ tas tz'aj junoc munlajel, yalñej tas sc'anchaj d'ay. Ol munlaj viñ yed' eb' a munlajvum jelan, aton eb' smunlajtaxon yed' viñ a mam, viñ te xajan vuuj.

¹⁵ Yuj chi' svala': Ac'cot ixim trigo chi' d'ayoñ, ixim cebada, aceite yed' vino ix ala' to ol ac' chi'.

¹⁶ Yacb'an chi', a oñ tic ol caq'uel te te' d'a Líbano tic. Jantac te' ol a c'ana', junñej ol cutej te', ol

quic'anb'at te' d'a yib'añ a' mar, masanto ol c'och te' d'a Jope. Axo eb' a munlajvum ol ic'anb'at te' d'a Jerusalén, xchicot viñaj Hiram sreyal Tiro chi'.

¹⁷ Ix lajvi chi', ix yic'ancharañ sb'isul masanil eb' ch'oc choñab'il cajan d'a choñab' Israel viñaj Salomón chi', ch'oc pax b'ischajnac eb' yuj viñaj rey David. A sb'isul eb', 153 mil 600 d'a smasanil.

¹⁸ Ix ac'jioch 70 mil eb' cuchoj icatz, 80 mil pax eb' ix och tzeyoj q'ueen d'a tzalquixtac, axo 3 mil 600 xo eb' ix och yil eb' smunlaj chi'.

3

Ix b'ochaj templo yuj viñaj Salomón (1R 6.1-38)

¹ Ix schael yich viñaj Salomón sb'oanq'ue stemplo Jehová d'a Jerusalén, aton d'a spañanil sjolom lum tzalan Moriah, b'aj ix sch'ox sb'a Jehová d'a viñaj David smam viñaj Salomón chi'. A jun lum chi' stec'lab' trigo viñaj Ornán aj Jebús, manb'ilcan lum yuj viñaj David chi' yicoc stemplo Dios. ² Ix schael yich munlajel chi' d'a schab'il c'ual yoch schab'il uj, ayic schañil ab'il yoch viñaj Salomón chi' reyal.

³ A yechel yich templo ix schec viñaj Salomón ac'chajemoc, aton tic: 27 metro sc'atul, 9 metro yol schiquin. ⁴ Axo pax scorredoral, 9 metro paxi, lajan yed' yol schiquin chi'. Axo schañil, 9 metro paxi. Ix ac'jioch q'uen oro d'a sattac scorredoral chi'. ⁵ Ix ac'jioch te chemte' d'a sattac yol templo chi', aton te' tzicap. Ix lajvi chi' ix ac'jioch q'uen oro te vach' d'a sattac te' yed' d'a yechel yoch'b'ilocho d'a te', aton yechel te' palma

yed' yechel q'uen cadena. ⁶ Ix och q'uen q'ueen te vach' yilji yelvanub'oc templo chi'. A q'uen oro ix sc'an eb' chi', aton q'uen scot d'a Parvaim. ⁷ Ix ac'jioch q'uen oro d'a sattac te' chemte' d'a yool chi' smasanil yed' d'a spatzab'il yed' d'a smarcoal puerta yed' d'a spuertail chi'. Ix och pax yechel querubín d'a sattac te' chemte' chi'.

⁸ Ix schecan viñ macchaj jun cuarto d'a yol templo chi', aton jun cuarto Yicñej Jehová Yaji. 9 metro ix ajcan chab' spac'ultac jun cuarto chi'. Lajan yed' yol schiquin templo chi', 9 metro pax ix aj chab'xo spac'ultac. Ix ac'jipaxoch oro te vach' d'a sattac yool chi'. 500 quintal q'uen oro ix och d'a sattac yool chi'. ⁹ A q'uen lavux ix och d'a yool chi', 20 onza q'uen oro ix och d'a q'ueen. Ix och pax q'uen oro d'a sattac yol juntzañ cuarto ay d'a chaañ.

¹⁰ A d'a yol jun cuarto Yicñej Dios yaj chi', ix schec b'ojoc chab' te' yechel querubín viñaj Salomón chi', ix ac'jioch q'uen oro d'a spatictac. ¹¹⁻¹³ A slevanil yajel sc'axil chab' yechel querubín chi', 9 metro, jeñanel sc'axil junjun. Chab' metro yed' 25 centímetro junjun sc'axil chi'. Sc'och jeñan jun sc'axil junjun yechel chi' d'a spac'ultac yol cuarto chi', axo junjunxo sc'axil, schalaj sb'a d'a snañal. A juntzañ yechel querubín chi', liñjab' elta, q'ueljab' elta d'a snañal yol templo chi'. ¹⁴ Ix schecpax b'ochaj jun c'apac cortina nab'a lino viñ, ix och yechel querubín d'ay yed' añ ch'al q'uic'mutz'inac, yaxmaquinac yed' añ chacchac ch'al.

*A chab' nivac oy
(1R 7.15-22)*

¹⁵ Ix schecanpax viñaj Salomón chi' b'ojoc chab' nivac oy nab'a bronce, 16 metro ix aj steel junjun, ix och d'a sat templo chi'. Axo jun ayq'ue d'a schon junjun oy chi', 2 metro yed' 25 centímetro spimal.

¹⁶ Ix b'o pax q'uen cadena, icha chimpa ix aji, ix och q'uen d'a spatictac schon oy chi'. Ix b'o pax 100 yechel te' granada, ix och d'a q'uen cadena chi'.

¹⁷ Ix ac'jioch juntzañ nivac oy chi' d'a sat templo chi', jun d'a stojolal sur, junxo d'a stojolal norte. A jun d'a sur chi', Jaquín ix sb'iej, axo jun d'a norte chi', Boaz ix sb'iej.

4

*Juntzañ yamc'ab'yic templo
(1R 7.23-51)*

¹ Ix schecpax viñaj Salomón chi' b'ojoc jun altar nab'a bronce, 9 metro ix aj sc'atul, 9 metro ix aj sat, nañal yoil metro ix ajq'ue schaañil. ² Ix b'ochaj pax jun nivan pila yed'tal a a' nab'a bronce, setansetan ix aji, nañal yoil metro ix aj slevanil sat, 2 metro yed' 25 centímetro ix ajq'ue steel stitac, axo jantac ix aj setan chi', 13 metro yed' nañalxo. ³ A d'a yalañ sti' d'a spatictac jun pila chi', ayec' cha tzol yechel noc' toro yelvanub'oc. Lajuñe' ayoch d'a junjun 45 centímetro, yaman yaj yed' jun pila chi'. ⁴ Ay pax lajchave' yechel nivac toro nab'a bronce ayoch sb'achnub'oc yalañ jun pila chi'. A juntzañ chi', oxe' q'uelanb'at d'a stojolal norte, oxe' pax d'a sur, oxe' pax d'a stojolal b'aj sjavi c'u yed' oxe' d'a stojolal b'aj tz'em c'u. A yoc juntzañ yechel vacax chi' d'a spatic, a' ayoch d'a yalañ

jun pila chi'. Axo d'a yib'añ b'achanemi. ⁵ A jun pila chi', 8 centímetro spinal. Pech'anel sti' icha xumaquil añ chochol. 15 mil galón a a' sb'at d'a yool.

⁶ Ix b'o pax lajuñe' yunetac pila nab'a bronce b'aj sjuc'chaj masanil tas sc'anchaji ayic sñusachaj silab'. Oye' ix can d'a stojolal sur, oyexo d'a stojolal norte. Axo d'a jun nivan pila chi' sb'ic sb'a eb' viñ sacerdote.

⁷ Ix b'o pax lajuñe' b'achnub' candil nab'a oro, icha ix aj yalan Dios. Ix ac'chajoch d'a yol templo chi', oye' d'a stojolal sur, oye' d'a stojolal norte. ⁸ Ix b'o pax lajuñe' mexa, ix ac'chajoch d'a yol templo chi', oye' d'a stojolal sur, oye' pax d'a stojolal norte. Ix b'o pax 100 nivac uc'ab' nab'a oro.

⁹ Ix b'o pax jun amac' yic eb' sacerdote yed' junxo amac' nivaquil yic masanil anima. Ix och q'uen bronce d'a spatictac jun puerta ay d'a scal chab' amac' chi'. ¹⁰ A jun nivan pila ix b'o chi', a d'a stojolal sur d'a schiquin templo chi' ix cani, d'a stojolal b'aj sjavi c'u.

¹¹ Ix sb'opax juntzañ q'uen chen viñaj Hiram chi', q'uen pala yed' q'uen nivac uc'ab', icha chi' ix aj sb'oelc'och munlajel d'a stemplo Dios ix schec b'ojoc viñaj Salomón chi'. ¹² A juntzañ munlajel ix laj b'o chi': Aton chab' nivac oy, chab' sjolom oy chi' ayq'uei, setansetan yaji, ayoch q'uen cadena d'a spatictac. ¹³ Ix och 400 yechel te' granada d'a q'uen cadena chi', cha tzol ix ajoch d'a junjun q'ueen. ¹⁴ Ay pax lajuñe' yunetac pila, lajuñe' sb'achnub' yich ayoch d'a yalañ, ¹⁵ jun nivan pila yic a a', 12 yechel toro ayoch d'a yalañ, ¹⁶ q'uen q'ueen chen, q'uen pala yed' q'uen tenedor.

Masanil juntzañ yamc'ab' ix sb'o viñaj Hiram chi' yuj viñaj Salomón, yic stemplo Jehová yaji, a q'uen bronce te copopí ix och d'ay. ¹⁷ A juntzañ yamc'ab' nab'a bronce ix b'o chi', a d'a yol lum b'aq'uech luum d'a sti' a' Jordán ix b'oi, d'a snañal Sucot yed' Saretán. ¹⁸ Yujto te nivan juntzañ yamc'ab' nab'a bronce ix schec viñaj Salomón chi' b'ojoc, maxtzac echtaj jantac q'uen bronce ix och d'ay.

¹⁹ Ix schecanpax viñaj Salomón chi' b'ojoc juntzañxo yamc'ab' yic stemplo Dios chi', nab'a oro ix aji: Aton jun altar yed' juntzañ mexa b'aj tz'ac'chajem ixim pan d'a yichañ Jehová, ²⁰ yed' juntzañ sb'achnub' candil yed' candil tz'och sc'ac'al d'a yichañ jun lugar Yicñej Jehová Yaji, icha yaj yalan Jehová chi'. ²¹ Ix b'o pax juntzañ yechel xumac ayoch d'a sb'achnub' candil chi' yed' q'uen tenaza, ²² q'uen tz'ic'anel stañil b'aj tz'och sc'ac'al candil, q'uen nivac uc'ab', q'uen nivac cuchara yed' q'uen yed'tal tzac'ac'. Masanil juntzañ q'ueen chi', añej d'a q'uen oro te vach' b'aj ix b'oi. Ix och pax q'uen oro d'a spatictac puerta b'aj tzoñ och d'a yol templo chi'. Ix och pax q'ueen d'a spuertail jun lugar Yicñej Dios Yaji.

5

¹ Axo yic ix lajvi masanil munlajel ix schec b'ojoc viñaj Salomón d'a stemplo Jehová chi', ix ic'jib'at masanil juntzañ yamc'ab' chi' b'aj sic'chaj tas tz'ac'ji yicoc Jehová d'a yol templo chi', aton juntzañ yamc'ab' nab'a oro, nab'a plata yed' juntzañxo tastac yic Jehová yajcan yuj viñaj rey David smam viñaj Salomón chi'.

*Ix ic'chajb'at te' scaxailtrato d'a templo
(1R 8.1-11)*

²⁻⁴ Ix lajvi chi' axo d'a sc'ual q'uiñ te ni-
van yelc'och d'a yuquil uj d'a yol ab'il chi', ix
schecan viñaj Salomón chi' smolb'ej sb'a masanil
eb' yichamtac vinaquil choñab' Israel chi' d'a
Jerusalén yed' masanil eb' yajal yaj d'a junjun
iñtilal yed' eb' nivac yelc'och d'a scal eb' sc'ab'
yoc. Ix smolb'ej sb'a eb', yic tz'ic'chajcot te' scaxail
strato Jehová yuj eb' levita d'a Sion, aton schoñab'
viñaj David. ⁵ Ix yic'ancot jun mantiado eb' sac-
erdote yed' eb' levita, aton jun b'aj sch'ox sb'a Je-
hová. Ix javi eb' yed'oc d'a templo chi' yed' masanil
syamc'ab'il. ⁶ A viñaj rey Salomón yed' masanil eb'
yetisraelal molanec' chí', b'ab'el scot eb' d'a yichañ
te' scaxail strato Dios chi', sñusan noc' silab' eb',
aton noc' calnel yed' noc' vacax. Mañ jantacoc noc'
ix yac' eb', mañxo b'ischajb'enoc noc'. ⁷ Ix lajvi
chi', ix b'at yac'anoch te' scaxail strato Jehová chi'
eb' sacerdote d'a yol templo chi' d'a yichohc'ochi,
aton d'a jun lugar Yicñej Jehová Yaji, d'a yalañ
sc'axil juntzañ yechel querubín. ⁸ A juntzañ yechel
querubín chi', jeñanb'at sc'axil d'a yib'añ b'aj ix
can te' caxa chi' yed' d'a yib'añ te' sb'achnub'al. ⁹ A
te' sb'achlab'il te' caxa chi', najat steel te', chequel
te' d'a jun lugar ay d'a snañal yol templo chi', jun
ay d'a sat elta jun lugar Yicñej Dios Yaji, palta mañ
chequeloc te' d'a sti'. A d'a jun lugar chi' ix canñej
te' caxa chi'. ¹⁰ A tas ayem d'a yol te', añej chab'
pachañ q'uen q'ueen yac'naccanem viñaj Moisés
d'a Horeb. A d'a q'uen tz'ib'ab'ilcanoch strato
Jehová sb'onac yed' choñab' Israel ayic van scot
eb' d'a yol b'e ayic yelnaccot eb' d'a Egipto.

¹¹ Ix elta eb' sacerdote d'a jun lugar ay d'a snañal yol templo chi'. Toxo ix sacb'itej sb'a eb' smasanil, vach'chom manto c'och stzolal yoch eb' d'a yopisio. ¹² Axo masanil eb' levita ac'b'íloch yic sb'itani, aton viñaj Asaf, viñaj Hemán, viñaj Jedutún, eb' yuninal eb' viñ yed' eb' sc'ab' yoc eb' viñ, liñjab'och eb' viñ d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a stz'ey altar d'a yamaq'uul templo chi'. Nab'a lino spichul eb' viñ ayochi, yed'nac platillo eb' viñ, salterio yed' arpa. Ay pax 120 eb' viñ sacerdote spu'an q'uen trompeta.

¹³ Junñej ix aj spu'an q'uen trompeta chi' eb' viñ smasanil. Junñej ix aj sjaj eb' viñ sb'itani, yic syalan vach' lolonel eb' viñ yuj yac'an yuj diosal eb' viñ d'a Jehová. Yacb'an van sb'itan eb' viñ chi', ix puchaj q'uen trompeta, ix tziñji platillo yed' juntzañxo yamc'ab' yic b'it chi'. Sb'itan eb' viñ icha tic: Calec vach' lolonel d'a Jehová, yujto te vach'ñej, tzoñ xajanej d'a masanil tiempo, xchi eb'. A d'a jun rato chi' ix b'ud'jiel yol templo chi' yuj jun asun. ¹⁴ Majxo yal-laj yoch eb' viñ sacerdote yil yopisio, yujto ix b'ud'jiel yol templo chi' yuj stziquiquial Jehová.

6

Ix och sq'uiñal templo (1R 8.12-66)

¹ Ix yalan viñaj rey Salomón icha tic:
Mamin Jehová, ix ala' to d'a scal q'uc'alc'uinal
ayach eq'ui.6.1

6.1 **6:1** A jun q'uc'alc'uinal syal d'a tic sch'oxcot q'uc' asun ochnac d'a sjolom lum vitz Sinaí, ayic yemul Jehová lolonel d'a eb' choñab' israel.

² Palta a in tic, ix in b'oq'ue jun a templo vach' yilji tic yic tzach cajnaj d'a yool.

Aton d'a tic ol ach aj d'a masanil tiempo, xchi viñ rey chi' d'a Dios.

³ Ix lajvi chi' ix meltzajb'at q'uelan viñ rey chi' b'aj ayec' masanil eb' yetisraelal chi', liñjab' q'ue eb' smasanil, ix yalan vach' lolonel viñ d'a yib'añ eb'. ⁴ Ix yalan viñ icha tic: Calec vach' lolonel d'a Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic, yujto ix elc'och b'aj yac'naccan sti' d'a viñaj David in mam, ayic yalannac icha tic: ⁵ Atax yic vic'annaqueta in choñab' d'a Egipto, malaj junocxo choñab' ix in siq'uel d'a scal yinñtilal Israel b'aj sb'o junoc templo b'aj tzin aji, yic tz'ic'jichaañ in b'i. Malaj pax junoc vinac ix in siq'ueli yic scuchb'an in choñab' Israel tic. ⁶ Palta a ticnaic jun, ix in siq'uel choñab' Jerusalén, yic vach' ata' ol b'inaj in b'i. Ix ach in sic'paxeli yic tzach och reyal d'a in choñab' Israel tic, xchi Jehová d'a viñ in mam chi'. ⁷ A viñaj David in mam chi', snib'ejnac viñ sb'oq'ue junoc templo yic syic'ancharañ Jehová co Diosal viñ. ⁸ Palta yalnac Jehová d'a viñ: Te vach' tas tza na chi', yujto tza na a b'oq'ue junoc in templo. ⁹ Mañoc ach ol a b'oq'uei, palta a junoc uninal ol b'oanq'ueoc, xchi d'a viñ.

¹⁰ Axo ticnaic jun, toxo ix elc'och b'aj yac'nac sti' Jehová chi'. Icha val yutejnac yalan chi', icha chi' ix aj voch reyal d'a co choñab' tic sq'uexuloc viñ in mam chi'. Toxo ix in b'oq'ue jun stemplo Jehová co Diosal. ¹¹ Toxo pax ix vac'och te' scaxail strato Jehová sb'onac qued'oc d'a yool, xchi viñ.

¹²⁻¹³ Ay jun tec'nub' nab'a bronce ix schec viñaj Salomón chi' b'ojoc, a d'a snañal yamaq'uil templo

chi' ay, chab' metro yed' 25 centímetro ix aj scharñil pac'añ. Axo scharñil ix ajq'uei, jun metro yed' 35 centímetro. Ix q'ue viñ d'a yib'añ jun tec'nub' chi' d'a yichañ altar yic Jehová, q'uelanoch masanil eb' choñab' israel chi' ix em cuman viñ, ix yic'anchañ sc'ab' viñ, ix lesalvi viñ. ¹⁴ Ix yalan viñ icha tic: Mamin Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic, malaj junocxo Dios d'a satchañ yed' d'a sat lum tic lajan ed'oc, yujto tzaq'uelc'och a trato, tza ch'oxan a vach'c'olal d'a mach tzach c'anab'ajan d'a smasanil sc'ool. ¹⁵ Toxo ix aq'uelc'och b'aj ac'nac a ti' d'a viñaj David in mam. A val ticnaic van yelc'ochi. ¹⁶ Yuj chi', Mamin Jehová co Diosal, elocab'paxc'och b'aj ac'nac a ti' d'a viñ a checab' aj David chi' to ol ochñej yirñtilal viñ reyal d'a choñab' Israel tic tato tzach sc'anab'ajej eb' icha ajnac ach sc'anab'ajan viñ in mam chi'. ¹⁷ Yuj chi', Mamin Jehová co Diosal, elocab'c'och b'aj ac'nac a ti' d'a viñ in mam a checab' chi'.

¹⁸ Palta jun, ¿tom syal a cajnaj d'a sat lum tic yed' eb' anima? Inatax satchañ, yelxo te nivan, palta max yab'laj b'aj tzach aji, ocxom jab' templo ix in b'oq'ue tic. ¹⁹ Palta jun Mamin, cha ab' in lesal ayic tzin tevi d'ayach a in a checab' in tic, ayic tzin c'anan a vach'c'olal. ²⁰ Mañ iq'uel a sat d'a jun templo tic d'a c'ual yed' d'ac'valil, aton d'a jun lugar to ix ala' to ol ach b'inajñej. Yuj chi' ab'val tas svala'. ²¹ Ayic tzin lesalvi d'ayach yed' pax eb' a choñab' Israel tic d'a jun lugar tic, cha ab' co lesal tic. Ato d'a satchañ b'aj cajan ach, tza maclej ab' co lesal chi', tzac'val nivanc'olal co mul.

²² Q'uinaloc ay junoc mach tz'ac'jioch d'a yib'añ to ix och smul d'a junoc yetanimail, tz'ic'chajcoti,

tzul yac'an sti' d'a yichañ altar d'a jun a templo tic, ²³ ato d'a satchaañ chi', tzab' tas syala', tza b'eyc'olej d'a stojolal, tzac'och syaelal mach tz'och smul chi' icha syal smul tz'ochi, tza b'o pax yaj mach malaj smul.

²⁴ Q'uinaloc tzoñ ac'ji ganar a oñ a choñab' oñ tic yuj eb' caje'ool, yujto tz'och co mul d'ayach, tato sna sb'a co c'ool, scalan co b'a d'ayach, tzoñ tevi d'ayach d'a jun templo tic, ²⁵ tzab'val co lesal d'a satchaañ chi', tzac'val nivanc'olal co mul, tzoñ ac' meltzaj d'a lum co luum ac'nac d'a eb' co mam quicham tic.

²⁶ Q'uinaloc mañxo ol yac' ñab' d'a choñab' tic yuj co mul tz'och d'ayach, tzac'anoch co yaelal. Palta tato tzoñ javi ul ach cac' b'inaj d'a lesal, q'uelan oñ cot d'a jun lugar tic snaan sb'a co c'ool d'a co chucal yuj jun yaelal chi', ²⁷ tzab'val d'a satchaañ chi' ayic tzoñ tevi d'ayach. Tzac'val nivanc'olal co chucal, tza ch'ox jun a b'eyb'al vach' yic sco b'eyb'alej. Slajvi chi' tzac'ancot ñab' d'a yib'añ lum luum ac'nac tic d'ayoñ.

²⁸ Q'uinaloc tz'em vejel, ma ilya d'a co choñab' tic, ma stacji cavb'en yuj c'ac', ma sjavi junoc syab'il cavb'en chi', ma sjavi noc' c'ulub' d'ay, ma junocxo macañ noc' cotac noc' slajanel cavb'en chi', ma jun, sjavi oyan eb' ajc'ol yac'an oval d'a junoc choñab' d'a yol co mach'en tic, ma yalñej tas yaelal tzoñ ic'ani, ²⁹⁻³⁰ tzab'val co lesal ayic tzoñ tevi d'ayach. Yalñej mach sna sb'a sc'ool ayic syilani to ayoch d'a syaelal, tato smojb'ejcot sc'ab' d'ayach d'a stojolal jun templo tic, tzab'val tas syal chi' d'a satchaañ, tzac'val spac d'a junjun icha sb'eyb'al, yujto a ach tic ojtac val tas ay d'a

co pensar yed' tas sco na junjun oñ. ³¹ Tato icha chi', ol yal sb'a masanil a choñab' d'ayach, ol ach co c'anab'ajani yacb'an pitzan oñ d'a sat jun luum ac'nac tic d'a eb' co mam quicham.

³² Q'uinaloc ay junoc anima ch'oc choñab'il scot d'a junoc lugar najat yic scajnaj d'a co cal a oñ a choñab' oñ tic yujto te nivan a b'inaji, te nivan a poder, tato slesalvi d'ayach d'a stojolal jun a templo tic, ³³ tzab'val tas syal chi' d'a satchaari b'aj ayach, tzac' masanil tas sc'an chi' d'ayach, yic vach' tzach yojtaquejel masanil nación d'a yolyib'añq'uinal tic, yic vach' tzach sc'anab'ajej eb' icha tzach co c'anab'ajej a oñ a choñab' Israel oñ tic. Icha chi' ol aj yojtacanel eb' to a jun templo ix in b'oq'ue tic, ic yaji.

³⁴ Q'uinaloc yalñej b'aj tzoñ a checb'at a oñ a choñab' oñ tic cac' oval yed' eb' ajc'ool, tato tzoñ lesalvi d'ayach d'a stojolal jun choñab' ix a sic'canel tic, b'aj ay jun templo ix in b'oq'ue tic, ³⁵ tzab'val d'a satchaari chi' ayic tzoñ tevi d'ayach, tzach och qued'oc yic scac' ganar.

³⁶ Q'uinaloc tz'och co mul d'ayach, (yujto malaj junoc anima max och smul) scot yoval a c'ol d'ayoñ, yuj chi' tzoñ ac'och d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool, tzoñ yic'anb'at eb' d'a ch'oc choñab'il najat, ma lac'an. ³⁷ Tato sna sb'a co c'ool d'a jun choñab' b'aj ayonec' chi', tzach co naanxicoti, tzoñ tevi d'ayach, sco chaan co mulej d'ayach, tzab'val co lesal. ³⁸ Tato yed' smasanil co c'ool yed' smasanil co pensar tzach co naxicoti, ayic ayoñ ec' d'a jun choñab' b'aj ic'b'iloñb'at chi', tzoñ lesalvicot d'a stojolal jun lum ac'nac tic d'a eb' co mam quicham yed' jun choñab' sic'b'ilel uuj tic yed' d'a stojolal

jun templo ix in b'o tic, ³⁹ tato icha chi', ato d'a satchaañ b'aj ayach eq'ui, tzab'val co lesal, tzach och qued'oc yic tzoñ meltzajxi, tzac'val nivanc'olal co mul tz'och chi' d'ayach.

⁴⁰ Ach in Diosal, tza maclej val ab' lesal tz'ochřej d'ayach d'a jun lugar tic.

⁴¹ Ach Jehová co Diosal, canañřej cajan d'a jun lugar tic yed' scaxail sch'oxanel a poder. Mamin, colřej eb' sacerdote tzach ac'an servil, axo eb' ico', tzalajocab' eb' yuj a vach'c'olal. ⁴² Mañ in a patiquejel a in rey in ix in a sic'canel tic. Nacot b'aj a xajanejnac viñaj David a checab', xchi viñaj rey Salomón chi' d'a Jehová.

7

¹ Ayic ix lajvi slesalvi viñaj rey Salomón chi', ix cot c'ac' d'a satchaañ, ix tz'ab'at jun silab' sñusjitz'a smasanil yed' juntzañxo silab', ix b'ud'jiel yol templo chi' yuj stziquiquial Jehová.

² Yuj chi' majxo yal-laj yoch eb' sacerdote d'a yool chi'. ³ Ayic ix yilan jun c'ac' chi' masanil eb' israel yed' stziquiquial Jehová ix emul d'a yib'añ jun templo chi', ix em cumnaj eb' masanto ix emc'och snañal sat eb' d'a sat luum, ix lesalvi eb', ix yac'an yuj diosal eb' d'a Jehová. Ix yalan eb' icha tic: Yelxo te vach' Dios, yujto tzoñ xajanej d'a masanil tiempo, xchi eb'.

⁴ Ayic ix lajvi juntzañ chi', ix yac'an silab' viñaj rey Salomón yed' eb' choñab' chi' d'a Jehová. ⁵ Ix yac' 22 mil noc' vacax eb' yed' 120 mil noc' calnel silab'il.

Icha chi' ix aj yac'ancanoch jun templo chi' eb' d'a yol sc'ab' Dios.

⁶ Liñanq'ue masanil eb' israel chi', axo eb' sacerdote ayec' eb' d'a yed'tal b'aj ix cani, spu'an q'uen strompeta eb'. Axo eb' levita q'uelc'umb'a yaj eb' yed' eb' sacerdote chi', van sb'itan eb' yed' juntzañ yamc'ab' b'ob'ilcan yuj viñaj rey David yic tz'och ejmelal d'a Jehová. Van sb'itan eb' icha tic: A Jehová, ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo, xchi eb'.

⁷ Ix yac'anpaxoch yopisio snañal amac' viñaj Salomón chi', aton jun ay d'a yichañ stemplo Jehová chi', yic ata' sñusjitz'a silab' yed' xepual noc' silab' yic junc'olal yed' Dios, yujto a jun altar nab'a bronce ix schec viñ b'ojoc, max yab'laj yic sq'ue noc' silab' chi' d'a yib'añ yed' ofrenda d'a tas svaji yed' xepual noc' noc' chi'.

⁸ A d'a jun tiempoal chi', a viñaj Salomón yed' eb' yetisraelal ix yac'och q'uiñ chinama eb' d'a uque' c'ual. Te nivan sb'isul eb', ix cotñej eb' b'aj tz'ochc'och b'e d'a Hamat d'a norte, masanto d'a a' eluma' yic Egipto d'a sur. ⁹ Uque' c'ual ix yac'och sq'uiñal jun altar chi' eb', axo d'a junxo uque' c'ual, ix yac'anoch q'uiñ chinama chi' eb'. Axo d'a jun slajvub' c'ual chi' ix yac'anoch jun nivan q'uiñ eb'.

¹⁰ A d'a 23 yoch yuquil uj chi', ix spuclan sb'a viñaj rey Salomón chi' yed' masanil anima ayec' chi'. Ix lajvi chi' ix paxcan eb' d'a spat d'a tzalajc'olal. Ix te tzalaj eb' yuj jantac tas vach' ac'b'il yuj Jehová d'a viñaj David, d'a viñaj Salomón chi' yed' d'a masanil choñab' Israel.

*Ix sb'o strato Dios yed' viñaj Salomón
(1R 9.1-9)*

¹¹ Ayic toxo ix b'ael stemplo Jehová yuj viñaj rey Salomón chi' yed' spalacio viñ yed' masanil

tastac ix sna' viñi to sb'ochaji, ¹² ix sch'oxan sb'a Jehová d'a viñi d'ac'valil, ix yalan d'a viñi icha tic: Ix vab' val a lesal, ix in sic'anpaxel jun lugar tic vicoc yic tz'och in cajnub'oc b'aj stz'a silab' d'ayin. ¹³ Yuj chi', q'uinaloc svac'cot c'ac', maxtzac yac'ñab', ma svac'cot noc' c'ulub' sc'uxanb'at avb'en, ma svac'cot junoc ilya d'a eyib'añ a ex in choñab' ex tic, ¹⁴ tato a ex ojtacab'il to vic ex, tzex lesalvi d'ayin, slajvi chi' tzeyactancan e chuc b'eyb'al chi', tato icha chi', svab' e lesal chi' d'a satchaañ, svac'an nivanc'olal e mul, svac'anxi tastac ay d'a e choñab' chi'. ¹⁵ A ticnaic yed' yic ol b'eyñejb'atoc, ol vab'ñej lesal ol och d'ayin d'a jun templo tic, ¹⁶ yujto toxo ix in sic'caneli yic tz'ochcan vicoc. Ol in ajñej cajan d'ay, ol in tañvej. ¹⁷ A ticnaic jun, tato vach'ñej ol utej a b'a d'ayin icha val yutejnac sb'a viñi a mam, tato ol a c'anab'ajej in checnab'il yed' masanil tas ix val d'ayach, ¹⁸ ol vac'ñejelc'och opisio tic, icha val in trato in b'onac yed' viñi a mam chi', ayic valannac to ol ochñej yinñilal viñi reyal d'a choñab' Israel tic. ¹⁹ Palta tato a ex tic ol eyiq'uel e b'a d'ayin, mañ ol e c'anab'ajej in c'ayb'ub'al yed' in checnab'il ix vac' d'ayex, axo d'a juntzañ comon dios b'aj ol eyaq'uem e b'a, ol ex och pax ejmelal d'ay, ²⁰ ol ex viq'uel d'a sat lum luum vac'nac tic d'ayex. A jun templo ix ochcan vicoc tic, ol vic'canel d'a vichañ, ol vac'an b'uchjoc yuj masanil nación. ²¹ A jun templo mañxo jantacoc svach'il yilji tic, toxoñej ol q'uecan b'ulan spojelal. Masanil mach ol ec' d'a stz'ey, ol te sat sc'ol eb' yilani, ol sc'anb'an eb', ¿tas yuj icha tic ix yutej jun choñab' tic Jehová yed' jun templo tic? xcham eb'. ²² Axo ol aj yalji d'a eb': Icha

tic ix aji yujto ix yactejan Jehová sDiosal smam yicham eb', aton Dios ic'jinaquelta eb' d'a Egipto, axo juntzañ comon dios b'aj ix yaq'uem sb'a eb'. Yuj val chi' ix yac'cot jun nivan yaelal tic d'a yib'añ eb', xcham eb', xchi Jehová d'a viñaj Salomón chi'.

8

Juntzañxo tastac ix sb'o viñaj rey Salomón (1R 9.10-28)

¹ A viñaj rey Salomón chi', 20 ab'il ix yac' viñ sb'oanq'ue spalacio yed' stemplo Jehová. ² Ix lajvi chi' ix sb'oanxiq'ue juntzañ choñab' viñ, aton juntzañ ix yac'xican viñaj rey Hiram d'a viñ, ix yac'an cajnaj eb' israel viñ d'ay.

³ Ix lajvi chi, ix b'at viñaj Salomón chi' yac' oval d'a choñab' Hamat d'a yol yic Soba, ix yac'an ganar viñ. ⁴ Ix sb'oanxiq'ue choñab' Tadmor viñ, jun ay d'a taquirñ luum yed' juntzañ choñab' d'a yol yic Hamat b'aj smolchaj masanil tas svaji. ⁵ Añejtona' ix sb'oxiq'ue choñab' Bet-horón viñ, jun ay d'a yib'añq'uei yed' Bet-horón ay d'a yalañemta. A juntzañ choñab' chi', ayoch smuroal yed' spuertail. Aypaxoch c'atan q'uen q'ueen syamnuv'aloc spuertail chi'. ⁶ Ix sb'oanxiq'ue choñab' Baalat viñ yed' juntzañxo choñab' b'aj smolchaj masanil tas svaji. Ix sb'oanpax juntzañ yed'tal carruaje viñ yic oval yed' b'aj tz'aj noc' chej yic oval yed' masanil tas snib'ej viñ ix sb'o d'a Jerusalén chi', d'a Líbano yed' d'a masanil yol smacb'en. ⁷⁻⁸ Ay pax juntzañ yinñtilal eb' anima mañ satb'iloquel yuj eb' israel aycan cajan d'a scal eb', aton eb' heteo, eb' amorreo, eb' heveo, eb' ferezeo yed' eb' jebuseo.

A eb' chi' mañ israeloc eb'. Ix ac'jicanoch eb' d'a munlajel yuj viñaj Salomón chi'. ⁹ Palta malaj junoc eb' yetisraelal viñ ix yac' pural yac'anoch d'a munlajel chi'. Ix yac'och eb' viñ d'a soldadoal, d'a sat yajalil eb' viñ soldado, d'a yajalil d'a eb' ayoch d'a carruaje yic oval yed' d'a eb' viñ soldado sq'ue d'a yib'añ chej. Ata' ix yac'och eb' yetisraelal viñ chi'. ¹⁰ Axo eb' sat yajal tz'ilan eb' smunlaj chi', 250 eb'.

¹¹ A viñaj Salomón chi', ix yiq'uel ix yisil viñ sreyal Egipto viñ b'aj cajan d'a schoñab' viñaj David, ix yic'anb'at ix viñ d'a junxo palacio ix sb'o viñ yicoc ix, yujto ix sna' viñ to mañ smojoc scajnaj ix b'aj ec'nac sdespacho viñaj rey David, yujto ata' ec'nac te' scaxail strato Jehová, te nivan yelc'och jun lugar chi'. ¹² Ix yac' ñusjoc'tz'a silab' viñaj rey Salomón d'a Jehová d'a yib'añ altar ix sb'oq'ue d'a yichañ templo chi'. ¹³ Aton d'a juntzañ c'ual alb'ilcan yuj viñaj Moisés d'a ley to tz'ac'ji silab' chi', ata' ix yac' ñusjoc'tz'a juntzañ silab' chi' viñ: Aton d'a sc'ual ic'oj ip, d'a q'uiñ yic tz'alji q'uen uj yed' pax d'a oxe' nivac q'uiñ tz'och d'a yol ab'il: Aton q'uiñ yic ixim pan malaj yich, q'uiñ ayic slajvi smolji sat avb'en yed' q'uiñ yic chinama.

¹⁴ Ix yac'anpaxoch eb' sacerdote viñ yed' eb' levita d'a munlajel d'a templo d'a stzolal. Ix ac'jioch eb' d'a yopisio chi', icha yajcan yalan viñaj David smam viñ. Ay juntzañ eb' levita yopisio sb'itan d'a Jehová, scolvaj eb' yed' eb' sacerdote d'a junjun c'u. Ay pax juntzañixo eb' stañvan spuertail templo chi' ¹⁵ yed' b'aj smolb'aj tastac yic templo. Yuj chi' malaj val jab'oc ix sq'uex viñ tastac tz'aj smunlaj eb' sacerdote yed' eb' levita icha yajcan

yuj viñaj David chi'. ¹⁶ Masanil munlajel nab'il yuj viñaj rey Salomón chi', yictax ix em yich stemplo Jehová masanto ix b'oeli, vach' ix aj yic'an sb'a smasanil.

¹⁷ Ix lajvi chi', ix b'at viñaj Salomón chi' d'a Ezión-geber yed' d'a Elat, d'a stitac a' Chacchac Mar, d'a yol yic Edom. ¹⁸ Ix yac'cot juntzañ te' barco viñaj Hiram yed' eb' smunlajtaxon d'a te' barco chi'. A eb' viñ chi', yojtac eb' viñ yec' d'a yib'añ a' mar. Ix xid'ec' eb' viñ yed' eb' schecab' viñaj Salomón chi' d'a Ofir. Quenxoñej mañ 320 quintaloc q'uen oro ix javi yuj eb' d'a viñaj Salomón chi'.

9

Ix ulec' ix sreinañ Sabá yil viñaj Salomón (1R 10.1-13)

¹ A ix sreinañ Sabá, ix yab' specal ix to a viñaj rey Salomón, te nivan yelc'och viñ, yuj chi' ix javi ix d'a Jerusalén yic tzul sc'anb'an juntzañ lolonel ix te ajaltac snachajeli, yic syil ix tato yel te jelan viñaj Salomón chi'. Nivan eb' schecab' ix yed'nac, nivan noc' camello cuchjinac perfume, nivan q'uen oro yed' q'uen q'ueen te vach' yilji yed'nac ix. Ayic ix javi ix yil viñaj rey Salomón chi', ix sc'anb'an ix d'a viñ masanil tas nab'il yuuj. ² Axo ix spacan masanil tas ix sc'anb'ej ix chi' viñ, malaj junoc tas ix sc'anb'ej ix chi' maj yal spacan viñ. ³ Ayic ix yilan ix reina chi' jantac sjelanil viñaj Salomón chi' yed' spalacio viñ b'ob'il yuuj, ⁴ yed' tastac sva viñ d'a sat smexa yed' b'aj ay eb' ay yopisio yed' viñ yed' juntzañxo eb' schecab' viñ yed' spichul eb', te ch'ocxo pax yilji spichul eb' tz'ac'an svino viñ

rey chi' yed' juntzañ silab' sñusjitz'a d'a stemplo Jehová, ix te sat sc'ool ix yilan masanil juntzañ chi'.

⁵ Ix yalan ix d'a viñ rey chi' icha tic: A tas ix vab' d'a in choñab' yuj jantac tas ix a b'o'o yed' jantac a jelanil sb'inaji, yel ton val. ⁶ Ayic ix vab'an chi', maj vac'ochlaj d'a in c'ol tastac tz'alchaj chi', palta axo ticnaic jun, svil val yed' yol in sat. Max q'uec'ochlaj nañal juntzañ svil tic ix alji vab'i, yujto a a jelanil tic, yelxo val ec'to d'a yichañ tas ix vab' chi'. ⁷ Te vach' yic eb' tzach ac'an servil, te vach' yic eb' ayñejec' ed'oc, syab'an a jelanil eb'. ⁸ Alchajocab' vach' lolonel d'a Jehová a Diosal, ste tzalaj ed'oc, yuj chi' ix ach yac'och reyal yic tza ch'oxan yajalil. Te xajan choñab' Israel tic yuj a Diosal chi', yujto snib'ej to ayñej ec' jun choñab' tic d'a masanil tiempo, yuj chi' ach yac'och sreyaloc, yic tzac'an reyal d'a svach'ilal yed' d'a stojolal, xchi ix reina chi'.

⁹ Ix lajvi chi' ix yac'an 100 quintal q'uen oro ix d'a viñ yed' jantac perfume yed' q'uen q'ueen te vach' yilji. Malaj juneloc nivan perfume chi' ix javi d'a Israel icha ix siej ix sreinañ Sabá chi' d'a viñaj rey Salomón chi'.

¹⁰ Añeja' pax eb' viñ vinac smunlaj d'a viñaj Hiram yed' eb' viñ smunlaj d'a viñaj Salomón chi', ix xid'ec' eb' viñ yic'cot q'uen oro d'a Ofir, ix yic'anpaxcot te' sándalo eb' viñ yed' q'uen q'ueen te vach' yilji. ¹¹ A yed' te' sándalo chi' ix schec viñ rey chi' b'ojoc sb'eal stemplo Jehová yed' spalacio viñ b'achquiltac sq'uei yed' stitac. A yed' te' chi' ix sb'opax te' arpa viñ yed' salterio yic sc'an eb' tz'ac'an juntzañ yamc'ab' chi'. Malaj b'aj tz'ilchaj te' lajan yed' te' chi' d'a yol smach'en Judá. ¹² Ix el

d'a sc'ol viñ rey chi' yac'an masanil tas ix sc'an ix sreinaíl Sabá chi'. Ch'oc pax yaj tas toxo ix yac' viñ sq'uexuloc tastac ix yic'cot ix. Ix lajvi chi', ix pax ix d'a schoñab' chi' yed' masanil eb' ajun yed' ix.

A sb'eyumal viñaj Salomón'R'yed' snivanil yelc'ochi

(1R 10.14-29; 2Cr 1.14-17)

¹³ A q'uen oro scha' viñaj Salomón d'a junjun ab'il, 500 quintal q'ueen. ¹⁴ Ch'oc pax yaj q'uen syac' eb' choñvajum yed' pax q'uen oro, q'uen plata syac' eb' sreyal Arabia yed' eb' ayoch d'a yopisio d'a junjun macañ smacb'en Israel. ¹⁵ Ix schec viñ b'ochaj 200 nivac maclab' jul-lab', ayoch q'uen oro d'ay, ay am lajchaveoc libra q'uen oro ayoch d'a junjun. ¹⁶ Ix lajvi chi', ix schecanpax viñ b'ojoc 300 xo yunetac maclab' jul-lab' chi'. Ay am vaqueoc libra q'uen oro ix och d'a junjun. Axo d'a jun nivan pat scuchan Te te' yic Líbano ix yac'can viñ. ¹⁷ Ix schecanpax viñ b'ojoc jun sc'ojnub' d'a sdespacho, ix ac'jioch q'uen oro te vach' d'ay, ix ac'jipaxoch marfil yelvanub'oc. ¹⁸ A jun c'ojnub' chi', vac tzol sq'ue sb'achquiltaquil sc'oochal. Aypaxem q'uen oro b'aj tz'em b'achan yoc viñ rey chi', yaman yaj yed' jun c'ojnub' chi'. Ayq'ue sc'ab' jun c'ojnub' chi' d'a junjun stz'eytac. B'ob'ilpaxoch yechel junjun noc' choj d'a junjun sc'ab' chi'. ¹⁹ Ay pax lajchavexo yechel noc' choj chi', junjun aycan d'a sñitac junjun sb'achquiltaquil chi'. Malaj junocxo rey b'oannac yic icha yic viñ chi'. ²⁰ Masanil scopa viñ rey chi', nab'a oro yed' masanil yamc'ab' ay d'a jun nivan pat scuch Te te' yic Líbano. Malaj junoc yamc'ab'

chi' plata, yujto a d'a stiempoal viñ rey chi', a q'uen plata chi' malaj yelc'och q'ueen. ²¹ A eb' schecab' viñ rey chi', sb'at eb' yed' eb' schecab' viñaj Hiram yed' juntzañ nivac barco icha te' sb'at d'a Tarsis. Oxe' ab'il sb'atcan eb' yic sb'at yic'ancot q'uen oro eb', q'uen plata, marfil, noc' chab'in yed' noc' pavo real.

²² A viñaj rey Salomón chi', ec'b'al sb'eyumal viñ yed' pax sjelanil viñ d'a yichañ masanil eb' rey d'a yolyib'añq'uinal tic. ²³ Masanil eb' viñ rey chi', ix javi eb' viñ d'a viñ yic tzul yilan eb' viñ, ma tzul yab'an eb' viñ jantac sjelanil viñ ix ac'ji yuj Dios. ²⁴ Masanil eb' chi' ix yic'cot silab' eb' d'a viñ d'a junjun ab'il: Aton q'uen plata, q'uen oro, pichul, yamc'ab' yic oval, perfume, noc' chej yed' noc' mula.

*Ix sman carruaje viñaj Salomón yed' noc' chej
(1R 10.26-29; 2Cr 1.14-17)*

²⁵ Ay 4 mil spatil noc' chej yed' carruaje yic viñaj rey Salomón chi' yed' 12 mil noc' chej scuchan eb' soldado. Ay carruaje yed' noc' chej ayec' yed' eb' stañvumal viñ rey d'a Jerusalén, ay pax ayec' d'a juntzañxo choñab'. ²⁶ Ix yac' reyal viñ d'a yib'añ juntzañxo eb' viñ rey scotñej d'a a' Éufrates, masanto sc'och d'a yol yic eb' filisteo, sc'och d'a smojonal Egipto. ²⁷ A d'a Jerusalén chi', a q'uen plata icha comon q'ueen ix aj q'ueen yuj viñ rey chi'. Axo te' c'ute', lajan ix aj te' icha te' caltacte'al higo d'a yichtac vitz. ²⁸ A noc' schej viñ rey chi', a d'a Egipto scot noc' yed' d'a juntzañxo nación.

*A schamel viñaj rey Salomón
(1R 11.41-43)*

²⁹ A jantacto yab'ixal viñaj rey Salomón chi', ayic ix el yich masanto slajvub', tz'ib'ab'ilcan d'a ch'añ yuum viñaj Natán schecab' Dios yed' d'a ch'añ yic viñaj Ahías schecab' Dios aj Silo yed' d'a ch'añ b'aj tz'ib'ab'ilcan tas ix ch'oxji yil viñ schecab' Dios scuch Iddo yic tz'alji yuj viñaj Jeroboam yuninal viñaj Nabat. ³⁰ A viñaj Salomón chi', ⁴⁰ ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén d'a yib'añ choñab' Israel, ³¹ axo yic ix cham viñ, ix mucchaj viñ d'a schoñab' viñaj David smam viñ. Ix lajvi chi' axo viñaj Roboam yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

10

Spojnac sb'a choñab' Israel

(1R 12.1-24)

¹ Ix b'at viñaj Roboam d'a choñab' Siquem, yujto ata' ix smolb'ej sb'a eb' yetisraelal viñ, yic tz'ac'jicanoch viñ reyal yuj eb'. ² Ix c'och specal jun tic d'a viñaj Jeroboam yuninal viñaj Nabat d'a Egipto, yuj chi' ix paxta viñ, yujto ata' c'ochnaccan viñ ayic yelnac viñ elelal d'a viñaj Salomón. ³ Ix avtajcot viñaj Jeroboam chi' yuj eb' yetisraelal. Ayic ix javi viñ, ix b'at viñ yed' eb' yic sb'at lolon eb' yed' viñaj Roboam chi'. Ix yalan eb' d'a viñ icha tic:

⁴ —A viñ a mam, yelxo te ya munlajel ayoch yuj viñ d'a quib'añ. Axo ticnaic jun, iq'uel jab'oc munlajel ya ayoch d'a quib'añ tic, ol cac'ñejoch co b'a d'a yalañ a mandar, xchi eb'.

⁵ Ix tac'vi viñaj Roboam chi' d'a eb':

—Ato chab'ej tzul in eyilxi, sval d'ayex tas tz'aji, xchi viñ d'a eb'.

Yuj chi' ix pax eb' anima chi' smasanil. ⁶ Ix lajvi chi' ix sc'anb'an viñaj rey Roboam chi' d'a eb' viñi yichamtac vinaquil choñab', aton eb' viñi munlajnac yed' viñaj Salomón smam viñi icha tic:

—¿Tas junoc pensar tzeyac' d'ayin? ¿Tas svutej tac'voc in b'a d'a juntzañ anima tic? xchi viñi.

⁷ Ix yalan eb' viñi d'a viñi icha tic:

—Tato vach'ñej ol utej a b'a d'a eb' anima tic, ol a c'anab'ajan a b'oan tas snib'ej eb' chi', tato vach' pax ol utoc a tac'vi d'a eb', ol yac'ñejoch sb'a eb' d'a yalañ a mandar d'a masanil tiempo, xchi eb' viñi.

⁸ Palta maj schalaj yab' viñi tas ix yal eb' viñi ichamtac vinac chi'. Axo d'a juntzañ eb' viñi quelemtac junñej q'uib'nac viñi yed'oc, ata' ix sc'anb'ej pax spensar viñi chi', aton eb' viñi ayoch d'a opisio yed' viñi. ⁹ Ix sc'anb'an viñi d'a eb' viñi icha tic:

—¿Tas junoc pensar tzeyac' d'ayin a ex tic? ¿Tas svutej tac'voc in b'a d'a juntzañ anima tic? Snib'ej eb' sviq'uel jab'oc munlajel aycanoch d'a yib'añ eb' yuj viñi in mam, xchi viñi.

¹⁰ Ix tac'vi juntzañ eb' viñi quelemtac vinac chi' icha tic:

—A eb' tz'alan chi' to tziq'uel jab'oc munlajel aycanoch d'a yib'añ eb' yuj viñi a mam chi', al d'a eb' icha tic: Tato ya munlajel b'aj ayex och yuj viñi in mam chi', a inxo pax tic, ec'alto syail b'aj ol ex vac'ochi. ¹¹ Tato al ix yutej eyicatz viñi in mam chi', a inxo pax tic, ec'alto yalil ol vutej eyicatz chi'. Tato añej noc' tz'uuum ix yac'lab'ej viñi in mam chi' ex smac'ani, a inxo tic, a noc' tz'um ayoch q'ueen d'a sñi' ol vac'lab'ej d'ayex, xa chi d'a eb', xchi eb' viñi.

¹² Axo d'a schab'jial chi', ix jax viñaj Jeroboam yed' masanil eb' anima chi' d'a viñaj rey Roboam chi', icha ix aj yalan viñ d'a eb'. ¹³ Palta te chuc ix yutej viñ spacan d'a eb'. Maj sc'anab'ajej viñ tas ix yal eb' viñ yichamtac vinaquil choñab' chi'. ¹⁴ A tas ix yal eb' viñ quelemtac vinac chi', a ix yal viñ d'a eb' icha tic: Tato al ix yutej eyicatz viñ in mam chi', a inxo tic, ec'alto ol vutej yalil eyicatz chi'. Tato añej noc' tz'um ix yac'lab'ej viñ ex smac'ani, a inxo pax tic, a noc' tz'uum ayoch q'ueen d'a sñi' ol vac'lab'ej d'ayex, xchi viñ. ¹⁵ Maj schalaj yab' viñ rey chi' tas ix yal eb' anima chi', yujto a Jehová ix ac'an sc'ulej viñ yic vach' tz'elc'och tas ix schec yal viñaj Ahías aj Silo d'a viñaj Jeroboam yuninal viñaj Nabat. ¹⁶ Ayic ix yilan masanil eb' anima chi' to maj scha yab' viñ rey chi', ix yalan eb' icha tic: Mañxalaj calan quic d'a yiñtilal viñaj David yuninal viñaj Isaí.

Ch'oc yiñtil eb', ch'oc pax quiñtilal.

Ex quetisraelal, coñ paxec d'a co pat junjun oñ.
Olxo yil sb'a eb' yiñtilal viñaj David tic, xchi eb'.

A d'a jun rato chi' ix laj pax eb' d'a spat. ¹⁷⁻¹⁹ Ix lajvi chi', ix checjib'at viñaj Adoram yuj viñaj Roboam d'a eb' israel ix paxcan chi'. A viñaj Adoram chi' ay yopisio yilan eb' ac'b'il pural smunlaji. Ayic ix c'och viñ d'a eb' ix paxcan chi', ix julq'uenajcham viñ yuj eb'. Yuj chi' ix q'ue viñaj Roboam chi' d'a yol scarruaje, ix cot viñ elelal, ix javi viñ d'a Jerusalén. Icha chi' ix aj yelcan eb' israel chi' d'a yol sc'ab' eb' yiñtilal viñaj David. Axoñej juntzañxo eb' cajan d'a juntzañ choñab' d'a yol yic Judá b'aj ix yac' reyal viñ.

11

¹ Ayic ix javi viñaj Roboam chi' d'a Jerusalén, ix smolb'an 180 mil soldado viñ, eb' sic'b'ilel d'a scal eb' yiñtilal Judá yed' d'a scal eb' yiñtilal Benjamín, yic sb'at eb' yac' oval d'a juntzañxo eb' yetisraelal chi', yic tz'ochxican eb' d'a yol sc'ab' viñ junelxo.

² Palta ix yal Jehová d'a viñaj Semaías schecab' icha tic:

³ Al d'a viñaj Roboam yuninal viñaj Salomón sreyal Judá chi', yed' d'a masanil eb' israel cajan d'a yol yic Judá chi' yed' d'a eb' yic Benjamín

⁴ to a in sval icha tic: Mañ eyac' oval yed' eb' eyetisraelal chi'. Meltzajañec d'a e pat e masanil, yujto a in ix vaq'uelc'och jun tic, xchi Jehová, xa chi d'a eb'.

Ayic ix yab'an eb' tas ix yal Jehová chi', ix pax eb' d'a spat junjun, majxo b'atlaj eb' yac' oval yed' viñaj Jeroboam, viñ ix och sreyaloc eb' ix pax chi'.

⁵⁻¹⁰ Ix canñej viñaj Roboam chi' d'a Jerusalén, ix svach' b'oan smuroal juntzañ choñab' viñ, juntzañ ay d'a yol smach'en Judá yed' Benjamín: Aton Belén, Etam, Tecoa, Bet-sur, Soco, Adulam, Gat, Maresa, Zif, Adoraim, Laquis, Azeca, Zora, Ajalón yed' Hebrón.

¹¹ Vach' ix aj sb'ochajoch smuroal juntzañ choñab' chi', ix yac'anoch eb' yajalil soldado viñ stañvej. Nivan ixim trigo, aceite yed' vino ix molchaj d'a juntzañ choñab' chi'.

¹² Ix yac'anpaxcan smaclab' jul-lab' viñ yed' q'uen lanza d'a juntzañ choñab' chi', yic syal scolan sb'a d'a oval. Icha chi' ix aj yochcan yopisio viñaj Roboam chi' d'a yol yic Judá yed' d'a yol yic Benjamín.

¹³ A eb' sacerdote yed' eb' levita, ix cot eb' d'a yol smach'en Israel, yic syac'anoch sb'a eb' yed'

viñaj Roboam chi'. ¹⁴ A eb' levita chi', ix yactejean schoñab' eb' yed' lum b'aj sva noc' smolb'etzal noc' eb', ix javi eb' d'a Jerusalén yed' d'a juntzañxo choñab' d'a yol yic Judá yic scajnaj eb' ta', yujto a viñaj Jeroboam yed' eb' tzac'anto ochnac reyal yuj viñ ix pechanel eb' d'a yopisio yac'an servil Jehová. ¹⁵ A viñaj Jeroboam chi', ix yac'och eb' comon anima viñ sacerdoteal yac'an servil comon dios, yic tz'och eb' ejmelal d'a juntzañ lugar chaañ, d'a eb' enemigo yed' d'a juntzañ yechel vacax ix schec viñ b'ojoc. ¹⁶ Axo eb' ay d'a junjun yiñtilal eb' israel to ayoch spensar yoch ejmelal d'a Jehová Dios, ix cot tzac'an eb' yed' eb' sacerdote yic Jehová chi' yed' eb' levita pax chi'. Ix javi eb' d'a Jerusalén chi', yic vach' syal yac'an silab' eb' d'a Jehová sDiosal eb' yed' smam yicham. ¹⁷ Yuj chi' ix tec'c'aj yopisio viñaj Roboam chi' d'a smach'en Judá d'a ox'e' ab'il, yujto añej ox'e' ab'il chi' ix sb'eyb'alej sb'eyb'al viñaj David yed' viñaj Salomón viñ.

¹⁸ A viñaj Roboam chi', ix yic' ix Mahalat viñ yisil viñaj Jerimot yuninal viñaj David, a ix snun ix, aton ix Abihail yisil viñaj Eliab, yixchiquin viñaj Isaí. ¹⁹ A eb' yuninal viñaj Roboam yed' ix Mahalat chi', aton viñaj Jeús, viñaj Semarías yed' viñaj Zaham. ²⁰ Ix yic'anpax ix Maaca viñ, ix yisil viñaj Absalón. A eb' yuninal viñ yed' ix, aton viñaj Abías, viñaj Atai, viñaj Ziza yed' viñaj Selomit. ²¹ A viñaj Roboam chi', 18 eb' ix yetb'eyum viñ yed' 60 eb' ix schab'il yetb'eyum viñ. 28 yuninal viñ yed' 60 eb' ix yisil. A ix Maaca chi', te xajan ix yuj viñ d'a yichañ juntzañxo eb' ix chi'.

²² Ix snib'ej viñ to a viñaj Abiam yune' ix Maaca

chi' ix ochcan reyal sq'uexuloc, yuj chi' ix yac'och viñ viñ yajalil d'a scal juntzañxo eb' yuninal. ²³ Vach' ix yutej viñ snaani, yuj chi' ix spucb'at eb' yuninal viñ chi' d'a juntzañ choñab' ayoch smuroal d'a yol yic Judá chi' yed' d'a yol yic Benjamín. Tzijtum tas ix yac' viñ sva eb', tzijtum pax eb' ix yetb'eyum eb' viñ ix yac'och viñ.

12

Ix ac'ji ganar Judá yuj viñaj Sisac (1R 14.21-31)

¹ Ayic toxo ix tec'c'aj yopisio viñaj Roboam chi' snaani, ix yactancan viñ sc'anab'ajan sc'ayb'ub'al Jehová yed' masanil eb' yetchoñab'. ² Yujto pit ix yutej sb'a eb' d'a Jehová chi', yuj chi' ayic oye' ab'ilxo yoch viñaj Roboam chi' reyal, ix javi viñaj Sisac sreyal Egipto yac' oval d'a Jerusalén. ³ Ix javi viñ yed' mil 200 carruaje yic oval yed' pax 60 mil soldado ayq'ue d'a yib'añ chej yed' pax jantac eb' viñ soldado, mañxo b'ischajb'enoc eb' viñ. A eb' aj Libia, eb' aj Suca yed' eb' aj Etiopía ix cot yed' eb' aj Egipto chi'. ⁴ Ix ac'ji ganar juntzañ choñab' ayoch smuroal d'a Judá yuj eb' masanto ix javi eb' d'a Jerusalén.

⁵ Yuj chi' ix c'och viñ schecab' Dios scuchan Semaías d'a yichañ viñaj Roboam chi' yed' d'a eb' ayoch yajalil d'a smacb'en Judá. Molanec' eb' d'a Jerusalén chi' yuj xivelal d'a viñaj Sisac chi'. Ix yalan viñ d'a eb' icha tic:

—Icha tic ix aj yalan Jehová: Yujto ix in eyacte-jcani, yuj chi' toxo ix ex vacte-jcan d'a yol sc'ab' viñaj Sisac chi', xchi, xchi viñ.

⁶ A eb' yajal yaj yed' viñ rey chi', emnaquilxoñej ix aj yojtacanel spitalil eb', ix yalan eb' icha tic:

—Smojton val icha chi' tzoñ yutej Jehová chi', xchi eb'.

⁷ Ayic ix yilan Jehová to emnaquil ix yutej sb'a eb', ix yalanxi d'a viñaj Semaías chi' icha tic: Yujto emnaquil ix yutej sb'a eb', yuj chi' mañ ol in satel eb', palta toxo val ol in col eb', mañxo ol vac'lab'ej viñaj Sisac chi' yic svac'anb'at jantac yoval in c'ol d'a choñab' Jerusalén chi'. ⁸ Añej b'ian to ol can eb' d'a yol sc'ab' viñaj Sisac chi', yic vach' ol nachajel yuj eb' to secojtac vac'ji servil d'a yichañ pax yac'ji servil eb' viñ sreyal juntzañxo ch'oc nacional, xchi Jehová.

⁹ Ix javi viñaj Sisac sreyal Egipto chi' yac' oval d'a Jerusalén chi'. Ix yic'anb'at jantac b'eyumal viñ sic'an d'a stemplo Jehová yed' d'a spalacio viñ rey chi'. Ix yic'anpaxb'at juntzañ maclab' jul-lab' viñ, aton juntzañ nab'a oro b'ob'ilcan yuj viñaj rey Salomón. ¹⁰ Axo yed' q'uen bronze ix sb'o juntzañxo smaclab' jul-lab' viñaj Roboam chi' sq'uexuloc juntzañ nab'a oro chi', ix yac'ancan viñ d'a eb' stañvan sti' spalacio viñ chi'. ¹¹ Ayic sb'at viñ rey chi' juntac el d'a stemplo Jehová, syic'anb'at maclab' jul-lab' chi' eb'. Axo spaxta eb', syic'anxicanoch eb' d'a yed'tal b'aj stañvej chi'. ¹² Yujto ix yac'xioch sb'a viñaj Roboam chi' d'a yol sc'ab' Jehová, yuj chi' ix och vaan yoval sc'ol Jehová chi' d'a yib'añ viñ, maj satjiel-laj masanil choñab' yuuj, yuj chi' vach' ix ajxican eb' aj Judá.

¹³ Ix yic'xi yip yopisio viñaj Roboam chi' d'a Jerusalén chi'. ¹⁴ ab'il sq'uinal viñ ayic ix schaanel yich viñ yac'an reyal. ¹⁵ ab'il ix yac' reyal viñ

d'a Jerusalén, aton jun choñab' chi' sic'b'ilel yuj Jehová d'a yol smacb'en eb' israel yic scajnaj ta'. Naama sb'i ix snun viñ, aj Amón ix. ¹⁴ A tas ix sc'ulej viñ, te chuc, yujto maj yac'och viñ d'a sc'ol sc'anab'ajan tas ix yal Jehová.

¹⁵ A jantacto yab'ixal viñaj Roboam chi', ayic ix el yich masanto d'a slajvub', tz'ib'ab'ilcan d'a yumal yuj viñaj Semaías yed' d'a yumal yic viñaj Iddo, aton eb' viñ schecab' Dios.

¹⁶ Ix yac'ñej oval viñaj Roboam yed' viñaj Jeroboam. Axo yic ix cham viñaj Roboam chi', ix mucji viñ d'a schoñab' viñaj David. Axo viñaj Abías yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

13

Ochnac viñaj Abías sreyaloc Judá

(1R 15.1-7)

¹ Ayic 18 ab'ilxo yoch viñaj Jeroboam reyal d'a Israel, ix schaaanel yich viñaj Abías yac'an reyal d'a Judá. ² Oxe' ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Micaías sb'i ix snun viñ, yisil ix viñaj Uriel aj Gabaa.

Ix yac' oval viñaj Abías chi' yed' viñaj Jeroboam. ³ A viñaj Abías chi', ix b'at viñ yed' 400 mil eb' viñ soldado te tec'an, te jelan pax eb' viñ d'a oval, aton eb' viñ sic'b'ilel yuj viñ. Axo viñaj Jeroboam chi', ix cot pax viñ yed' 800 mil eb' soldado sic'b'il pax el yuj viñ. ⁴ Ix b'at viñaj Abías chi' d'a lum jolom vitz Zemaraim d'a yol yic Efraín, ix yalan viñ icha tic: Ach Jeroboam yed' masanil israel ayec' ed'oc, ab'ec: ⁵ ¿Tom mañ eyojtacoc to a Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic ix ac'ancan jun opisio tic d'a viñaj David yed' d'a eb' yiñtilal d'a junelñej, yic

syac'an reyal, jun trato max yal-laj sq'uexchaji?
⁶Axo viñaj Jeroboam chi', viñ yuninal viñaj Nabat, schecab' viñaj Salomón, ix och viñ ajc'olal d'a viñ yajalil chi'. ⁷Ix yac'anoch sb'a juntzañ jaragana vinac chuc spensar yed' viñ, ix yac'an oval viñ yed' viñaj Roboam yuninal viñaj Salomón. Yujto unin vinacto viñaj Roboam chi', manta val spensar viñ, yuj chi' maj yal stec'b'an sb'a viñ d'a yichañ eb'. ⁸A ticnaic jun, a e naani to ol yal eyac'an oval qued' a oñ yiñtil oñ viñaj David tic, ac'b'il jun opisio tic d'ayoñ yuj Jehová. Añej yujto nivan e b'isul, eyed'nac pax juntzañ yechel vacax nab'a oro ix schec b'ojoc viñaj Jeroboam chi', yic tz'och e diosaloc, yuj juntzañ chi' ol eyac' ganar e naani. ⁹Ix e pechpaxel eb' sacerdote yic Jehová, eb' yiñtilal viñaj Aarón yed' eb' levita. Ix e comon sic'anoch eb' sacerdote icha sb'eyb'al juntzañxo ch'oc nacional. Yalñej mach sjavi yed' junoc noc' quelem vacax yed' ucvañoc noc' ch'ac calnel, a jun chi' tz'ochcan sacerdoteal d'a juntzañ e diosal mañ diosoc chi'. ¹⁰Palta a oñxo tic, malaj b'aj ix cactejan Jehová co Diosal. A eb' sacerdote ayoch yac' servil Jehová d'a co cal, aton eb' yiñtilal viñaj Aarón yed' juntzañxo eb' levita scolvaj yed' eb'. ¹¹Aton eb' chi' sñusantz'a silab' yed' incienso d'a Jehová d'a junjun q'uiñib'alil yed' d'a junjun yemc'ualil. Syac'anpaxem ixim pan eb' te vach' d'a sat mexa ayoch oro d'ay d'a yichañ Jehová, syac'anpaxoch sc'ac'al candil eb' nab'a oro d'a junjun yemc'ualil. A oñ tic sco c'anab'ajej val icha tas syal Jehová co Diosal, palta a exxo tic, ix eyiq'uel e b'a d'ay. ¹²A Dios ayoch qued'oc, a eb' sacerdote,

listaxo yaj eb' spu'an q'uen strompeta yic scac'an oval eyed'oc. Ex vetisraelal, mañ eyac' oval yed' Jehová co Diosal yed' eb' co mam quicham, yujto mañ ol eyac'laj ganar, xchi viñaj Abías chi' d'a eb'.

¹³ Palta axo viñaj Jeroboam, toxo ix yal viñ d'a nañal eb' soldado to a d'a spatic eb' soldado yic Judá scot eb', axo nañalxo eb' scan d'a yichañ eb' yic Judá chi'. ¹⁴ Axo ix yilanb'at eb' yic Judá chi' to vanxo sjavi eb' soldado d'a spatic eb' yed' d'a yichañ eb', yuj chi' ix tevi eb' d'a Jehová, ix spu'an q'uen strompeta eb' sacerdote. ¹⁵ Ayic ix el yav eb' yic Judá chi' yic oval, axo Dios ix ac'an och viñaj Jeroboam chi' yed' masanil eb' yetisraelal d'a yol sc'ab' viñaj Abías sreyal Judá chi'. ¹⁶ Icha chi' ix aj yel lemnaj eb' israel d'a eb' yic Judá chi'. ¹⁷ A viñaj Abías chi' yed' eb' soldado, te nivan anima ix smilcham eb'. 500 mil soldado yic Israel sic'b'il yajel ix chami. ¹⁸ Yuj chi' emnaquilxoñej ix yutej sb'a eb' israel d'a jun tiempoal chi'. Axo eb' yic Judá chi', ix yac' ganar eb' d'a yib'añ eb', yujto ix yac'och Jehová eb' yipoc sc'ool, aton sDiosal eb' yed' eb' smam yicham. ¹⁹ Ix b'at eb' soldado viñaj Abías chi' d'a spatic eb' yic viñaj Jeroboam chi', ix yic'ancanec' juntzañ schoñab' viñaj Jeroboam chi' eb', aton Betel, Jesana yed' Efraín yed' yaldeail junjun. ²⁰ A viñaj Jeroboam chi', majxo yic'laj yip yopisio viñ chi' yacb'an pitzan viñaj Abías chi'. Axo Jehová ix ic'anel sq'uinal viñaj Jeroboam chi', ix cham viñ. ²¹ Ix yic' val yip yopisio viñaj Abías chi'. 14 eb' ix yetb'eyum viñ, 22 eb' yuninal viñ yed' 16 eb' ix yisil. ²² A jantacto yab'ixal viñaj Abías chi' yed' tastac sc'ulejnac viñ, aycan d'a yumal ix

stz'ib'ejcan viñaj Iddo schecab' Dios.

14

Ochnac viñaj Asa reyal d'a Judá

(1R 15.8-12)

¹ Ayic ix cham viñaj Abías chi', ix mucji viñ d'a schoñab' viñaj David. Axo viñ yuninal viñ scuch Asa ix ochcan reyal sq'uexuloc d'a Judá. Ayic ayoch viñaj Asa chi' reyal, lajuñe' ab'il mañxa oval ix yac'a'.

² Masanil tas ix sc'ulej viñaj Asa chi', vach'ñej, te tojol d'a yichañ Jehová Dios. ³ Yujto ix schec viñ ic'chajel masanil altar yic scomon diosal eb' ch'oc nacional yed' juntzañ lugar yic ejmelal b'ajtac chaañ. Ix schecan viñ mac'chajpoj juntzañ q'uen q'ueen ay yelc'och d'a eb', ix schecan viñ mac'chajpoj te' yechel Asera. ⁴ Ix yalanpax viñ d'a eb' ay d'a yol smacb'en to syac' val och sb'a eb' d'a yol sc'ab' Jehová sDiosal eb' yed' eb' smam yicham. Yovalil sc'anab'ajej sc'ayb'ub'al yed' schecnab'il Jehová chi' eb'. ⁵ Añejtona' ix schecan viñ ic'chajel juntzañ lugar yic ejmelal b'ajtac chaañ d'a yol yic Judá chi'. Ayic ayoch viñaj Asa chi' reyal, malajñej oval.

⁶ A Jehová ix ac'an junc'olal d'a scal eb', malaj b'aj ix yac' oval eb', yuj chi' ix schec viñaj Asa chi' b'ochajq'ue juntzañ choñab' d'a yol yic Judá chi', ix laj och smuroal. ⁷ Ix yalan viñ d'a masanil eb' anima icha tic: Co b'oecq'ue juntzañ choñab' tic, tz'ochpax smuroal d'a spatictac. Sco b'oanpax b'aj stañvej eb' soldado d'a yib'añ smuroal chi' yed' spuertail tz'ec' c'atan q'uen hierro syamnu'oc, yujto ayec' co choñab' tic d'a yol co c'ab'. Icha

chi' yaji yujto sco c'anab'ajej Jehová co Diosal. A' ix ac'an junc'olal d'a co cal yed' masanil eb' ay d'a co lac'anil tic, xchi viñ. Yuj chi' te vach' ix aj sb'oelc'och munlajel chi'.

⁸ A viñaj Asa chi', ay 300 mil soldado viñ, yed'nac smaclab' jul-lab' eb' viñ yed' pax slanza eb' viñ. Ay pax 280 mil eb' viñ yiñtilal Benjamín, yed'nac pax smaclab' jul-lab' eb' viñ yed' sjul-lab'. Masanil eb' viñ soldado chi', te jelan eb' viñ. ⁹ Ix cot viñaj Zera sreyal Etiopía yed' jun millón soldado yed' 300 carruaje yic oval, ix javi eb' d'a Maresa. ¹⁰ Ix b'at viñaj rey Asa chi', ix schalan sb'a viñ yed' eb' d'a lum pañan yic Sefata d'a slac'anil Maresa chi'. Ata' ix c'och viñ yac' oval yed' viñaj Zera chi'. ¹¹ Ix tevi viñaj Asa chi' d'a Jehová Dios icha tic: Mamin Jehová, a ach tic lajanñej tz'aj a colvaj d'a eb' nivan sb'isul yed' d'a eb' jayvaññej. Yuj chi' Mamin, colvajañ qued'oc yujto tzach cac'och yipoc co c'ool. Yuj chi' val d'a a b'i tzoñ javi cac' oval yed' juntzañ soldado tic. A ach tic, co Diosal ach, ch'oxeli to malaj mach syal stec'b'an sb'a d'a ichañ, xchi viñ.

¹² Yuj chi' ix colvaj Jehová chi' yed' viñ yed' eb' aj Judá. Ix ac'ji ganar eb' etíope chi' yuj eb', ix el lemnaj eb' d'a eb'. ¹³ Ix b'at viñaj Asa chi' yed' eb' soldado d'a spatic eb', masanto ix c'och eb' d'a Gerar. Ix ac'ji ganar masanil eb' etíope chi', mañxa junoc eb' ix cani, majxo yal-laj stec'b'an sb'a eb' d'a yichañ Jehová yed' d'a eb' soldado. Pilan ix yiq'uec' masanil tastac yed'nac eb' ajc'ol eb' soldado viñaj Asa chi'. ¹⁴ Ix yac'anpax oval viñ yed' juntzañ choñab' ay d'a slac'anil Gerar chi'. Ix yac' ganar juntzañ choñab' chi' viñ, yujto ix och jun xivc'olal d'a eb' yuj Jehová. Ix yac' ganar masanil

juntzañ choñab' chi' eb' aj Judá chi'. Jantac b'eyumal ay d'a juntzañ choñab' chi' ix yic'ñejcot eb'. ¹⁵ Ix och pax eb' b'aj molan noc' molb'etzal noc', jantac noc' calnel yed' noc' camello ix yic'cot eb' ayic ix meltzaj eb' d'a Jerusalén.

15

*Ix sq'uex sb'eyb'al eb' anima yuj viñaj Asa
(1R 15.13-15)*

¹ A jun viñ scuchan Azarías yuninal viñaj Obed, ix och Yespíritu Dios d'a viñ, ² ix elta viñ scha' viñaj Asa chi', ix yalan viñ icha tic d'a viñ: Mamin Asa, ab' tas ol val d'ayach yed' d'a e masanil ex vetchoñab' aj Judá yed' ex yiñtilal Benjamín: A Jehová ayoch qued'oc tato ayoñ och tzac'an yuuj. Tato añej d'ay tzoñ tevi, ol tac'vocñej d'ayoñ, palta tato ol cactejan jun, ol oñ yactejpaxcani. ³ Nivanxo tiempo to mañxooc Dios te yel ayoch qued'oc, mañxa eb' sacerdote tz'ac'an c'ayb'ub'al, mañxa ley. ⁴ Axo ix javi yaelal d'a quib'añ, ix cac'anxioch co b'a d'a yol sc'ab' Jehová co Diosal, ix oñ scolanxi. ⁵ Ayic mantzac cac'och co b'a d'a yol sc'ab' chi', mañxalaj junoc mach junc'olal sb'eyeq'ui, yujto te nivan yaelal ayoch d'a yib'añ masanil anima d'a yolyib'añq'uinal tic. ⁶ Ay eb' anima ix laj satlajel sb'a, ay pax juntzañ choñab' ix satanel juntzañxo choñab', yujto a Dios ix ac'an somchaj eb' yuj juntzañ nivac yaelal chi'. ⁷ Palta a ex tic, tec'an tzeyutej e b'a, mañ eyac' chab'ax e c'ool, yujto a Jehová ol pactzitan e munlajel tic, xchi viñ d'a eb'.

⁸ Ayic ix yab'an viñaj Asa tas ix yal viñ schecab' Dios chi', ix stec'b'an val sb'a viñ. Ix schecan viñ

ic'chajel masanil juntzañ comon dios yajb'entac d'a yichañ Jehová ay d'a yol smach'en Judá, d'a yol yic Benjamín yed' d'a yoltac juntzañ choñab' ix yiq'uec' viñ d'a tzalquixtac d'a yol yic Efraín. Ix schecan viñ b'ochajxi jun altar ay d'a yamaq'uil stemplo Jehová. ⁹ Ix lajvi chi', ix smolb'an masanil anima viñ, eb' ay d'a yol yic Judá chi', d'a yol yic Benjamín yed' juntzañixo eb' cotnac d'a yol yic Efraín, d'a yol yic Manasés yed' d'a yol yic Simeón, aton eb' javinac cajan d'a scal eb', yujto tzijtum eb' cajan d'a yol smach'en viñaj Jeroboam ix javi cajan d'a yol smach'en Judá yujto ix yil eb' to ayoch Jehová Dios yed' viñaj Asa chi'.

¹⁰ Axo d'a yoxil ujal yic 15 ab'ilxo yoch viñaj Asa chi' reyal, ix smolb'an sb'a masanil eb' d'a Jerusalén. ¹¹ A d'a jun c'u chi', ix yac' silab' eb' d'a Jehová. 700 noc' vacax yed' 7 mil noc' calnel ix yac' eb'. Aton noc' chi' ix yic'canec' eb' d'a eb' ajc'ool d'a oval. ¹² Ata' ix yac' sti' eb' to añej Jehová sDiosal eb' yed' eb' smam yicham, ol yac' servil eb' yed' smasanil sc'ool. ¹³ Ix yac' pax sti' eb', tato ay mach to mañoc Jehová Dios syac' servil, vach'chom icham anima, ma unin, vinac, ma ix, yovalil schami. ¹⁴ Ix el yav eb' yuj tzalajc'olal ayic ix yac'an sti' eb' d'a Jehová, ix spu'an q'uen strompeta eb' yed' noc' ch'aac. ¹⁵ Masanil eb' ay d'a smach'en Judá chi' ix tzalaj val eb' yuj b'aj ix yac' sti' chi' d'a smasanil sc'ool, ix el val d'a sc'ol eb' yac'an servil Jehová. Yuj chi' ix colvaj Jehová chi' yed' eb', junc'olal ix aj eb' yed' masanil choñab' ay d'a slac'anil.

¹⁶ Añejtona', ix yic'anel yopisio ix Maaca viñaj Asa chi', aton ix snun chichim viñ, yujto ix schec

ix b'ojoc jun yechel Asera te yajb'entac d'a yichañ Jehová. A viñaj Asa chi' ix checan mac'jipoj jun yechel chi', choc' ix aji. Ix schecan viñ rñusjitz'a d'a sti' a' Cedrón. ¹⁷ Vach'chom maj yiq'uel juntzañ lugar viñ yic ejmelal b'ajtac chaañ d'a Israel, palta c'anab'ajumñej ix yutej sb'a viñ d'a Jehová. ¹⁸ Ix yac'anoch masanil q'uen oro yed' q'uen plata viñ d'a yol templo, aton q'uen ac'b'il d'a Jehová yuj viñ yed' smam. ¹⁹ Malajñej oval ix ochi, masanto yic 35 ab'ilxo yoch viñ reyal.

16

A strato viñaj Asa yed' viñaj Ben-adad (1R 15.16-22)

¹ Ayic 36 ab'ilxo yoch viñaj Asa reyal, ix cot viñaj Baasa sreyal Israel yac' oval d'a Judá. Ix schaanel yich viñaj Baasa chi' sb'oanoch smuroal choñab' Ramá yic smacan b'e viñ yic mañxa mach sc'och d'a yol yic Judá chi'. ² Yuj chi' ix yiq'uelta masanil q'uen oro yed' q'uen plata viñaj rey Asa chi' d'a stemplo Jehová yed' q'uen ay d'a spalacio viñ, ix yac'anb'at q'uen viñ d'a viñaj Ben-adad sreyal Siria cajan d'a Damasco. Ix yalanb'at viñ icha tic: ³ Co b'o junoc co trato, icha yutejñac sb'a eb' viñ co mam. Tic svac'b'at q'uen oro yed' q'uen plata d'ayach. Ac' lajvoc a trato yed' viñaj Baasa sreyal Israel, yic vach' tz'och vaan viñ yac'an oval d'ayin, xchib'at viñaj Asa chi'.

⁴ Ix scha sc'ol viñaj Ben-adad tas ix yal viñaj rey Asa chi', yuj chi' ix schecancot juntzañ eb' soldado viñ yed' eb' yajalil yic scot eb' yac' oval d'a juntzañ choñab' yic Israel. Ix yac'an ganar

choñab' Ijón eb', choñab' Dan, choñab' Abel-naim yed' juntzañ choñab' b'aj sic'chajcan ixim trigo d'a yol yic Neftalí. ⁵ Ayic ix yab'an jun chi' viñaj Baasa chi', ix yactan viñ sb'oanq'ue Ramá chi' yuj scolan schoñab'. ⁶ Ix yic'anb'at masanil anima viñaj rey Asa chi', aton eb' ay d'a yol yic Judá, ix b'at yic'ancot q'uen q'ueen eb' yed' te te' toxo ix smolb'ej viñaj Baasa b'aj van sb'oanq'ue Ramá chi'. Axo yed' juntzañ chi' ix sb'oq'ue smuroal choñab' Geba yed' choñab' Mizpa eb'.

⁷ A d'a jun tiempoal chi', ix javi jun viñ schecab' Dios scuchan Hanani d'a viñaj rey Asa chi', ix yalan viñ icha tic: A eb' soldado yic Siria ix ac'och yipoc a c'ool, mañoc Jehová, yuj chi' toxo ix el eb' d'a yol a c'ab'. ⁸ ¿Tom maxtzac a nacoti ayic yac'annac oval eb' aj Etiopía yed' eb' aj Libia ed'oc? Mañoxo jantacoc eb' soldado, noc' chej yed' jantac carruaje yic oval yed'nac eb', palta ac'nac ganar eb' yuj Jehová, yujto a ac'nacoch yipoc a c'ool. ⁹ Yujto a Jehová syilñej masanil tas tzuji d'a yolyib'añq'uinal tic, sch'oxan spoder d'a eb' tojol syutej spensar d'ay, tato syac'och eb' yipoc sc'ool sic'lab'il. Axo ticnaic, a jun tas ix a c'ulej tic, lajan val icha sc'ulej junoc anima malaj spensar. Yuj chi', a ticnaic yed' ol b'eyñej tiempo, ayñej eb' ol ac'an oval ed'oc, xchi viñ schecab' Dios chi' d'a viñ.

¹⁰ Ix cot yoval viñaj rey Asa chi' sic'lab'il d'a viñ schecab' Dios chi', ix schecan viñ ac'chajoch viñ d'a preso. Añeja' d'a jun tiempoal chi', tzijtum eb' d'a yol choñab' chi' ix ac'jioch syaelal yuj viñ.

*A schamel viñaj rey Asa
(1R 15.23-24)*

¹¹ A jantacto yab'ixal viñaj rey Asa, ayic ix el yich masanto ix lajvi, aycan b'aj tz'ib'ab'ilcan yab'ixal eb' sreyal Judá yed' eb' sreyal Israel. ¹² Ayic 39 ab'ilxo yoch viñ reyal, ix och jun ilya te ov d'a yoc viñ, palta maj sna sb'a sc'ol viñ yuj jun yaelal chi', mañoc d'a Jehová ix yal sb'a viñ, palta to a d'a eb' añtum b'aj ix b'at viñ. ¹³ Ayic ix tz'acvi 41 ab'il yoch viñ reyal, ix cham viñ. ¹⁴ Ix mucji viñ b'aj ix schec b'ojoc yed'tal d'a schoñab' viñaj David. Nivan perfume ix yac'och eb' d'a yib'añ b'aj ix b'achchaj snivanil viñ, ix och pax masanil macañil tas suc'uq'ui sjab' d'a viñ, aton tas te vach' yaj sb'oi. Ix yac'anoch jun nivan c'ac' eb' yic sch'oxanel eb' to nivan yelc'och viñ d'a sat eb'.

17

Ochnac viñaj Josafat reyal

¹ Axo viñaj Josafat yuninal viñaj Asa chi' ix och reyal. Ix stec'b'ej sb'a viñ d'a yichañ Israel. ² Ix yac'och eb' soldado viñ d'a juntzañ choñab' ayoch smuroal d'a yol yic Judá. Ix aj eb' soldado d'a masanil yol smacb'en Judá chi' yed' d'a juntzañ choñab' ay d'a yol yic Efraín, aton juntzañ yic'naccanec' viñaj Asa smam viñ.

³ Ix och val Jehová yed' viñaj Josafat chi', yujto a tas sb'eyb'alejnac viñaj David smam yicham viñ d'a sb'ab'elal, a chi' ix sb'eyb'alej viñ. Maj yac'laj servil juntzañ yechel Baal viñ, ⁴ palta to a Jehová sDiosal smam yicham viñ ix yac' servil, ix sc'anab'ajej val schecnab'il Dios chi' viñ. Mañoc sb'eyb'al eb' ay d'a choñab' Israel ix sb'eyb'alej viñ. ⁵ Yuj chi' a Jehová ix ac'an val tec'c'aj viñ d'a

yopisio chi'. Masanil eb' aj Judá chi', ix siej tastac eb' d'a viñ, yuj chi' ix te q'uechaañ sb'eyumal viñ, te nivan ix aj yelc'och viñ. ⁶ Ix yac' val och viñ d'a sc'ol sb'eyb'alan sc'ayb'ub'al Jehová, ix schecan viñ ic'chajel juntzañ yic ejmelal b'ajtac chaañ yed' masanil juntzañ yechel Asera d'a yol smacb'en Judá chi'.

⁷ Ayic yoxil ab'ilxo yoch viñ reyal chi', ix schecanb'at juntzañ eb' viñ sat yajal viñ: Aton viñaj Ben-hail, viñaj Abdías, viñaj Zacarías, viñaj Natanael yed' viñaj Micaías yic sc'ayb'aj masanil eb' anima yuj eb' viñ d'a sc'ayb'ub'al Jehová d'a yol smacb'en Judá chi'. ⁸ Ix b'atpax juntzañ eb' viñ levita tic yed' eb' viñ: Aton viñaj Semaías, viñaj Netanías, viñaj Zebadías, viñaj Asael, viñaj Semiramot, viñaj Jonatán, viñaj Adonías, viñaj Tobías yed' viñaj Tobadonías, yed' pax eb' viñ sacerdote, aton viñaj Elisama yed' viñaj Joram. ⁹ Ix checjib'at eb' viñ yed' ch'añ yumal sc'ayb'ub'al Jehová, yic sb'at c'ayb'aj eb' anima d'a masanil choñab' d'a yol yic Judá chi' yuj eb' viñ.

¹⁰ Yuj chi', masanil anima d'a juntzañ nación d'a slac'anil Judá chi', ix xiv eb' d'a Jehová, majxo stec'b'ej sb'a eb' yac'an oval yed' viñaj Josafat chi'.

¹¹ Axo ix aji, ay eb' filisteo ix ic'ancot tas yic siej eb' d'a viñaj Josafat chi', ix yic'paxcot q'uen plata eb', icha q'uen tumin tz'ac'jioch d'a yib'añ eb' yac'ani. Yed' pax eb' árabe, ix yic'cot 7 mil 700 noc' ch'ac calnel eb', icha pax chi' sb'isul noc' chiva ix yic'cot eb'.

¹² Icha val chi' ix aj yic'an yip yopisio viñaj Josafat chi'. Ix schecan viñ b'ochajq'ue juntzañ choñab' tz'och smuroal d'a yol smacb'en Judá chi'

yed' juntzañ choñab' b'aj sic'chajcan tastac svaji. ¹³ Mañ jantacoc tas svaji sic'an yuj viñ d'a masanil yol smach'en Judá chi', ay pax eb' soldado te jelan ayec' d'a Jerusalén. ¹⁴ Aton sb'i eb' viñ yajal yaj d'a eb' soldado tic icha syal yiñtilal eb' viñ:

A viñaj Adnas yajal yaj d'a 300 mil soldado te jelan d'a yiñtilal Judá. ¹⁵ Axo viñaj Johanán yajal yaj d'a 280 mil soldado. ¹⁶ Axo viñaj Amasías yuninal viñaj Zicri, ix el val d'a sc'ol viñ yac'anoch sb'a yac'an servil Jehová, a viñ yajal yaj d'a 200 mil soldado te jelan.

¹⁷ Axo viñaj Eliada yajal yaj d'a eb' soldado yiñtilal Benjamín, aton eb' te jelan d'a oval, 200 mil sb'isul eb', yed'nac sjul-lab' eb' yed' maclab' jul-lab' chi'. ¹⁸ Axo viñaj Jozabad yajal yaj d'a 180 mil soldado lista yaj yed' syamc'ab' yic oval. ¹⁹ Masanil eb' tic ayoch eb' d'a yalañ smandar viñ rey chi'. Mañ ayoc ochlaj eb' ay d'a juntzañ choñab' ayoch smuroal d'a yol yic Judá stz'acub'oc eb' tic.

18

A slolonel viñaj Micaías d'a yib'añ'R'viñaj Acab (1R 22.1-40)

¹ A viñaj Josafat chi', ix te aj sb'eyumal viñ, ix te b'inaj viñ. Axo ix yisil viñaj Acab sreyal Israel ix och yalib'oc viñ.

² Ix ec' jaye' ab'il, ix b'at viñ d'a Samaria yil viñaj Acab chi'. Tzijtum noc' calnel yed' noc' vacax ix schec viñaj Acab chi' miljocchamoc yic tz'och q'uiñ yujto ix c'och viñaj Josafat yed' eb' ajun yed'oc. Ix yalan viñaj Acab chi' d'a viñ to tz'och viñ yed' viñ yic syac'an oval viñ yed' choñab' Ramot

d'a yol yic Galaad. ³ Ix yalan viñaj Acab chi' d'a viñaj Josafat chi' icha tic:

—¿Mamax yal a c'ol tzach och ved'oc yic scac'an oval d'a choñab' Ramot d'a yol yic Galaad? xchi viñ.

Ix tac'vi viñaj Josafat chi':

—A in tic ol in b'at ed'oc yed' masanil eb' viñ in soldado d'a oval chi'. ⁴ Palta ayic manto oñ b'ati, co c'anb'ej tas xchi Jehová, xchi viñ.

⁵ Yuj chi' ix schec viñ sreyal Israel chi' molb'aj masanil eb' viñ syaloch sb'a schecab'oc Dios, 400 sb'isul eb' viñ smasanil. Ix sc'anb'an viñ d'a eb' viñ icha tic:

—¿Tzam cac' oval d'a Ramot d'a yol yic Galaad, ma to maay? xchi viñ.

Ix tac'vi eb' viñ d'a viñ icha tic:

—Ac' oval chi', yujto a Dios ol ac'anoch d'a yol a c'ab', xchi eb' viñ.

⁶ Palta ix yalan viñaj Josafat chi' icha tic:

—¿Mama junoc viñ schecab' Jehová d'a tic yic sco c'anb'ej pax d'a viñ? xchi viñ.

⁷ Ix tac'vi viñ sreyal Israel chi' d'a viñ icha tic:

—Ay jun viñ d'a tic, syal sc'anb'an viñ d'a Jehová cuuj, aton viñaj Micaías yuninal viñaj Imla. Palta tzin chac val jun vinac chi', yujto malaj juneloc ay jab'oc tas vach' syal viñ d'ayin, chucñej tas syal viñ, xchi viñ. Palta ix yalanxi viñaj Josafat chi':

—Mañ al jun chi', xchi viñ.

⁸ Ix lajvi chi', ix yavtancot jun viñ schecab' viñ sreyal Israel chi', ix yalan viñ d'a viñ:

—B'at avtejcot viñaj Micaías yuninal viñaj Imla d'a elañchamel, xchi viñ.

9 A eb' viñ rey chi' schavañil, ayoch spichul eb' viñ yic sreyal yuuj, c'ojanem eb' viñ d'a sc'ojnub' b'aj tz'ochc'och anima d'a yol choñab' Samaria. Ayec' masanil eb' viñ syaloch sb'a schecab'oc Dios chi' d'a yichañ eb' viñ. 10 A viñaj Sedequías yuninal viñaj Quenaana, ay juntzañ q'ueen icha noc' ch'aac ix sb'o viñ, te chaañ ix yal viñ icha tic: A Jehová tz'alan icha tic: A yed' juntzañ ch'aac tic ol ac' oval yed' eb' sirio, masanto ol lajvoquel eb' smasanil, xchi viñ d'a viñaj Acab chi'.

11 Ix yalanpax masanil eb' viñ syaloch sb'a checab'oc Dios chi' d'a viñ rey chi' icha tic: Ochañ ac' oval yed' Ramot d'a yol yic Galaad chi', ol ac' ganar, yujto a Jehová ol ac'anoch d'a yol a c'ab', xchi eb' viñ.

12 A viñ checab' ix b'at avtancot viñaj Micaías chi', ix yal viñ d'a viñaj Micaías chi' icha tic:

—Masanil eb' viñ schecab' Dios, vach'ñej ix yutej eb' viñ yalan d'a viñ rey chi'. Yuj chi' sval d'ayach, icha ix yutej eb' viñ yalan chi', icha pax chi' tzutej alani, vach'ñej ol utej alani, xchi viñ.

13 Ix tac'vi viñaj Micaías chi' icha tic:

—Svac' in ti' d'a Jehová to añej tas ol yal d'ayin, a' ol vala', xchi viñ.

14 Ix c'och viñaj Micaías chi' d'a yichañ viñ rey chi', ix sc'anb'an viñ rey chi' d'a viñ icha tic:

—Micaías ¿tzam yal cac'an oval yed' choñab' Ramot d'a yol yic Galaad, mato maay? xchi viñ.

Ix stz'acan yal viñaj Micaías chi' icha tic:

—Ixic ac' oval chi', ol ac' ganar, yujto ol ac'chajoch jun choñab' chi' d'a yol a c'ab', xchi viñ.

15 Palta ix yalan viñ rey chi' icha tic:

—Tzijtum elxo ix val d'ayach to tzac' a ti' to ařej tas yel tzal d'ayin d'a sb'i Jehová, xchi viñ.

¹⁶ Ix yalan viñaj Micaías chi' icha tic:

Ix vil masanil eb' soldado israel, toxořej saclem-inac ix ajcanb'at eb' d'a jolomtac vitz icha noc' calnel mañxalaj stañvumal. Yuj chi' ix yal Jehová d'ayin icha tic:

A juntzañ anima tic, mañxalaj yajalil eb', junc'olalocab' smeltzaj junjun eb' d'a spat, xchi Jehová, xchi viñ.

¹⁷ Yuj chi' ix yal viñ sreyal Israel chi' d'a viñaj Josafat chi' icha tic:

—Inaton val sval d'ayach, to a jun vinac tic malaj b'aj syal jab'oc tas vach' viñ d'ayin, te chucřej tas syal viñ, xchi viñ.

¹⁸ Ix yalanxi viñaj Micaías chi' icha tic:

—Ab' val tas syal Jehová d'ayach: Ix vila' c'ojanem Jehová d'a sdespacho, masanil eb' ángel d'a satchaañ liñjab'och d'a spatic yichañ. ¹⁹ Ix sc'anb'an Jehová chi' icha tic: ¿Mach sb'at iptzitan viñaj Acab sreyal Israel, yic sb'at yac'an oval viñ yed' choñab' Ramot d'a yol yic Galaad, yic schamcan viñ ta'? xchi Jehová chi'. Ch'oc tas syal juntzañ eb', ch'oc pax tas syal juntzañxo eb'. ²⁰ Palta ay jun espíritu ix och d'a yichañ Jehová, ix yalan icha tic: Ol in b'at vac' sc'ulej viñ rey chi', xchi. Ix sc'anb'an Jehová chi' d'ay tas ol yutej. ²¹ Ix yalan icha tic: Masanil eb' viñ syaloch sb'a a checab'oc, ol vac' yac' es eb' viñ d'a viñ rey chi', xchi. Ix yalan Jehová chi' d'ay icha tic: Ol yal uj icha chi', ixic, b'at c'ulej icha tzal chi', xchi d'ay. ²² A ticnaic jun, ojtaquejeli to a Jehová ix chaan sc'ulej eb' viñ syaloch sb'a

schecab'oc tic yic junřej syutej eb' viř yac'an es d'ayach, icha chi' ol aj scotcan chamel d'a ib'añ, xchi viřaj Micaías chi'.

²³ Yuj chi' ix snitzancot sb'a viřaj Sedequías chi' ix stz'itanb'at sat viřaj Micaías chi' viř, ix yalan viř:

—A jun espíritu tz'esan ix cot d'a Jehová chi', ¿tas ix aj yel d'ayin, axo d'ayach sloloni? xchi viř.

²⁴ Ix tac'vi viřaj Micaías chi' d'a viř icha tic:

—Ol a nacot jun tic d'a jun c'u chi', aton yic toxořej ol ach ec' tic ol ach ec' tic a say b'aj ol a c'ub'ejel a b'a, xchi viř.

²⁵ Ix yalan viř sreyal Israel chi' icha tic:

—Yamec viřaj Micaías tic, tzeyic'anb'at viř d'a viřaj Amón yajal d'a chořab' tic yed' d'a viř vuninal aj Joás. ²⁶ Tzeyalani to a in svala' to tz'och viř d'a preso, jab'řej tas tzeyac' sva viř yed' tas syuq'uej viř, masanto ayic ol in meltzaj d'a tzalajc'olal, xchi viř.

²⁷ Ixto yal jay b'elařixo viřaj Micaías chi' icha tic: Tato vach' tz'aj a meltzaji, syalelc'ochi to mařoc Jehová tz'alan d'ayin syal chi', xchi viř. Ix yalanxi viř: E masanil ex chořab', naařejocab' eyuuj tas ix val tic, xchi viř.

²⁸ Ix b'at viř sreyal Israel chi' yed' eb' soldado yed' viřaj Josafat sreyal Judá yed' eb' soldado yac' oval yed' chořab' Ramot d'a yol yic Galaad chi'.

²⁹ Ix yalan viř sreyal Israel chi' d'a viřaj Josafat chi' icha tic:

—Ayic ol co yamanoch oval chi', ol in q'uexel in pichul yic in reyal tic, a achxo tic, ol ac'řejcanoch a pichul yic a reyal chi', xchi viř.

Yuj chi' ix sq'uexel spichul viñ sreyal Israel chi', ix och eb' viñ yac' oval chi' schavañil. ³⁰ Palta a viñ sreyal Siria, toxo ix yal viñ d'a eb' viñ sat yajal yaj d'a carruaje yic oval to max yac' oval eb' viñ yed' junocxo mach, palta añej d'a viñ sreyal Israel b'aj tz'och eb' viñ. ³¹ Ayic ix ilji viñaj Josafat yuj eb' viñ sat yajal yaj chi', a snaan eb' viñ to a viñ sreyal Israel chi', yuj chi' ix oymaj eb' viñ d'a spatic viñ, yic syac'an oval eb' viñ yed' viñ yalani. Yuj chi', ix el yav viñ, ix colji viñ yuj Jehová, ix ic'jiel eb' viñ yajal chi' yuj Jehová d'a viñ. ³² Axo ix yilan eb' viñ to mañoclay viñ sreyal Israel chi', ix yactan eb' viñ syaman viñ. ³³ Palta ay jun viñ soldado comonñej ix julvajb'ati, a val d'a viñ sreyal Israel chi' ix och sirnaj jun yol jul-lab' chi'. A val b'aj schalaj sb'a sq'ueen pichul viñ rey chi' ayochi, ata' ix och ch'apnaj jun yol jul-lab' chi'. Yuj chi' ix yal viñ d'a viñ ed'jinac carruaje chi' icha tic:

—Ic' meltzaj carruaje tic, tzin ic'anel d'a scal oval tic, yujto te nivan ix in aj in lajvi, xchi viñ.

³⁴ Te ov ix aj yoch oval d'a jun c'u chi', ixto stec'b'ej sb'a viñ sreyal Israel chi' scan tec'tec' d'a yol scarruaje ayic ayoch viñ d'a yichañ eb' sirio chi', masanto yic ix em c'u. Palta axo yic van sb'at pilnaj c'u, ix cham viñ.

19

Ix cachji viñaj Josafat yuj viñaj Jehú

¹ Ix lajvi chi', ix meltzajxi viñaj Josafat chi' d'a spalacio d'a Jerusalén. ² Ix elta viñaj Jehú schecab' Dios yuninal viñaj Hanani scha viñ rey chi', ix yalan viñ icha tic: ¿Tas yuj ix ach colvaj yed' jun viñ

chuc spensar chi'? ¿Tas yuj vach' ac'an yed' jun viñ ayoch ajc'olal d'a Jehová? Yuj chi' toxo ix cot yoval Jehová d'ayach. ³ Palta jun, ayto val juntzañxo tas vach' yoch a vach'iloc, yujto ix a satel yechel Asera d'a yol a mach'en tic, ix ac'anpaxoch d'a a c'ol ac'an servil Dios, xchi viñaj Jehú chi' d'a viñ.

Ix ac'chajoch eb' viñ juez yuj viñaj Josafat

⁴ A d'a Jerusalén cajan viñaj Josafat chi', palta ay jun smodo viñ, to sb'at viñ yil juntzañxo schoñab', schacot viñ d'a Beerseba, masanto sq'uec'och viñ d'a lum tzalquixtac d'a yol yic Efraín. Tz'ec' viñ yic syac'xioch sb'a eb' anima d'a Jehová sDiosal eb' yed' eb' smam yicham. ⁵ Ix ac'jioch eb' viñ juez yuj viñ d'a junjun choñab' ayoch smuroal ay d'a yol yic Judá chi'. ⁶ Ix yalan viñ d'a eb' viñ juez chi' icha tic: Scham val eyilan tas ol e c'ulej, yujto mañoc tas snib'ej eb' anima ol e c'ulej, palta to a val tas snib'ej Jehová. Ol ochñej Jehová chi' eyed'oc yic tze b'oan yaj yoval eb' anima. ⁷ Yuj chi', nivanocab' yelc'och Jehová d'a e sat, scham val eyilan tas ol e c'ulej, yujto a Jehová co Diosal, mañ ol techaj yuuj tato ay tas mañ vach'oc ol e c'ulej, tato ay sq'uexañil anima d'a yol e sat, mato ol e cha q'uen tumin d'a elc'altac, xchi viñ.

⁸ Añejtona' ix sic'anpaxelta juntzañ eb' viñ levita viñ, eb' viñ sacerdote yed' juntzañ eb' viñ yajal yaj d'a junjun macañ eb' cajan d'a Jerusalén chi', yic tz'och eb' viñ juezal yic sc'ayb'aj eb' anima chi' yuj eb' viñ d'a sley Jehová yed' yic sb'oan yaj yoval eb' anima chi' eb' viñ d'a Jerusalén chi'.

⁹ Ix yac'ancan juntzañ checnab'il tic viñ d'a eb'

viñ icha tic: A ex tic, ol eyil eyopisio tic, ayocab' yelc'och Jehová d'a e sat, tze c'anab'ajani, vach'ñej tzeyutej e b'a. ¹⁰ Yalñej tas yaj yoval eb' quetchoñab' tic, ol javoc eb' d'ayex, ma yuj eb' ay d'a juntzañxo choñab', tato a' yuj junoc lolonel, ma yuj mac'ojcham anima, ma juntzañxo tas tz'el sc'ulan eb' to mañ ichaoc yalan sley Jehová, tze b'o yaj d'a eb'. Scham val e cachan eb' yic max och smul eb' d'a Jehová, yic max cot yoval d'a eyib'añ yed' d'a yib'añ eb'. Vach'ñej tzeyutej e b'a, yic mañ ol och e mul. ¹¹ A viñaj Amarías sat sacerdote yaji, añej viñ syal yalani tas ol aj sb'o tastac yic Jehová. Axo viñaj Zebadías yuninal viñaj Ismael, yajal yaj viñ d'a scal eb' yirñtilal Judá, añej viñ syal yalan tas ol aj pax yic viñ rey yaji. Ol colvaj pax eb' viñ levita eyed'oc. Tec'an tzeyutej e b'a, aq'uec eyip d'a eyopisio tic. A mach vach'ñej tas ol sc'ulej, ol ochñej Jehová yed'oc, xchi viñ.

20

Ix ac'ji ganar choñab' Moab'R'yed' choñab' Amón

¹ Ix ec' jun tiempoal, a eb' moabita yed' eb' amonita, junñej ix yutej sb'a eb' yed' eb' meunita yic syac'an oval eb' yed' Judá. ² Yuj chi' ix javi jayvañ vinac yal d'a viñaj Josafat sreyal Judá icha tic: A d'a Edom yed' d'a junxo sc'axepal a' mar Muerto, van scot jantac soldado d'ayach. Ayxoec' eb' d'a choñab' Hazon-tamar, xchi eb' viñ. (A jun choñab' chi' scuchan pax En-gadi.)

³ Ix te xiv viñaj Josafat chi', ix snaan viñ to syac'och sb'a viñ d'a yol sc'ab' Jehová, yuj chi' ix yal viñ to masanil anima d'a yol yic Judá tz'och

d'a tzeç'ojc'olal. ⁴ Ix cot masanil anima d'a junjun choñab' d'a yol yic Judá chi' yic sc'anan scolval Jehová eb' yed' viñ. ⁵ Ix lajvi chi', ix q'ue liñan viñaj Josafat chi' d'a scal masanil eb' anima molanec' d'a Jerusalén chi', d'a yichañ jun ac' yamaq'uil stemplo Jehová. ⁶ Ix yalan viñ icha tic: Ach Jehová, co Diosal ach yed' eb' co mam quicham, a ach tic sDiosal ach satchaañ, Yajal ach pax d'a yib'añ masanil choñab'. Te nivan a poder, malaj junoc mach syal stec'b'an sb'a d'a ichañ. ⁷ Ach co Diosal, a ach ic'naquel juntzañ anima cajan d'a sat lum tic, aton b'aj ayoñ ec' a oñ a choñab' Israel oñ tic. Ac'annaccan lum d'a junelñej d'ayoñ a oñ yirñtil oñ can viñaj Abraham tic, aton viñ a vach'ool. ⁸ Ayic cajnajnacxo eb' co mam quicham d'a tic, sb'oannacq'ue jun templo eb' to ic yaji, yalannac eb' icha tic: ⁹ Tato sjavi junoc yaelal d'a quib'añ ma junoc oval sjavi yuj co chucal, ma ilya, ma vejel, ol oñ javoc d'a ichañ d'a a templo tic, yujto ayach ec' d'ay. A d'a scal co yaelal chi' ol co c'an a colval, ol ab'an tas ol co c'ana', ol oñ a colani, xchi eb'. ¹⁰ A ticnaic jun, ina yajec' eb' amonita, eb' moabita yed' eb' cajan d'a tzalquixtac yic Seir, aton lum sluum eb' b'aj maj yal a c'ol ec'naccot eb' co mam quicham a oñ israel oñ tic ayic yelnaccot eb' d'a Egipto, to sq'uexb'eejnac sb'a eb', maj satjiel-laj eb' anima chi' yuj eb'. ¹¹ Axo ticnaic jun, a tas tz'aj spacan jun chi' eb' d'ayoñ, to snib'ej eb' syac' oval qued'oc yic tzoñ yiq'uel eb' d'a lum lum ac'nac co macb'enej tic. ¹² Ach co Diosal, eloc val d'a a c'ool to tzac'och syaelal eb', yujto a oñ tic malaj quip yic sco tec'b'an co b'a d'a yichañ jantac eb' soldado van sjavi yac' oval d'a tic. Mañ cojtacoc tas val sco

c'ulej, yuj chi' a d'ayach scac'och co pensar, xchi viñ rey chi' d'a Jehová.

¹³ Masanil eb' aj Judá, liñanq'ue eb' d'a yichañ Jehová yed' masanil yetb'eyum yed' yal yuninal eb', vach'chom eb' te cotacto. ¹⁴ Ay jun viñ levita yiñtilal viñaj Asaf scuchan Jahaziel yuninal viñaj Zacarías, yixchiquin viñaj Benaías yuninal viñaj Jeiel, yixchiquin viñaj Matanías. Ix och Yespíritu Jehová d'a viñ, ¹⁵ yuj chi' ix yal viñ icha tic: Ab'ec val ex aj Judá, ex aj Jerusalén yed' ach rey Josafat. Xchi val Jehová icha tic: Mañ ex xivoc, mañ eyec xiv e b'a d'a yichañ jantac soldado chi', yujto a jun oval chi', mañ eyicoc, palta vic a in Dios in tic. ¹⁶ A q'ueul eb' d'a lum svitzal yic Sis, yic tze chalan e b'a yed' eb' d'a stitac a a' tz'ec' d'a tz'inan lum yic Jeruel. ¹⁷ Mañoc ex ol eyac' oval chi', palta toñej ol ex aj ta', malaj tas ol e c'ulej, toñej ol eyila' tas ol aj ex in colani, xchi Jehová. Yuj chi' e masanil ex cajan ex d'a Jerusalén yed' d'a Judá, mañ ex xivoc, mañ eyec xiv e b'a. Tzex b'at q'ueic'an chi', yujto a Jehová ayoch qued'oc, xchi viñ.

¹⁸ Yuj chi', ix em cumnaj viñaj Josafat chi', ix emc'och snañal sat viñ d'a sat luum, ix empax cumnaj masanil eb' aj Judá yed' eb' aj Jerusalén chi', ix yac'anem sb'a eb' d'a yichañ Jehová. ¹⁹ Ay juntzañ eb' levita yiñtilal viñaj Coat yed' eb' yiñtilal viñaj Coré, ix syamanoch eb' sb'itan d'a chañ, syalan vach' lolonel eb' d'a Jehová sDiosal Israel.

²⁰ Axo d'a q'uiñib'alil d'a junxo c'u chi', ac'valto ix q'ue van eb' smasanil, ix b'at eb' d'a sb'eal tz'inan luum yic Tecoa. Ayic van sb'at eb' chi', ix

och tec'tec' viñaj Josafat, ix yalan viñ d'a eb' icha tic: Ab'ec tas ol val ex aj Jerusalén yed' ex aj Judá: Caq'uecoch Jehová co Diosal yipoc co c'ool, malaj tas ol oñ ic'anoc, scac'anpaxoch eb' schecab' Dios tic yipoc co c'ool yic vach'rñej ol aj quelc'ochi, xchi viñ d'a eb'.

²¹ Ayic toxo ix lajvi slolon viñ yed' eb' choñab' chi', ix sic'anel juntzañ eb' sb'itan viñ. Ix yac'anoch spichul eb' yic yopisio yic b'it. Ix b'ab'laj eb' yuj eb' soldado. Syalan vach' lolonel eb' d'a Jehová d'a b'ital icha tic: Caq'uec yuj diosal d'a Jehová, yujto tzoñ xajanej d'a masanil tiempo, xchi eb'.

²² Ayic ix schanel yich eb' sb'itan vach' lolonel chi' d'a tzalajc'olal chi', axo Jehová ix ac'anoch somc'olal d'a scal eb' van scot yac' oval yed' eb' aj Judá chi', aton eb' amonita, eb' moabita yed' eb' ix cot d'a tzalquixtac yic Seir chi'. Yuj chi' ix ac'ji ganar eb'. ²³ Yujto a eb' amonita yed' eb' moabita chi', ix och eb' yac' oval yed' eb' ix cot d'a Seir chi', ix lajviel eb' smasanil yuj eb'. Ix lajvi chi', axoñej eb' ix yutej sb'a, ix satlanel sb'a eb'. ²⁴ Axo yic ix c'och eb' viñ vinac yic Judá b'aj chequel lum tz'inan luum, ix yilanb'at eb' viñ to a eb' ajc'ol chi' latz'anem eb' d'a sat lum schami, mañxa junoc eb' ixto elcani. ²⁵ Yuj chi' ix b'at viñaj Josafat yed' eb' soldado ajun yed'oc chi', yic sb'at sic'ancharañ eb' masanil tas ix can yuj eb' ajc'ol ix cham chi'. Ix ilchaj yamc'ab' yuj eb', pichul yed' juntzañxo tas te caro stojol. Yuj chi' tzijtum tas ix yic' eb', palta ayto tas majxo tzac'van eb' yic'ancoti. A jantac tas ix yic'cot eb' chi', oxe' c'ual ix yac' eb' smolanq'uei.

²⁶ Axo d'a scharñil c'ual, ix smolb'an sb'a eb' d'a

jun ac'lic scuchan Beraca. Ata' ix yal vach' lolonel eb' d'a Jehová. Yuj chi' spañanil Beraca ix sb'iejejan jun lugar chi' yuj eb'. (Beraca syalelc'ochi aloj vach' lolonel.) ²⁷ Ix lajvi chi', d'a tzalajc'olal ix b'ab'laj viñaj Josafat yuj eb' aj Judá yed' eb' aj Jerusalén, yujto a Jehová ix ac'an jun tzalajc'olal chi' d'a eb' yujto ix ac'ji ganar eb' ajc'ol chi'. ²⁸ Axo ix javi eb' d'a Jerusalén, ix b'at eb' d'a stemplo Jehová yed' sonal salterio, te' cítara yed' q'uen trompeta.

²⁹ Ayic ix ab'chaji to a Jehová ix ac'an oval yed' eb' ayoch ajc'olal d'a eb' israel chi', ix te xiv masanil juntzañxo nación d'a Dios chi'. ³⁰ Junc'olal ix yac' reyal viñaj Josafat chi', yujto a Dios ix ac'an junc'olal d'a scal viñ yed' juntzañxo choñab' d'a slac'anil chi'.

*Yab'ixal tas sc'ulejnac viñaj Josafat
(1R 22.41-50)*

³¹ Ayic 35 ab'il sq'uinal viñaj Josafat chi' ix schaanel yich viñ yac'an reyal d'a Judá, 25 ab'il ix yac' reyal viñ d'a choñab' Jerusalén. Azuba sb'i ix snun viñ, yisil ix viñaj Silhi.

³² A viñaj Josafat chi', vach'ñej ix yutej sb'a viñ icha ix yutej sb'a viñaj Asa smam viñ. Masanil tas ix sc'ulej viñ, tojolñej d'a yichañ Jehová. ³³ Palta a juntzañ lugar yic ejmelal b'ajtac chaañ, maj yiq'uel-laj viñ, yujto mañ masaniloc eb' anima tec'anxo spensar yoch tzac'an yuj sDiosal eb' yed' smam yicham.

³⁴ A jantacto yab'ixal viñaj Josafat chi' ayic ix el yich, masanto ix lajvi, tz'ib'ab'ilcan d'a yumal

yic viñaj Jehú yuninal viñaj Hanani, junñej yajcan yed' yumal yab'ixal eb' viñ sreyal Israel.

³⁵ Axo d'a slajvub'al sreyal viñaj Josafat chi', ix sb'oan strato viñ yed' viñaj Ocozías sreyal Israel. A jun viñ rey chi', te chuc spensar viñ. ³⁶ Ix sb'o juntzañ te' barco eb' viñ yic sb'at d'a choñab'

Tarsis. A d'a choñab' Ezión-geber ix sb'o te' eb' viñ.

³⁷ Yuj chi', a viñaj Eliezer aj Maresa yuninal viñaj Dodava ix alan jun lolonel tic d'a viñaj Josafat chi': Yujto junñej ix utej a b'a yed' viñaj Ocozías, yuj chi' a Jehová choc' ol utanb'at masanil tas ix a b'o tic, xchi viñ. Yuj chi', choc' ix aj juntzañ te' barco ix sb'o eb' viñ chi', majxo yal-laj sb'at te' d'a Tarsis chi'.

21

Ochnac viñaj Joram reyal

(2R 8.16-24)

¹ Ayic ix cham viñaj Josafat chi', ix mucchaj viñ yed' eb' smam yicham d'a schoñab' viñaj David. Axo viñaj Joram yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc. ²⁻³ Ix ac'ji opisio yic reyal d'a viñaj Joram chi' yuj viñ smam, yujto b'ab'el unin viñ. Axo eb' viñ yuc'tac viñ, aton viñaj Azarías, viñaj Jehiel, viñaj Zacarías, viñaj Azarías, viñaj Micael yed' viñaj Sefatías. Masanil eb' viñ tic, yuninal eb' viñ viñaj Josafat chi'. Mañ jantacoc q'uen oro yed' q'uen plata ix siaj d'a eb' viñ yuj viñ smam chi' yed' juntzañxo tas te caro stojol. Ix ac'chajpax choñab' te vach' yajoch smuroal d'a eb' viñ, aton juntzañ ay d'a yol yic Judá. ⁴ Palta a viñaj Joram chi', ayic ix tec'c'aj viñ yed' yopisio chi', ix smilancham masanil eb' viñ yuc'tac viñ chi', ix smilpaxcham

juntzañxo eb' viñ yajal viñ d'a smach'en chi'. ⁵ Ayic ix och viñ reyal chi', 32 ab'il sq'uinal viñ, vajxaque' ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. ⁶ Añej sb'eyb'al eb' viñ sreyal Israel ix sb'eyb'alej viñ yed' sb'eyb'al eb' yiñtilal viñaj Acab, yujto a ix yetb'eyum viñ, yisil ix viñaj Acab chi'. Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová. ⁷ Palta yuj sti' Jehová yac'nac d'a viñaj rey David to ol ochñej yiñtilal viñ reyal d'a masanil tiempo, yuj chi' maj yal-laj sc'ol Jehová ix satel eb' yiñtilal viñaj David chi'.

⁸ Ayic ayoch viñaj Joram chi' reyal, a eb' aj Edom, ix yiq'uel sb'a eb' d'a yalañ smandar Judá, ix yac'anoch sreyal eb' sch'ocoj. ⁹ Yuj chi' ix b'at viñaj Joram chi' yed' eb' viñ yajalil eb' soldado yed' pax carruaje yic oval yic scanxi eb' aj Edom chi' d'a yol sc'ab' eb'. Palta a eb' aj Edom chi', ix yoy sb'a eb' d'a spatic eb'. Axo d'ac'valil ix q'ue vaan viñaj Joram chi' yed' eb' viñ yajal yic carruaje yic syac'an oval eb'. Icha chi' ix aj sjacvi b'aj ix el eb'. ¹⁰ A eb' aj Edom chi', ix yac' ganar eb' yic'anel sb'a d'a yalañ smandar eb' aj Judá chi', ix elñejcan eb'. Aton d'a jun tiempoal chi' ix yic'paxel sb'a choñab' Libna, yujto ix yactejan Jehová viñaj Joram chi', aton sDiosal eb' smam yicham viñ. ¹¹ Ix sb'oanxiq'ue juntzañ lugar yic ejmelal viñ, aton b'ajtac chañ d'a yol yic Judá chi'. Yuj chi' masanil eb' cajan d'a Jerusalén pit ix yutej sb'a d'a Jehová. Icha chi' ix aj sjuviel spensar eb' aj Judá chi' yuj viñ.

¹² Yuj chi' ata' ix scha jun scarta viñaj Elías schecab' Dios viñaj Joram chi', b'aj syal icha tic: A Jehová sDiosal viñ a mam icham aj David, a' tz'alán d'ayach: Mañ vanoc a b'eyb'alan sb'eyb'al

viñaj rey Josafat viñ a mam yed' sb'eyb'al viñaj Asa viñ a mam icham, ¹³ palta to a sb'eyb'al eb' viñ sreyal Israel van a b'eyb'alani. Yuj chi' masanil eb' aj Judá yed' eb' aj Jerusalén, uuj pit syutej sb'a eb' d'ayin icha val sb'eyb'al eb' yiñtilal viñaj Acab chi'. Añejtona' ix a milpaxcham eb' viñ uc'tac, a eb' viñ chi' vach' sb'eyb'al eb' viñ d'a ichañ. ¹⁴ Yuj chi' ol vaq'uem jun yaelal d'a yib'añ a choñab' tic, d'a yib'añ eb' uninal, d'a yib'añ eb' ix etb'eyum yed' d'a yib'añ masanil tas ay d'ayach. ¹⁵ A achxo tic, ay jun ilya ol javoc d'a ib'añ. Ol och jun ya c'ool d'ayach, junjun c'u ol te nivtajoc, masanto ol yal yelta a ch'añ tza' yuj jun ilya chi', xchi Jehová, xchi jun scarta viñaj Elías chi'.

¹⁶ Yuj chi', a Jehová ix ac'an sc'u lej eb' filisteo yed' eb' árabe cajan d'a slac'anil Cus, ix cot eb' yac' yoval yed' viñaj rey Joram chi'. ¹⁷ Ix javi eb' d'a Judá, ix yac' ganar eb'. Ix yic'b'at masanil b'eyumal eb', aton ay d'a spalacio viñ rey chi', ix ic'chajb'at masanil yuninal viñ yed' eb' ix yetb'eyum viñ. Axoñej viñaj Joacaz slajvub' yuninal viñ ix cani. ¹⁸ Ayic ix lajvi yec' masanil juntzañ chi', ix yac'anoch jun ilya Jehová d'a sc'ool viñaj Joram chi', mañxa yañal. ¹⁹ Ix ec' tiempo, ayic schab'il ab'il yoch jun ilya chi' d'a viñ, ix elta sch'añtza' viñ yuuj. Te ya ix aj scham viñ. Ayic ix cham viñ chi', malaj junoc nivan c'ac' ix yac'och eb' anima, yujto malaj yelc'och viñ d'a yol sat eb', palta ayic schamnac eb' smam yicham viñ, ochnac nivac c'ac' chi'. ²⁰ Ayic ix schaanel yich yac'an reyal viñaj Joram chi', 32 ab'il sq'uinal viñ. Vajxaque' ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén.

Malaj mach ix naan viñ ayic ix cham viñ. Ix mucji viñ d'a schoñab' viñaj David, palta mañoc b'aj smucchaj eb' rey.

22

Ochnac viñaj Ocozías reyal (2R 8.25-29)

¹ Masanil eb' cajan d'a Jerusalén chi', ix yac'och viñaj Ocozías eb' reyal sq'uexuloc viñ smam chi', aton viñ slajvub' yuninal viñaj Joram chi. A viñ ix och reyal chi', yujto a eb' árabe yac'nac oval eb' d'a Judá, milb'ilcham eb' viñ b'ab'el yuninal viñaj Joram chi' yuj eb'. ² Ayic ix schaanel yich viñaj Ocozías chi' yac'an reyal, 22 ab'il sq'uinal viñ, junñej ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Atalía sb'i ix snun viñ, yixchiquin ix viñaj Omri. ³⁻⁴ A viñaj rey Ocozías chi', a sb'eyb'al viñaj Acab yed' yiñtilal ix sb'eyb'alej viñ. A ix snun viñ chi' ix cuchb'an d'a chucal b'eyb'al chi', yujto yisil ix viñaj Acab chi', yuj chi' te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová. Ayic toxo ix cham viñ smam viñ chi', a eb' sc'ab' yoc viñ chi' ix cuchb'an d'a chucal, yuj chi' ix juviel spensar viñ d'a junelñej.

⁵ Yujto ix sc'anab'ajej juntzañ pensar chi' viñ, yuj chi' junñej ix aj spensar viñ yed' viñaj Joram sreyal Israel, aton viñ yuninal viñaj Acab. Yuj chi' ix yac' oval eb' viñ yed' viñaj Hazael sreyal Siria d'a choñab' Ramot d'a yol yic Galaad. Palta ix lajvi viñaj Joram chi' yuj eb' sirio chi'. ⁶ Yuj chi' ix meltzajcot viñ d'a Jezreel yic tzul yañtan sb'a viñ ta'. Te ya yaj viñ, yuj chi' ix b'at viñaj Ocozías yil viñ d'a Jezreel chi'.

*A schamel viñaj Ocozías
(2R 9.27-29)*

⁷ A Dios toxo ix sna'a to ayic ol c'och viñaj Ocozías chi' yil viñaj Joram chi', ata' ol cham viñ. Ayic ayec' viñ ta', ix elta viñ yed' viñaj Joram chi', yic syac'an oval eb' viñ yed' viñaj Jehú yuninal viñaj Nimsi, aton viñ ix sic'jiel yuj Jehová yic satanel masanil macañil eb' yirñtilal viñaj Acab chi'. ⁸ Ayic van smilancham eb' yirñtilal viñaj Acab viñaj Jehú chi', ix ilchajelta eb' viñ yajal yaj d'a Judá yed' eb' sc'ab'yoc viñaj Ocozías chi' yuj viñ, ix smilancham eb' viñ. A eb' viñ chi' ayoch yopisio eb' viñ yed' viñaj Ocozías chi'. ⁹ Ix schecan viñ saychaj ec' viñaj Ocozías chi', yujto a d'a Samaria ix sc'ub'ejel sb'a viñ, palta ix yamchaj viñ yuj eb', ix yic'anb'at viñ eb' d'a viñaj Jehú chi', axo ta' ix miljicham viñ yuj viñ. Ix yalan eb' icha tic: Co muquec viñ, yujto yirñtilal viñ viñaj Josafat, viñ ac'jinac servil Jehová d'a smasanil sc'ool, xchi eb'. A d'a scal eb' sc'ab'yoc viñaj Ocozías chi', mañxa junoc mach ix stec'b'ej sb'a yochcan reyal.

*Ochnac ix Atalía reinail d'a Judá
(2R 11.1-21)*

¹⁰ Ayic ix yab'an ix Atalía to toxo ix cham viñaj Ocozías yune' ix chi', ix schecan ix miljoccham masanil eb' yirñtilal eb' viñ sreyal Judá chi'. ¹¹ Palta axo ix Joseba, elc'altac ix aj yic'ancanel viñaj Joás ix d'a scal juntzañxo eb' viñ yuninal viñaj Ocozías van smiljicham chi'. Ix sc'ub'anel viñ ix d'a ix Atalía chi'. Ix b'at ix sc'ub'ejel viñ d'a jun cuarto yic templo b'aj svay anima, axo jun ix ix, ix ilan q'uib' viñ ta'. Yuj chi' maj chamlaj viñ. A ix Joseba chi'

yisil ix viñaj Joram, yanab' ix viñaj Ocozías chi', yetb'eyum ix viñaj sacerdote Joiada. ¹² A viñaj Joás chi', vaque' ab'il ix c'ub'ajel viñ d'a stemplo Jehová yed' jun ix ix, ix ilan q'uib'oc. Yacb'an chi' axo ix Atalía chi', ayoch ix yajalil d'a jun choñab' chi'.

23

¹ Ayic yuquil ab'ilxo viñaj Joás chi', axo viñaj sacerdote Joiada ix stec'b'ej sb'a, ix schecan viñ avtaj masanil eb' viñ yajal soldado, aton eb' viñ yajal yaj d'a junjun ciento eb'. Aton viñaj Azarías yuninal viñaj Jeroham, viñaj Ismael yuninal viñaj Johanán, viñaj Azarías yuninal viñaj Obed, viñaj Maasías yuninal viñaj Adaías yed' viñaj Elisafat yuninal viñaj Zicri. Ix yalan viñ to junxoñej tz'aj spensar eb' viñ yed' viñ. ² Aton eb' viñ tic ix b'at d'a masanil yol yic Judá, yic b'at smolb'an masanil eb' viñ levita eb' viñ yed' eb' viñ yajal yaj d'a junjun macañ yiñtilal Israel, yic scot eb' viñ smasanil d'a Jerusalén. ³ Masanil eb' viñ ix smolb'ej sb'a chi', ix sb'o jun strato eb' viñ yed' viñ rey d'a stemplo Dios.

Ix yalan viñaj Joiada chi' d'a eb' viñ icha tic: Ina viñ yuninalcan viñ rey chamnac. Aton viñ yovalil tz'och reyal, icha ajnac yac'ancan sti' Jehová yuj eb' yiñtilal viñaj David. ⁴ A ticnaic jun icha tic ol e c'ulej: A ex sacerdote ex tic yed' ex levita ex tic, a ex ton tzeyil munlajel d'a sc'ual ic'oj ip, ox macañ ol ex ajoc. Jun macañ ex ol e tañvej sti' stemplo Jehová. ⁵ Junxo macañ ex ol e tañvej sti' spalacio viñ rey. A exxo junxo macañ ex, ol ex can e tañvej d'a spuertail cimientu. Axo masanil anima, vach' scanñej eb' d'a yol yamaq'uil stemplo Jehová tic. ⁶ Palta malaj junoc mach syal yoch d'a

yol templo chi', ańej eb' viń sacerdote yed' eb' viń levita ayoch d'a yopisio syal yochi, yujto sic'b'ilel eb' viń. Axo masanil anima, scan eb' d'a yamaq'uul templo chi', icha yalan schecnab'il Jehová. ⁷ A exxo levita ex tic, ol ex och oyan d'a spatic viń rey, junjun ex eyed'nacocab' eyamc'ab' yic oval. A mach syac' pural yecanoch sb'a d'a yol templo chi', b'eńej schami. A exxo tic, ajun exńej yed' viń rey chi' yalńej b'aj sb'at viń, xchi vińaj Joiada chi'.

⁸ A eb' viń levita chi' yed' masanil eb' anima aj Judá chi', ix sc'anab'ajej eb' masanil tas ix yal vińaj sacerdote Joiada chi'. Junjun eb' viń yajal soldado chi', ayec' eb' viń yed' eb' ayoch d'a yalań smandar eb' viń, aton eb' smunlaj d'a yopisio d'a sc'ual ic'oj ip yed' eb' tz'elcani, yujto maj chajiel-laj eb' yuj vińaj Joiada chi' ayic sc'och yoraíl yel eb'. ⁹ Ix yac'anpax q'uen lanza vińaj Joiada chi' yed' maclab' jul-lab' d'a eb' viń yajal yaj d'a junjun ciento eb' soldado chi', aton juntzań syamc'ab' vińaj rey David aycan d'a stemplo Dios. ¹⁰ Ix ac'chajoch masanil eb' viń vinac chi' yuj viń d'a stzolal, junjun eb' viń yed'nac syamc'ab' yic oval, yic stańvan viń rey chi' eb' viń. Ix och oyan eb' viń d'a schań pac'ańil yamaq'uul stemplo Jehová chi' yed' b'aj ay jun altar yed' d'a spuertail templo chi'. ¹¹ Ix lajvi chi', a vińaj sacerdote Joiada chi' yed' eb' yuninal ix ic'anelta viń yuninalcan viń rey chi'. Ix yac'anq'ue scorona viń eb', ix yac'an jun yumal strato Dios eb' d'a viń. Ix lajvi chi', ix yac'anq'ue aceíte eb' d'a sjolom viń, ix yalan eb' to reyxo viń. Ix q'ue ñilnaj masanil anima yalani: Nivanocab' yelc'och viń co rey, xchi eb'.

¹² Ayic ix yab'an ix Atalía chi' yel yav eb' anima

chi' yeq'ui, syac'an b'inaj viñ rey chi' eb', ix b'at ix d'a stemplo Jehová chi'. ¹³ Axo ix yilan ix, a viñ rey chi' liñanoch viñ d'a jun nivan yoyal sti' stemplo Jehová chi', axo d'a stz'ey viñ ayec' eb' viñ yajal yaji yed' eb' viñ spu'an q'uen trompeta. Masanil eb' anima chi' stzalaj eb'. Ay eb' spu'an q'uen strompeta, ay pax eb' sb'itan yed' syamc'ab', aton eb' scuchb'an b'it chi' yic syalan vach' lolonel eb' d'a Dios. Yuj chi', ix stzilchitanb'at spichul ix, ix yalan ix icha tic:

—Pechum ex el yajal a ex tic. Pechum ex el yajal, xchi ix.

¹⁴ Palta a viñaj Joiada chi' ix checan elta eb' viñ yajal yaj d'a junjun ciento eb' soldado, ix yalan viñ d'a eb' viñ icha tic:

—Iq'uequel ix b'aj tzolan ex och chi'. Yalñej mach syac'och sb'a yed' ix, tze xicchamoc, xchi viñ.

Toxo ix yal viñaj Joiada chi' to mañoc d'a stemplo Jehová smiljicham ix. ¹⁵ Ix syaman ix eb' viñ, ix yic'anel ix eb' viñ d'a spuertail yic noc' schej viñ rey, ata' ix miljicham ix yuj eb' viñ.

¹⁶ Ix lajvi chi' ix sb'oan jun trato viñaj sacerdote Joiada chi' yed' masanil eb' anima chi' yed' viñ rey chi', ix yalan eb' to ol ochcan eb' schoñab'oc Jehová. ¹⁷ Elañchamel ix b'at eb' d'a stemplo Baal, ix b'at spojanem eb', ix smac'anpaxpoj altar eb' yed' juntzañ yechel comon dios. Axo viñaj Matán sacerdote yic Baal chi', a d'a yichañ altar chi' ix smilcham viñ eb'. ¹⁸ Ix yac'ancan juntzañ munlajel d'a stemplo Jehová chi' viñaj Joiada chi' d'a yol sc'ab' eb' viñ sacerdote yed' eb' viñ levita, yic vach' sc'anab'ajej eb' viñ sb'oan munlajel ac'b'ilcan d'a

yol sc'ab' eb' viñ yuj viñaj rey David. Aton yic sñusji silab' tz'ac'ji d'a Jehová icha yalan ley tz'ib'ab'ilcan yuj viñaj Moisés. Ay pax eb' sb'itan d'a tzalajc'olal icha yutejnaccan viñaj rey David chi'. ¹⁹ Ix yac'anpaxoch eb' stañvan sti' stemplo Jehová chi' viñ, yic vach' max och eb' anima mañ vach'oc yaj icha yalan ley. ²⁰ Ix yavtancot masanil eb' viñ yajalil eb' soldado viñaj Joiada chi' yed' eb' viñ nivac yelc'ochi yed' eb' viñ yajal yaj d'a junjun choñab' yed' pax masanil anima chi'. Ix yic'anelta viñ rey chi' eb' d'a stemplo Jehová, ix yic'anb'at viñ eb' d'a spalacio eb' rey. Ix och eb' d'a jun puerta d'a yib'añ. Ix yac'ancanem c'ojan viñ eb' d'a sc'ojob' eb' viñ rey chi'. ²¹ Masanil eb' anima, ix te tzalajq'ue eb', yujto toxo ix xicjicham ix Atalía. Yuj chi' junc'olal ix ajcan jun choñab' chi'.

24

Ochnac viñaj Joás reyal (2R 12.1-21)

¹ A viñaj Joás chi', uque' ab'il sq'uinal viñ ayic ix schanel yich viñ yac'an reyal. 40 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Sibia sb'i ix snun viñ, aj Beerseba ix. ² Masanil tas ix sc'ulej viñaj Joás chi', yacb'an pitzanto viñaj sacerdote Joiada chi', te vach'ñej d'a yichañ Jehová. ³ A viñaj Joiada chi' ix sayan chavañ eb' ix yetb'eyum viñaj Joás chi', ay yalyuninal viñ yed' eb' ix.

⁴ Ix ec' jab'oc tiempo, ix snaan viñaj rey Joás chi' to sb'ochajxi stemplo Jehová. ⁵ Yuj chi' ix smolb'ej eb' viñ sacerdote viñ yed' eb' viñ levita, ix yalan viñ d'a eb' viñ icha tic: Ixiquec d'a masanil

choñab' d'a yol yic Judá tic, sb'at e molb'an q'uen tumin, aton q'uen syac'taxon eb' quetchoñab' tic d'a junjun ab'il yic sb'ochajxi stemplo Dios tic. Aq'uec val eyip e b'ati, xchi viñ. Palta maj yac'och val eb' viñ d'a sc'ool sb'ati. ⁶ Yuj chi' ix avtaj viñaj sat sacerdote Joiada yuj viñaj rey Joás chi', ix yalan viñ icha tic:

—¿Tas yuj max ac'och d'a a c'ol iptzitan eb' viñ levita yic sb'at yic'cot q'uen ofrenda eb' viñ d'a yol yic Judá yed' d'a Jerusalén tic, icha yalnaccan viñaj Moisés schecab' Jehová to masanil eb' quetisraelal smolan q'uen tumin yic sb'ochaj scajnuv' scaxail strato Jehová? xchi viñ rey chi'.

⁷ Yujto a ix Atalía yed' eb' ochnac tzac'an yuj ix, ix ixtanb'at stemplo Jehová chi'. A juntzañ yamc'ab' nivac yelc'och yic templo chi', a ix sc'an eb' yic tz'och eb' ejmelal d'a jun comon dios Baal. ⁸ Yuj chi' ix schec viñaj rey Joás chi' b'ochaj jun te' caxa, axo d'a stielta stemplo Jehová ix schec viñ ac'chajcan te'. ⁹ Ix schecan viñ alchajel d'a masanil yol yic Judá yed' d'a Jerusalén chi' to tz'ic'chajcot q'uen ofrenda alb'ilcan yuj viñaj Moisés schecab' Jehová d'a tz'inan luum. ¹⁰ Masanil eb' viñ yajal yaji yed' masanil anima, d'a val smasanil sc'ol eb' ix yaq'uem yofrenda d'a yol jun caxa chi', masanto ix b'ud'ji te' yuj eb'. ¹¹ Axo eb' viñ levita tz'ic'anb'at te' caxa chi' d'a viñ rey chi', axo yic syilan viñ to b'ud'anxo te', tz'avtaj viñ stz'ib'um viñ yed' jun viñ ayoch yopisio yuj viñ sat sacerdote. Secanelta q'uen tumin chi' eb' viñ d'a yol te' caxa chi', sb'at yac'anxican te' eb' viñ b'aj aycan chi'. Icha chi' syutej eb' viñ d'a junjun c'u, yuj chi' nivan q'uen tumin chi' ix molchaji.

¹² A viñ rey chi' yed' viñaj sacerdote Joiada chi' ix yac' q'uen tumin chi' eb' viñ d'a eb' viñ ayoch yilan munlajel sb'o d'a stemplo Jehová chi', yic saychaj eb' viñ mac'umpoj q'ueen, eb' viñ ñicum te', eb' viñ smunlaj d'a q'uen hierro yed' d'a q'uen bronze, yic vach' sb'ochajxi templo chi'. ¹³ Yuj chi' a eb' viñ tz'ilan munlajel chi', a eb' viñ scuchb'an eb' viñ svach' b'oanxi templo chi'. Ix sb'o eb' viñ icha val yajtaxon d'a yichb'anil, te vach' ix ajxican sb'o yuj eb' viñ. ¹⁴ Axo yic ix lajvi sb'oel yuj eb' viñ, ix yic'anb'at q'uen tumin eb' viñ ixto cani, ix yac'an q'uen eb' viñ d'a viñ rey yed' d'a viñaj sacerdote Joiada chi'. Axo yed' q'ueen ix schec viñ rey chi' b'ochaj yamc'ab' yic templo chi', aton juntzañ sc'anchaji ayic tz'och ejmelal yed' juntzañ sc'anchaj d'a altar yuj silab' sñusjitz'aoc, icha q'uen nivac cuchara yed' juntzañxo yamc'ab' nab'a oro, ma plata. Yacb'an pitzanto viñaj sacerdote Joiada chi', sñusjitz'añej silab' d'a stemplo Jehová.

¹⁵ Palta ix ichamvinacax viñaj Joiada chi', 130 ab'il sq'uinal viñ ayic ix cham viñ. ¹⁶ A d'a schoñab' viñaj David ix mucji viñ, aton b'aj smuchaj eb' viñ rey. A tas ix sc'ulej viñ te vach'ñej yuj svach'iloc eb' yetisraelal, vach' ix yutej viñ yac'an servil Dios yed' d'a stemplo.

Ix ixtax spensar viñaj Joás

¹⁷ Ayic toxo ix cham viñaj Joiada chi', ix javi eb' viñ yajal yaj d'a Judá, ix em ñojan eb' viñ d'a viñaj rey Joás chi' yic smontan viñ eb' viñ. Axo ix aji, ix och d'a spensar viñ tas ix yal eb' viñ chi'.

¹⁸ Yuj chi' ix yactejean stemplo Jehová eb', aton

sDiosal smam yicham eb'. Axo d'a yechelel comon dios Asera ix och eb' ejmelal yed' d'a juntzañxo comon dios. Yuj chi' ix cot yoval sc'ol Jehová d'a eb' aj Judá chi' yed' d'a eb' aj Jerusalén chi'. ¹⁹ Ix scheccot eb' schecab' Jehová yic tzul yalan eb' to smeltzajxi eb' d'a Jehová chi', palta majxo schalaj yab' eb' tas ix yal eb' checab' chi'.

²⁰ Yuj chi', ix och Yespíritu Dios d'a viñaj Zacarías yuninalcan viñaj Joiada chi'. Ix q'ue liñan viñ d'a jun lugar chaarñ, ix yalan viñ d'a masanil anima chi' icha tic: A Jehová Dios tz'alan icha tic: ¿Tas yuj max e c'anab'ajej in checnab'il? ¿Tas yuj tze saycot eyaelal d'a eyib'arñ? Yujto ix in eyactajcani, yuj chi' ol ex vactejpaxcani, xchi Jehová, xchi viñ.

²¹ Palta ix och eb' ajc'olal smasanil d'a viñ, ix snaan eb' tas tz'aj smilancham viñ eb'. Ix yalan viñaj rey Joás chi' to sjulq'uenajcham viñ d'a yamaq'uil stemplo Jehová. Icha chi' ix aj scham viñ. ²² A viñaj Joás chi', majxo snacotlaj jantac svach'c'olal viñaj Joiada chi' ix yac' d'a viñ, palta to ix schec miljoccham viñaj Zacarías viñ, aton viñ yuninal viñaj Joiada chi'. Ayic van scham viñaj Zacarías chi', ix yalan viñ icha tic: Aocab' Jehová tz'ilan jun tic, a' ol ac'an yovalil, xchi viñ.

²³ Ayic ix el yab'ilal scham viñ, ix javi eb' soldado sirio yac' oval yed' viñaj Joás chi'. Ix javi eb' d'a Judá yed' d'a Jerusalén. Tzajtum eb' yajal yaj d'a Judá chi' ix smilcham eb'. Ix yic'anec' masanil tas ay stojol eb', ix yac'anb'at eb' d'a viñ sreyal Damasco. ²⁴ Jayvaññej eb' soldado sirio ix javi yac' oval chi', axo Jehová ix ac'anoch jantac eb' soldado yic Judá chi' d'a yol sc'ab' eb', yujto ix actajcan

Jehová chi' yuj eb', aton sDiosal eb' yed' eb' smam yicham. Icha val chi' ix aj yab'an syail viñaj Joás chi' yuj chucal ix sc'ulej.

²⁵ Ayic ix el eb' sirio d'a yol yic Judá chi', te nivan ix ajcan viñaj Joás chi' slajvi yuj eb'. Axo eb' viñ ayoch yajalil yed' viñ, ix sna' eb' viñ tas syutej eb' viñ svach' milancham viñ, yic syac'anec' spac schamel viñ yuninal viñaj sacerdote Joiada chi' eb' viñ. Yuj chi' ix svach' milejcham viñ eb' viñ d'a sat sch'at. Ix lajvi chi', ix mucji viñ d'a schoñab' viñaj David, palta mañoc b'aj smucchaj eb' viñ rey. ²⁶ A eb' viñ ix vach' milancham viñaj Joás chi', aton viñaj Zadad yune' ix Simat aj Amón yed' viñaj Jozabad yune' ix Simrit aj Moab.

²⁷ A jantacto yab'ixal viñaj Joás chi' yed' eb' yuninal viñ yed' lolonel ix yal eb' schecab' Dios d'a viñ yed' yab'ixal b'aj svach' b'oejxi stemplo Jehová viñ, aycañ b'aj tz'ib'ab'ilcan yab'ixal eb' viñ rey. Axo viñaj Amasías yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

25

Ochnac viñaj Amasías reyal d'a Judá

(2R 14.1-22)

¹ Ayic 25 ab'il sq'uinal viñaj Amasías ix och viñ reyal, 29 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Joadán sb'i ix snun viñ, aj Jerusalén ix. ² A tas ix sc'ulej viñ, vach' d'a yichañ Jehová, añej to maj sc'ulej val viñ d'a smasanil sc'ool.

³ Ayic ix tec'c'aj yopisio viñ chi', a eb' viñ ayoch yajalil yed' viñ, ix smilcham eb' viñ, aton eb' viñ miljinaccham viñ smam viñ. ⁴ Palta

maj miljicham eb' viñ yuninal eb' yuj viñ, yujto tz'ib'yajcan d'a ley Moisés, b'aj syal Jehová: A eb' mamab'il, max yal scham eb' yuj smul yuninal, max yal pax scham eb' uninab'il yuj smul smam, yujto junjun mach scham yuj smul, xchicani.

⁵ Ix schecan viñ to smolb'ej sb'a masanil eb' viñ aj Judá yed' eb' viñ yic Benjamín. Macquiltaquil ix aj eb' viñ d'a junjun yinñtilal. Icha chí' ix aj yoch eb' viñ yajalil d'a junjun mil yed' d'a junjun cien anima. Ix yic'ancharañ sb'isul anima viñ, schael yich d'a eb' 20 ab'il sb'eyñejb'ati. A sb'isul eb' ix q'ue vaan chí', 300 mil, aton eb' stiempoalxo sb'at d'a oval, lista yaj eb' yed' slanza yed' smaclab' jul-lab'. ⁶ Ix smajnan 100 mil eb' soldado yic Israel viñ, 75 quintal q'uen plata ix yac' viñ stojoloc eb'.

⁷ Palta ay jun viñ schecab' Dios ix c'och d'a viñ, ix yalan viñ d'a viñ icha tic:

—Ach rey, mañ ic'och eb' soldado yic Israel yed' eb' yic Efraín ed'oc, yujto mañ ayococh Jehová yed' eb', ⁸ vach'chom tza na'a to yuj eb' ay yip eb' a soldado d'a oval, palta a Dios ol ach ac'an ac'joc ganar yuj eb' ajc'ol chí', yujto ay spoder scolvaji, ay pax spoder satanel masanil, xchi viñ schecab' Dios chí'.

⁹ Ix sc' anb'an viñaj Amasías chí' d'a viñ schecab' Dios chí' icha tic:

—Palta, ¿tas ol aj pax 75 quintal q'uen plata ix vac' d'a eb' soldado israel chí' jun? xchi viñ.

Ix tac'vi viñ schecab' Dios chí' d'a viñ icha tic:

—A Jehová syal yac'an ec'alocxo icha q'uen chí' d'ayach, xchi viñ.

¹⁰ Yuj chí' ix checji pax eb' soldado ix cot d'a yol yic Efraín chí' yuj viñaj Amasías chí', palta ix te cot

yoval eb' d'a eb' yic Judá chi', yuj chi' te yoval eb' ayic ix pax eb' chi'.

¹¹ Ix stec'b'an sb'a viñaj rey Amasías chi', ix b'at viñ yed' eb' soldado d'a spañanil yic Atz'am Atz'am. Ata' ix smilcham 10 mil soldado aj Seir eb'.

¹² Añeja' ix syam pax 10 mil eb' aj Seir chi' eb', ix ic'jib'at eb' yuj eb' d'a sjolom jun lum vitz sattac q'uen yeq'ui. Ata' ix laj yumjicanb'at eb' yuj eb', choc' ix laj ajcan eb'.

¹³ Axo eb' soldado yic Israel maj chajocb'atlaj yuj viñaj Amasías d'a oval chi', aton eb' ix chec-jican meltzaj d'a spat, ix satel jaye' choñab' eb' d'a yol smach'en Judá, schab'at d'a Samaria masanto d'a Bet-horón. Ix smilancham 3 mil anima eb', tzijtum tastac ix yelq'uejb'at eb'.

¹⁴ Ayic ix meltzaj viñaj Amasías chi', ayic toxo ix satel eb' aj Edom yuj viñ, aton eb' aj Seir, ix yic'ancot juntzañ scomon diosal eb' aj Seir chi' viñ, ix yac'anoch viñ sdiosaloc. Ix yalan sb'a viñ d'ay, ix sñusan pax incienso viñ d'ay. ¹⁵ Yuj jun chi' ix cot val yoval Jehová d'a viñ, ix scheccot jun viñ schecab' yal d'a viñ rey chi' icha tic:

—¿Tas yuj tzach och ejmelal d'a juntzañ comon dios maj yal scolanel schoñab' d'a yol a c'ab'? xchi viñ schecab' Dios chi'.

¹⁶ Ayic vanto yalan juntzañ chi' viñ schecab' Dios chi', ix tac'vi viñ rey chi' icha tic:

—¿Tom ix val d'ayach to a ach ol ac' in razón a in rey in tic? Actej alan juntzañ chi'. ¿Mato tza nib'ej tzach miljichamoc? xchi viñ.

Axo viñ schecab' Dios chi' mañxa tas ix yal viñ, axoñej ix yal viñ d'a viñ rey chi' icha tic:

—Vojtac a in tic to nab'ilxo yuj Dios to ol ach sateloc, yujto ix a c'ulej jun tic, maj a c'anab'ajej tas ix val d'ayach, xchi viñ.

¹⁷ A viñaj Amasías sreyal Judá chi', ix sc'anb'ej yab' viñ d'a juntzañ eb' ac'um razón. Yuj chi' ix schecan viñ b'at alchaj d'a viñaj Joás yuninal viñaj Joacaz, yixchiquin viñaj Jehú, sreyal Israel, ix yalan viñ icha tic: Cotañ, cac' oval, xchib'at viñ. ¹⁸ Ix spacanpaxcot viñaj Joás chi' d'a viñ icha tic: Ayab' jun te' sac q'uiix d'a Líbano, ix yalb'at te' d'a jun te' c'ute' ay pax ta' icha tic: Ac' ix isil yetb'eyumoc viñ vuninal, xchib'at te'. Palta ay jun noc' chium noc' ix ec' ta', axo noc' ix tec'anem jun te' q'uiix chi'. ¹⁹ A ach tic tzala' to ix ac' ganar eb' aj Edom, yuj chi' tzic' val chaañ a b'a, tza say tas tz'aj ic'jichañ. Palta te vach' tato tzach canñej d'a a pat. ¿Tas yuj tza nib'ej tzic'cot junoc yaelal d'a ib'añ yed' d'a yib'añ choñab' Judá? xchicot viñaj Joás chi' d'a viñ.

²⁰ Palta axo viñaj Amasías chi', maj schalaj yab' viñ, yujto toxo ix sna Dios to ol ac'jococh viñ d'a yol sc'ab' viñaj Joás chi' yuuj, yujto a d'a juntzañ sdiosal eb' aj Edom chi' tz'och viñ ejmelal. ²¹ Ix lajvi chi' ix cot viñaj Joás chi' yac' oval yed' viñaj Amasías chi', ix schalaj sb'a eb' viñ d'a Bet-semes, d'a yol smac'b'en Judá chi'. ²² Ix ac'ji ganar Judá chi' yuj eb' aj Israel, yuj chi' a eb' soldado aj Judá chi' toxoñej ix el lemeljoc eb', ix paxcan eb' d'a spat. ²³ Ix yamchaj viñaj Amasías sreyal Judá d'a Bet-semes chi' yuj viñaj Joás viñ sreyal Israel chi'. Ix lajvi chi' ix ic'chajcot viñ d'a Jerusalén. Ix smac'ancanem lañaj smuroal jun choñab'

chi' eb' israel chi'. Ay am 180 metrooc ix spojem eb', ix b'atřej d'a puerta yic Efraín, masanto ix c'och d'a spuertail schiquin jun smuroal chi'.
²⁴ Ix yic'anpaxb'at q'uen oro eb', q'uen plata yed' juntzañxo tas ay d'a yol stemplo Dios, aton juntzañ stañvej eb' yiñtilal viñaj Obed-edom. Ix yic'paxb'at jantacřej b'eyumal ay d'a spalacio viñ rey chi' eb'. Ix yic'anpaxb'at juntzañ anima eb' icha presoal ayic ix pax eb' d'a Samaria. Ix ac'ji pural viñaj Amasías chi' yuj viñaj Joás yochcan vach'c'olal yed'oc.

²⁵ A viñaj Amasías yuninal viñaj Joás sreyal Judá chi', 15 ab'ilto ix yac' reyal viñ d'a Judá ayic toxo ix cham viñaj Joás yuninal viñaj Joacaz sreyal Israel.

²⁶ A jantacto yab'ixal viñaj Amasías chi', ayic ix el yich masanto ix lajvi, aycan b'aj tz'ib'ab'ilcan yab'ixal eb' viñ sreyal Judá yed' eb' viñ sreyal Israel. ²⁷ Atax val yic ix yic'anel sb'a viñaj Amasías d'a Jehová, ay juntzañ eb' aj Jerusalén chi' ix naan smilcham viñ. Yuj chi' ix b'atcan viñ elelal d'a choñab' Laquis, palta ix b'atřej eb' d'a spatic viñ d'a jun choñab' chi', ata' ix cham viñ yuj eb'. ²⁸ Ix lajvi chi' ix yic'anb'at snivanil viñ eb' d'a yib'añ jun noc' chej, axo b'aj mucan eb' smam yicham viñ ix mucchaji, aton d'a schoñab' viñaj David.

26

Ochnac viñaj Uzías reyal (2R 14.21-22; 15.1-7)

¹⁻³ Ayic toxo ix cham viñaj Amasías chi', axo viñaj Uzías ix yac'och eb' aj Judá reyal sq'uexuloc viñ smam chi'. Ayic ix schaanel yich viñ yac'an

reyal, 16 ab'il sq'uinal viñ. 52 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Jecolías sb'i ix snun viñ, aj Jerusalén ix. Ayic ayoch viñ reyal ix sb'oanxiq'ue choñab' Elat viñ, ix canxi yicoc Judá.

⁴ Masanil tas ix sc'ulej viñaj Uzías chi', vach'ñej d'a yichañ Jehová, icha sc'ulejnac viñaj Amasías smam viñ. ⁵ Ix yac' val och spensar viñ d'a Dios yacb'an pitzanto viñaj Zacarías. A viñaj Zacarías chi' ix c'ayb'an viñ d'a tas syutej sc'anab'ajan Jehová. Yacb'an ix sc'anab'ajej viñ, vach'ñej ix ajelc'och viñ yuj Jehová.

⁶ A viñaj Uzías chi', ix b'at viñ yed' eb' viñ soldado yac' oval yed' eb' filisteo, ix smac'anem lañnaj smuroal choñab' Gat eb' viñ, Jabnia yed' Asdod. Ix sb'oanq'ue juntzañ choñab' eb' d'a yol yic Asdod chi' yed' juntzañxo choñab' yic eb' filisteo chi'. ⁷ Ix och val Dios yed' viñ ayic ix yac'an oval viñ yed' eb' filisteo chi' yed' eb' árabe cajan d'a Gur-baal yed' eb' amonita. ⁸ Ix yac'an q'uen tumin eb' amonita d'a viñ, aton q'uen ix ac'jioch d'a yib'añ eb' yac'ani. Ix yac'ñej yajalil viñ masanto d'a smojonal Egipto, yujto ix yic' val yip yopisio viñ chi'.

⁹ Ix sb'oxiq'ue juntzañ b'aj tz'aj eb' soldado viñ d'a yib'añ smuroal Jerusalén chi' yed' d'a yib'añ spuertail d'a schiquin yed' d'a yib'añ puerta d'a ch'olan yed' d'a juntzañxo schiquintac. Te vach' ix aj sb'oanxiq'ue viñ. ¹⁰ Ix sb'oanpax juntzañ yed'tal eb' viñ soldado viñ d'a tz'inan luum yed' pax b'aj tz'aj eb' soldado chi' d'a chaañ. Ix schecanpax viñ joychaj jantac a uc'b'ila', yujto te nivan noc' smolb'etzal noc' viñ d'a ac'lictac yed' d'a yichtac vitz. Ay pax eb' smunlajvum viñ smunlaj d'a avoj

uva yed' d'a juntzarixo avb'en ay d'a tzalquixtac yed' d'a lum ac'lictac. Te ay val och d'a sc'ol viñ smunlaj d'a tas tz'avchaji.

¹¹ Ay pax jun nivan ñilarñ eb' soldado viñ, ayic sb'at eb' d'a oval, pojquiltac yaj eb', icha tas macañil yajec' sb'i eb' d'a yol sc'ab' viñaj Jeiel viñ tz'ib'um yed' viñaj Maasías yajal. A viñaj Hananías sat yajal yaj d'a eb', ayoch yopisio viñ yed' viñaj rey Uzías chi'. ¹² Axo masanil eb' yajal yaj d'a junjun macañ eb' viñ soldado chi' icha tas yirñtilal eb', ay 2 mil 600 eb'. ¹³ Axo eb' soldado ayoch d'a yalañ smandar eb', ay 307 mil 500 eb', listaxo yaj eb' sb'at d'a oval, te tec'an eb' scolvaj d'a viñ rey chi' yic syac'an oval viñ yed' eb' ajc'ool. ¹⁴ Ix schecan viñaj rey Uzías chi' b'ojoc juntzarñ syamc'ab' eb' soldado chi': Aton maclab' jul-lab', q'uen lanza, q'uen xumpil, maclab' ñic'ool, yol jul-lab' yed' mejmeech. ¹⁵ Ix sayan juntzarñ eb' viñ vinac viñ te jelan yic sb'oan juntzarñ q'uen nivac máquina yic oval. Ix b'ochaj q'ueen b'ajtac ayq'ue eb' soldado d'a chaañ d'a yib'añtac muro. A juntzarñ q'uen máquina chi', a q'ueen sjulanb'at q'uen nivac q'ueen. Ix te pucaxb'at yab'ixal viñ d'a najat. Ix och val Dios yed' viñ, yuj chi' te ay smay ix aj sb'inaj viñ.

¹⁶ Palta ayic ix tec'c'aj val yopisio viñ chi', ix yic'ancharñ sb'a viñ. Yuj chi' ix yic'cot viñ d'a yib'añ. Ix spitej sb'a viñ d'a Jehová Dios, aton sDiosal eb' smam yicham viñ. Ix och viñ d'a yol stemplo Jehová, ix sñusan incienso viñ d'a altar. ¹⁷ Tzac'an yoch viñaj sacerdote Azarías yuj viñ yed' pax 80 eb' viñ sacerdote yic Jehová. Mañ

jab'oc ix xiv eb' viñ yochi. ¹⁸ Axo yic ix c'och eb' viñ d'a viñ rey chi', ix yalan eb' viñ icha tic d'a viñ: Mamin rey Uzías, a ach tic mañ opisiooc a ñusan incienso d'a Jehová, palta a oñ sacerdote oñ yiñtilal oñ viñaj Aarón tic, a oñ sic'b'iloñcanoch d'a jun opisio tic. Yuj chi' mamin rey, vach' tzach el d'a jun lugar tic, yujto toxo ix och a chucal d'a Jehová, yuj chi' mañxo ol ach ic'jocchaañ yuuj, xchi eb' viñ d'a viñ.

¹⁹ A viñaj rey Uzías chi', ayic liñan och viñ d'a stz'ey jun altar yic incienso d'a yol templo chi' yed'nac jun chaynub' yic incienso viñ. Ix cot val yoval viñ d'a eb' viñ sacerdote chi', axo val d'a jun rato chi' ix elta yab'il lepra d'a snañal sat viñ.

²⁰ Ayic ix yilan viñaj sat sacerdote Azarías yed' eb' viñ ajun yed' viñ chi' to toxo ix elta yab'il lepra d'a snañal sat viñ rey chi', ix yic'anelta viñ eb' viñ d'a elañchamel. Ix snib'ej pax viñ rey chi' tz'elta d'a elañchamel, yujto toxo ix javi yaelal d'a yib'añ viñ yuj Jehová.

²¹ Ix canñej jun lepra chi' d'a viñaj rey Uzías chi' masanto ix cham viñ, yuj chi' sch'ocoj viñ ix aj d'a jun pat, majxo chajocochlaj viñ d'a yol stemplo Jehová. Axo viñaj Jotam yuninal viñ ix ochcan sq'uexuloc, yic scan viñ d'a spalacio yic syac'anpax yajalil viñ d'a jun choñab' chi'.

²² A jantacto yab'ixal viñaj rey Uzías chi', ayic ix el yich masanto ix lajvi, tz'ib'ab'ilcan yuj viñaj Isaías schecab' Dios, viñ yuninal viñaj Amoz.

²³ Ayic ix cham viñ Uzías chi', ix mucji viñ d'a smacb'en b'aj smucchaj eb' viñ rey. Yujto ay lepra d'a viñ, yuj chi' maj yal smucchaj viñ d'a yed'tal eb'

viñ rey chi'. Ix lajvi chi' axo viñaj Jotam yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

27

Ochnac viñaj Jotam reyal

(2R 15.32-38)

¹ A viñaj Jotam chi', 25 ab'il sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal. 16 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Jerusa sb'i ix snun viñ, yisil ix viñaj Sadoc.

² A tas ix sc'ulej viñaj Jotam chi', vach' d'a yichañ Jehová icha ix sc'ulej viñaj Uzías smam viñ. Palta maj ochlaj viñ d'a yol stemplo Jehová icha ix yutej sb'a viñ smam viñ chi'. Axo masanil anima, te chuc tas ix sb'eyb'alej eb'. ³ A viñaj Jotam chi' ix checan b'ojoc jun spuertail templo d'a yib'añ. Tzijtum tas ix schec viñ b'ojoc d'a yib'añ smuroal choñab' b'aj mucb'il jun ch'olan. ⁴ Ix schecan viñ b'ochajxiq'ue juntzañ nivac choñab' d'a tzalquix-tac d'a yol yic Judá yed' yed'tal eb' viñ soldado chaañ yajq'ue b'aj stañvej eb' viñ d'a caltac te'. ⁵ Ix yac' oval viñ yed' eb' amonita, ix ac'ji ganar eb' yuj viñ. A d'a jun ab'il chi', ix yac' q'uen tumin eb' ix ac'jioch d'a yib'añ yac'an d'a viñ. Ix yac' 75 quintal q'uen plata eb' yed' 37 mil quintal ixim trigo. Añeja' icha pax chi' ixim cebada ix yac' eb'. Icha chi' ix sc'ulej eb' d'a oxe' ab'il.

⁶ Te tec'an ix aj viñ d'a sreyal chi', yujto te vach' sb'eyb'al viñ d'a yichañ Jehová. ⁷ A jantacto yab'ixal viñaj rey Jotam chi' yed' tastac sc'ulejnc viñ yed' jantac oval yac'nac viñ, aycan b'aj tz'ib'ab'ilcan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel yed' Judá.

⁸ Ayic ix och viñ d'a reyal, 25 ab'il sq'uinal viñ. 16 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. ⁹ Axo yic ix cham viñ, ix mucji viñ yed' eb' smam yicham d'a schoñab' viñaj David. Ix lajvi chi', axo viñaj Acaz yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

28

Ochnac viñaj Acaz reyal d'a Judá (2R 16.1-20)

¹ Ayic ix och viñaj Acaz chi' reyal, 20 ab'il sq'uinal viñ. 16 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén, palta mañ vach'oc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová, maj sc'ulej viñ icha tas sc'ulejnac viñaj David smam yicham viñ. ² A sb'eyb'al eb' viñ sreyal Israel ix sb'eyb'alej viñ. Ix schecan viñ b'ochaj q'uen q'ueen yechel comon dios Baal. ³ Ix sñusan incienso viñ d'a sch'olanil yic Ben-hinom, ix sñusanpaxtz'a yuninal viñ silab'il icha val schuc b'eyb'al juntzañ choñab' ix ic'jiel yuj Jehová d'a yichañ eb' israel d'a lum chi'. ⁴ Añejtona', ix sñus pax silab' viñ yed' incienso d'a juntzañ lugar b'ajtac chaañ yed' d'a yichtac te te' c'ayum xiil.

⁵⁻⁶ Yuj chi' ix ac'jioch viñ yuj Jehová sDiosal d'a yol sc'ab' viñ sreyal Siria. Te nivan anima ix ic'jib'at d'a Damasco yuj eb' sirio chi'. Añeja' ix ac'jipaxoch viñ yuj Jehová d'a yol sc'ab' viñaj Peka yuninal viñaj Remalías sreyal Israel. A d'a jun c'u, 120 mil eb' soldado te tec'an yic Judá ix smilcham eb', yujto ix yactejan Jehová sDiosal eb', aton sDiosal smam yicham eb'. ⁷ Ay jun viñ soldado te tec'an d'a yiñtilal Efraín scuchan Zicri, a viñ ix milancham viñaj Maasías yuninal viñ rey

chi' yed' viñaj Azricam yajal d'a spalacio viñ rey
 chi' yed' viñaj Elcana sat yajal yuj viñ rey chi'.
 8 Vach'chom yetchoñab' sb'a eb' yed' eb' israel chi',
 palta ix ic'jib'at 200 mil eb' yuj eb', aton eb' ix ix,
 eb' vinac unin yed' eb' ix unin, ix ic'jib'at eb' d'a
 Samaria. Mañxo jantacoc pax tas ix yic'b'at eb'
 israel chi'.

9 A d'a Samaria chi', ay jun viñ schecab' Dios
 scuchan Obed. Ix elta viñ scha eb' soldado van
 sc'ochxi d'a Samaria chi'. Ix yalan viñ d'a eb' icha
 tic:

—A Jehová co Diosal, sDiosal pax eb' co mam
 quicham, ix cot yoval sc'ol d'a Judá, yuj chi' ix
 yac'och eb' d'a yol e c'ab'. Palta a exxo tic ix e
 milcham eb' yed' val yoval e c'ool to ix q'ue val
 c'och d'a satchaañ. 10 Axo ticnaic, tze na'a to
 tzeyac'och eb' aj Judá tic yed' eb' aj Jerusalén tic
 eyac'umaloc servil. Palta ¿tom malaj pax e mul a
 ex tic d'a yichañ Jehová? 11 A ticnaic, ab'ec tas ol
 vala': Aq'uec meltzaj masanil eb' quetisraelal ix
 eyic'cot chi' d'a tic, yujto ay val cot yoval Jehová
 d'ayex, xchi viñaj Obed chi'.

12 Ix lajvi chi' ay jayvañ eb' viñ yajal yaj d'a
 scal eb' yirñtilal Efraín, aton viñaj Azarías yuni-
 nal viñaj Johanán, viñaj Berequías yuninal viñaj
 Mesilemot, viñaj Ezequías yuninal viñaj Salum
 yed' viñaj Amasa yuninal viñaj Hadlai, ix och eb'
 viñ d'a sat eb' viñ van sjax d'a oval chi'. 13 Ix yalan
 eb' viñ icha tic:

—Mañ eyic'cot eb' chi' d'a tic, yujto a jun tic
 tz'och co muloc d'a Jehová. ¿Tom tze say tas tz'aj
 svach' och co mul d'ay? Te nivanxo co mul tz'ochi,

yuj chi' scot val yoval Jehová chi' d'ayoñ, xchi eb' viñ.

¹⁴ Yuj chi', ix actajel masanil eb' ix ic'jicot yuj eb' soldado chi' yed' pax masanil tastac ix yic'cot eb', ix yac'ancan eb' d'a yichañ eb' yajalil choñab' yed' d'a yichañ masanil anima. ¹⁵ Axo eb' viñ ix b'inaj sb'i tic, a eb' viñ ix tañvan eb' ix ic'jicot chi'. A d'a scal masanil tastac ix yiq'uec' eb' soldado chi', ata' ix q'uetá pichul ix ac'jioch d'a eb' b'eraneli. Ix ac'jioch xañab' eb', ix ac'ji va eb', ix yuc'an pax a' eb'. Ix ac'jioch aceite d'a eb' echen yaji. Axo eb' maxtzac yal-laj sb'eyi, ix ac'jiq'ue eb' d'a yib'añ noc' b'uru yuj eb'. Ix cot eb' viñ yajal choñab' Samaria chi' yac'xican eb' d'a eb' yetchoñab' d'a Jericó, aton b'aj te ay te' palma. Ix lajvi chi' ix meltzajxi eb' viñ d'a Samaria chi'.

¹⁶ A d'a jun tiempoal chi', ix schecb'at eb' schecab' viñaj rey Acáz d'a viñ sreyal Asiria, yic sc'anan colval viñ d'a viñ. ¹⁷ Yujto a eb' aj Edom ix javi eb' junelxo yac' oval d'a eb' aj Judá, ay eb' anima ix yic'b'at eb'. ¹⁸ Yacb'an chi' axo eb' filisteo, ix ic'anpaxb'at tastac ay d'a juntzañ choñab' d'a yichtac vitz yed' d'a Neguev d'a yol yic Judá chi'. Ix yic'anec' choñab' Bet-semes eb', Ajalón, Gederot, Soco, Timna yed' Gimzo yed' yaldeail junjun juntzañ choñab' chi'. Ix lajvi chi' axo eb' filisteo chi' ix cajnaj ta'. ¹⁹ Emnaquil ix ajcan eb' aj Judá chi' yuj Jehová, yujto a viñaj Acáz sreyal eb', a viñ ix cuchb'anb'at eb' d'a chucal, ix spitej val sb'a viñ d'a Jehová.

²⁰ Ayic ix javi viñaj Tiglat-pileser sreyal Asiria chi' d'a Judá, maj colvajlaj viñ, palta to ix vach' lajviel yuj viñ. ²¹ Vach'chom ixto smolb'ejelta

juntzañ tastac caro stojol ay d'a stemplo Jehová viñaj Acaz chi' yed' tastac ay d'a spalacio viñ yed' tastac ay d'a spat eb' viñ yajal yaji, ix yac'an viñ d'a viñ sreyal Asiria chi', palta nab'añej, majxo colvaj jab'oc viñ yed' viñ. ²² Vach'chom nivan yaelal ix javi d'a yib'añ viñaj Acaz chi', palta añeja' ix ochñej smul viñ d'a Jehová. ²³ Ix yac'an silab' viñ d'a juntzañ scomon diosal eb' aj Damasco. Yujto toxo ix ac'ji ganar viñ yuj eb', ix yalan viñ icha tic: A juntzañ sdiosal eb' sirio tic scolvaji, yuj chi' ol vac' in silab' d'ay yic vach' ol colvaj ved'oc, xchi viñ. Icha chi' ix aj scot val d'a yib'añ viñ yed' eb' yetchoñab' chi'. ²⁴ Ix lajvi chi', ix smolb'an juntzañ yamc'ab' yic stemplo Dios viñ, ix smac'anpoj viñ. Ix smacancan templo chi' viñ, ix schecan viñ b'ojocq'ue juntzañ altar d'a schiquintac scalleal Jerusalén chi'. ²⁵ Ix schecanpax viñ b'ojocq'ue juntzañ altar b'ajtac chañ d'a yoltac choñab' d'a yol yic Judá chi'. Ata' sñus incienso viñ d'a comon dios. Icha chi' ix yutej viñ stzuntzancot yoval sc'ol Jehová sDiosal smam yicham.

²⁶ A jantacto tas ix sc'ulej viñ, ayic ix el yich masanto ix lajvi, aycan b'aj tz'ib'ab'ilcan yab'ixal eb' sreyal Judá yed' Israel. ²⁷ Axo yic ix cham viñ, ix mucji viñ d'a choñab' Jerusalén, palta mañoc d'a yed'tal eb' viñ rey ix mucji viñ. Axo viñaj Ezequías yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

29

*Ochnac viñaj Ezequías reyal
(2R 18.1-3)*

¹ Ayic ix schaanel yich viñaj Ezequías yac'an reyal, 25 ab'il sq'uinal viñ. 29 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Abías sb'i ix snun viñ, yisil ix viñaj Zacarías. ² A tas ix sc'ulej viñ, vach'ñej d'a yichañ Jehová, icha val sb'eyb'al viñaj David smam yicham viñ.

Ix ochxi ejmelal d'a templo yuj viñaj Ezequías

³ A d'a b'ab'el uj yic b'ab'el ab'il yoch viñaj Ezequías reyal, ix schecan viñ jacchajxi stemplo Jehová, ix schecan viñ vach' b'ochajxi spuertail. ⁴ Ix schecan viñ avtajcot eb' viñ sacerdote yed' eb' viñ levita, ix molb'aj eb' viñ d'a yamaq'uil templo chi' d'a stojolal b'aj sjavi c'u. ⁵ Ix yalan viñ icha tic: Ex levita, ab'ec tas ol vala': Sacb'itejec e b'a, tze sacb'itan pax stemplo Jehová, aton co Diosal yed' eb' co mam quicham. Iq'uequelta masanil tas mañ vach'oc ayoch d'a yool. ⁶ Yujto a eb' co mam quicham, te pit yutejnac sb'a eb' d'a Jehová co Diosal, te chuc tas c'ulejnac eb' d'a yichañ. Actab'ilcan yuj eb', yic'naquel spensar eb' d'a scajnuj. ⁷ Smacannaccan spuertail eb', spu'annac tup sc'ac'al candil eb', maxtzac sñus incienso eb', maxtzac yac' silab' eb' to sñusjitz'a masanil d'a stemplo co Diosal a oñ israel oñ tic. ⁸ Yuj chi', ix cot val yoval sc'ol Jehová d'a Judá yed' d'a Jerusalén tic, cuseltac ix oñ ajcan yuuj, te q'uixvelal pax ix oñ ajcani, ix oñ ochpaxcan sb'uchlab'ejoc juntzañ choñab', icha val tz'aj eyilan ticnaic. ⁹ Yuj chi', ay eb' co mam quicham chamnac d'a oval. Mañ jantacoc eb' ix quetb'eyum yed' eb' calcuninal ic'chajnacb'at d'a ch'oc choñab'il. ¹⁰ A ticnaic ix in na'a to ol in b'o jun trato yed' Jehová co

Diosal a oñ israel oñ tic, yic vach' syiq'uel yoval sc'ol d'a quib'añ. ¹¹ Yuj chi', ex vetchoñab', mañ eyiq'uec' tiempo e b'oan stemplo Jehová, yujto a' ex sic'aneli, yic tzeyac'an servil, tze ñusanpaxtz'a incienso d'a yichañ, xchi viñ.

¹² Aton sb'i eb' levita ix och d'a munlajel tic: A d'a scal eb' yiñtilal viñaj Coat: Viñaj Mahat yuninal viñaj Amasai yed' viñaj Joel yuninal viñaj Azarías. Axo d'a scal eb' yiñtilal viñaj Merari: Viñaj Cis yuninal viñaj Abdi yed' viñaj Azarías yuninal viñaj Jehalelel. Axo d'a scal eb' yiñtilal viñaj Gersón: Viñaj Joa yuninal viñaj Zima yed' viñaj Edén yuninal viñaj Joa. ¹³ Axo d'a scal eb' yiñtilal viñaj Elizafán: Viñaj Simri yed' viñaj Jeiel. A d'a scal eb' yiñtilal viñaj Asaf: Viñaj Zacarías yed' viñaj Matanías. ¹⁴ Axo d'a scal yiñtilal viñaj Hemán: A viñaj Jehiel yed' viñaj Simei. Axo d'a scal eb' yiñtilal viñaj Jedutún: A viñaj Semaías yed' viñaj Uziel. ¹⁵ B'ab'el, ix smolb'ej eb' sc'ab' yoc eb' viñ, ix sacb'itan sb'a eb' viñ smasanil icha yalan ley. Ix lajvi chi' ix och eb' viñ d'a yol templo chi', ix sacb'itanpax templo chi' eb' viñ icha yalan ley, icha ix yutej viñ rey yalani, icha syal schecnab'il Jehová.

¹⁶ Ix lajvi chi', ix och eb' viñ sacerdote chi' d'a yol templo yic sacb'itan eb' viñ. Masanil tas mañ vach'oc ix ilchaj yuj eb' viñ, ix laj yiq'uelta eb' viñ, ix yic'anel eb' viñ d'a yamaq'uil templo chi'. Axo juntzañ eb' viñ levita ix b'at julancanb'at d'a sch'olanil stitac a' Cedrón. ¹⁷ A d'a b'ab'el c'u yic b'ab'el uj chi' ix syamoch eb' viñ sacb'itan juntzañ yamaq'uil templo chi'. Axo d'a svajxaquil c'ual ix

elc'och eb' viñ sacb'itan d'a sti' templo chi'. Vajxa-
 queto c'ual ix yac' pax eb' viñ sacb'itan yol templo
 chi', yuj chi' 16 c'ual ix yac' eb' viñ sacb'itani, ix
 lajvielc'och smasanil. ¹⁸ Ix lajvi chi', ix c'och eb'
 viñ d'a spalacio viñaj rey Ezequías chi', ix yalan
 eb' viñ icha tic: Toxo ix co sacb'itej stemplo Je-
 hová yed' altar b'aj stz'a silab', smexail ixim pan
 tz'em d'a yichañ Jehová yed' syamc'ab'il junjun.
¹⁹ Añejtona' ix co sacb'itej juntzañ yamc'ab' elnac-
 can d'a yopisio yuj viñaj rey Acaz, ayic yochnac
 spitalil viñ. Axo ticnaic, toxo ix co b'oxicanoch d'a
 yed'tal d'a yichañ yaltar Jehová, xchi eb' viñ.

²⁰ Axo d'a junxo c'u, ix pet q'ue van viñaj rey Eze-
 quías chi', ix smolb'an masanil eb' yajal choñab'
 chi' viñ, ix b'at eb' d'a stemplo Jehová. ²¹ Ix
 yic'anb'at ucvañ noc' quelem vacax eb', ucvañ
 noc' ch'ac calnel yed' ucvañ noc' quelemtac calnel
 yed' ucvañ noc' quelemtac chiva. A juntzañ noc'
 chi' ix yac' noc' eb' silab'il yic tz'ac'jican lajvoc
 smul eb' yajal yaj d'a choñab' chi' yed' masanil eb'
 aj Judá chi', yic sacb'ican pax stemplo Jehová chi'.
 Ix yalan viñ rey chi' d'a eb' viñ sacerdote yiñtilal
 viñaj Aarón to sñustz'a silab' chi' eb' d'a yib'añ
 altar yic Jehová. ²² Ix smilancham noc' vacax
 chi' eb' viñ sacerdote chi', ix schaan schiq'uil noc'
 eb' viñ, ix stzicanem eb' viñ d'a yib'añ altar chi'.
 Añeja' icha chi' ix yutejpax noc' ch'ac calnel chi' eb'
 viñ yed' pax noc' quelemtac calnel chi'.

²³ Ix yic'anb'at noc' chiva chi' eb' viñ d'a yichañ
 viñ rey yed' d'a yichañ eb' anima smasanil. Ix
 yac'anq'ue sc'ab' eb' d'a sjolom noc' yic tz'ac'jican
 lajvoc smul eb'. ²⁴ Ix lajvi chi', ix smilancham noc'

eb' viñ sacerdote chi', ix secanem schiq'uil noc' eb' viñ d'a yib'añ altar. A jun chi' ofrenda yuj yac'ji tup smul eb' israel chi', icha ix aj yalan viñ rey chi'.

²⁵ Ix ac'jipaxoch eb' viñ levita yuj viñaj rey Ezequías chi' d'a stemplo Jehová yed' syamc'ab' eb' viñ yic b'it: Aton q'uen platillo, salterio, cítara, icha yajcan stzolah yuj viñaj rey David yed' viñaj Gad, aton viñ ac'um razón d'a viñaj rey David chi', icha pax yaj yalancan viñaj Natán schecab' Dios. A juntzañ checnab'il chi' alb'ilcan yuj Jehová yuj eb' schecab'.

²⁶ Liñanoch eb' viñ levita yed' yamc'ab' yic b'it ac'b'ilcan yuj viñaj rey David. Liñanpaxoch eb' viñ sacerdote spu'an strompeta. ²⁷ Yuj chi', ix yalan viñaj rey Ezequías chi' to sñusjitz'a silab' d'a yib'añ altar chi'. Axo yic ix el yich sñusantz'a noc' silab' chi' eb' viñ, ix el pax yich sb'itan eb' viñ sb'itan chi', yic syic'anchañ Jehová eb' viñ, ix spu'an strompeta eb' viñ. Ix c'anjipax juntzañ yamc'ab' yic b'it ac'b'ilcan yuj viñaj rey David chi'. ²⁸ Axo masanil anima, ñojanem eb' ejmelal yacb'an van sb'itan eb' viñ sb'itan chi', van spu'an pax strompeta eb' viñ sacerdote. Masanto yic ix lajvi stz'ab'at silab' chi' ix och vaan eb' viñ sb'itani.

²⁹ Ayic ix lajvi yac'ji silab' chi', ix em ñojan viñ rey yed' masanil eb' ajun yed' chi' ejmelal. ³⁰ Ix yalan viñ yed' eb' viñ yajal choñab' chi' d'a eb' viñ levita to syal vach' lolonel eb' viñ d'a Jehová yed' juntzañ b'it sb'onaccan viñaj rey David yed' pax juntzañ yic viñaj Asaf schecab' Dios. Ix sc'anab'ajan eb' viñ yed' val stzalajc'olal, ix empax ñojan eb' viñ ejmelal.

³¹ Ix lajvi chi', ix yalan viñ rey chi' d'a eb' anima:

Yacb'an toxo ix e sacb'itej e b'a d'a yichañ Jehová icha yalan ley, cotañec, iq'ueccot e silab' yed' eyofrenda yuj eyac'an yuj diosal d'a stemplo Jehová, xchi viñ. Yuj chi' masanil eb' anima chi', ix yic'cot silab' eb' yed' yofrenda yuj yac'an yuj diosal eb'. Axo eb' ix el val d'a sc'ol yac'ani, ix yac' silab' eb' sñusjitz'a smasanil. ³² Masanil noc' noc' ix yic'cot eb' anima chi' silab'il sñusjitz'a smasanil chi', 70 noc' mam vacax, 100 noc' ch'ac calnel yed' 200 noc' quelemtac calnel. Ix ñusjitz'a noc' silab'il d'a Jehová. ³³ A sb'isul masanil noc' ix yac' eb' silab'il chi', 600 noc' mam vacax yed' 3 mil noc' calnel yed' noc' chiva.

³⁴ Yujto quenñej sb'isul eb' viñ sacerdote, maj tzac'vanlaj eb' viñ spatz'anel masanil noc' silab' sñusjitz'a smasanil chi', yuj chi' ix colvaj eb' viñ yetlevitail eb' viñ, yacb'an sacb'itej pax sb'a juntzañxo eb' viñ sacerdote, yujto a eb' viñ levita elañchamel ix yac'och eb' viñ d'a sc'ol sacb'itan sb'a d'a yichañ juntzañ eb' viñ sacerdote chi'. ³⁵ Ayto nañalxo noc' silab' chi' ix ac'chaji yed' pax xepual noc' silab' yic' junc'olal yed' vino ix ac'chaj ofrendail yed' pax noc' silab' sñusjitz'a smasanil.

Ichaton chi' ix aj yelxi yich yochxi ejmelal d'a stemplo Jehová. ³⁶ Ix te tzalaj viñaj Ezequías chi' yed' masanil eb' anima yuj tas ix sc'ulej Dios yed' eb', yujto elañchamel ix yic' sb'a masanil tas ix uji chi'.

30

Ix och q'uiñ yic' snachajcoti'R'ayic' yelnaccot eb' israel d'a Egipto

¹ Ix lajvi chi', ix schecan viñaj rey Ezequías chi' alchajel d'a yol yic Israel yed' d'a yol yic Judá, ix yac'anpaxb'at yumal viñ d'a eb' ay d'a yol yic Efraín yed' d'a yol yic Manasés, yic scot eb' d'a stemplo Jehová d'a Jerusalén, yic tz'och q'uiñ yic snaancot eb' ayic yelnac eb' smam yicham eb' libre yuj Jehová sDiosal Israel d'a Egipto. ² Ayic ix lajvi slolon viñ rey chi' yed' eb' ayoch yajalil yed' viñ yed' masanil eb' anima d'a Jerusalén chi', ix snaan eb' to a d'a schab'il uj ol och q'uiñ chi', ³ yujto maj yal-laj yoch q'uiñ chi' d'a sc'ual aycani, yujto quenñej eb' viñ sacerdote ix sach'itej sb'a icha yalan ley, manta pax eb' anima smolb'ej sb'a d'a Jerusalén chi'. ⁴ Yujto ix scha sc'ol viñ rey yed' masanil anima tas ix nachaj chi', ⁵ yuj chi' ix sna eb' to spucchaj yumal d'a masanil yol yic Israel. Schacot d'a Dan, masanto sc'och d'a Beerseba. Ix avtajcot eb' yic sjavi eb' d'a Jerusalén yic tz'och q'uiñ chi', yujto a d'a yalañtaxo, mañ nivanoc eb' smolb'ej sb'a yic syac'anoch jun q'uiñ chi' eb', icha yaj stz'ib'chajcani.

⁶ Yuj chi' ix b'at eb' schecab' viñ rey chi' d'a masanil yol yic Israel yed' d'a yol yic Judá, ix yic'anb'at yumal eb', aton ix schec b'ojoc viñ rey chi' yed' eb' ayoch yajalil yed'oc, b'aj syal viñ icha tic: Ex quetisraelal, meltzajañecxi d'a Jehová sDiosal viñ co mam quicham aj Abraham, viñaj Isaac yed' viñaj Israel, yic ol ochxoc eyed'oc a ex mañ ex cannacoc d'a yol sc'ab' eb' viñ sreyal Asiria. ⁷ Mocab' lajanoc tzeyutej e b'a icha eb' e mam eyicham, icha pax eb' quetisraelal, ix spitej val sb'a eb' d'a Jehová co Diosal yed' eb' co mam quicham chi'. A val co Diosal chi' ix satanel

eb' icha val tz'aj quilan ticnaic. ⁸ Yuj chi' mañ eyac' pitb'oc e b'a, icha yutejnac sb'a eb' co mam quicham chi'. Aq'uecxioch e b'a d'a yol sc'ab' Jehová co Diosal, cotañec d'a stemplo sic'b'ilel yuj d'a masanil tiempo, tzeyac'an servil yic maxtzac cot yoval sc'ol d'ayex. ⁹ Tato ol eyac'xioch Jehová d'a e c'ool, axo eb' ajc'olic'jinach'at eb' quetisraelal yed' eb' eyuninal d'a preso chi', ol oc' sc'ol eb' d'a eb', ol ac'joc meltzaj eb' d'a co choñab' tic. Yujto a Jehová co Diosal, te ay snivanc'olal, ay pax yoq'uelc'olal, mañ ol ex spatiquejcaneli tato ol eyac'xioch e b'a d'a yol sc'ab', xchib'at viñ rey chi' d'a eb'.

¹⁰ Ix b'at eb' checab' chi' d'a masanil yol yic Efraín yed' d'a yol yic Manasés, ix b'atñej eb' d'a junjun choñab', masanto ix c'och eb' d'a yol yic Zabulón. Palta a eb' anima chi', toñej ix tzevaj eb', ix b'uchvaj pax eb' d'a eb' checab' chi'. ¹¹ Palta ay jayvañ eb' viñ vinac d'a yiñtilal Aser, d'a yic Manasés yed' d'a yic Zabulón ix och eb' ejmelal d'a Dios chi', ix javi eb' d'a Jerusalén chi'. ¹² A Dios ix ac'an sna' masanil eb' anima d'a Judá chi', yic sc'anab'ajan eb' jun checnab'il ix yal viñ rey chi' yed' eb' ayoch yajalil yed'oc, icha ix aj yalan Jehová.

¹³ Yuj chi' a val d'a schab'il uj, ix smolb'an sb'a jantac anima d'a Jerusalén chi', ix yac'anoch q'uiñ eb' yic ixim pan malaj yich. ¹⁴ Ix syamanoch eb' yic'anel masanil juntzañ altar yed' juntzañ lugar b'ajtac sñuschaj incienso d'a Jerusalén chi'. Ix syumancanem eb' d'a sch'olanil a' Cedrón. ¹⁵ Ayic 14 yoch schab'il uj chi', ix smilancham noc' quelem calnel eb' yic q'uiñ chi'.

Axo eb' viñ sacerdote yed' eb' viñ levita, ix te q'uixviq'ue eb' viñ, yuj chi' ix sacb'itej sb'a eb' viñ icha yalan ley. Ix yic'anb'at noc' silab' eb' viñ sñusjitz'a smasanil d'a stemplo Jehová. ¹⁶ Icha chi' ix aj yochxi eb' viñ d'a yopisio, icha yalan ley Moisés viñ schecab' Dios. A eb' viñ sacerdote ix tzicanem schiq'uil noc' silab' ix yac' eb' viñ levita. ¹⁷ Yujto tzijtumto eb' d'a scal masanil anima chi' manto sacb'itejlaj sb'a, yuj chi' a eb' viñ levita chi' ix milancham noc' silab'il yic q'uiñ chi' yuj eb' anima chi', yic tz'och yopisio noc' d'a q'uiñ chi'. ¹⁸⁻¹⁹ Te nivan eb' d'a yiñtilal Efraín, d'a yic Manasés, d'a yic Isacar yed' d'a yic Zabulón ix comon chi'an noc' silab' yic q'uiñ chi', mañ ichaoc yaj stz'ib'chajcani, yujto maj sacb'itej sb'a eb' icha yalan ley. Palta a viñaj rey Ezequías chi' ix lesalvi yuj eb', ix yalan viñ icha tic: Mamin Jehová, co Diosal ach yed' eb' co mam quicham, te vach' a pensar. Ac' nivanc'olal eb' syac'och d'a sc'ol yalan sb'a d'ayach, vach'chom maj sacb'itej sb'a eb' icha yalan sleyal a templo, xchi viñ.

²⁰ Ix yab' Jehová slesalvi viñaj rey Ezequías chi', yuj chi' ix yac' nivanc'olal d'a yib'añ masanil anima chi'. ²¹ Uque' c'ual ix ec' eb' israel chi' d'a Jerusalén, te tzalajc'olal ix ec' q'uiñ yic ixim pan malaj yich chi'. Axo eb' viñ sacerdote yed' eb' viñ levita, junjun c'u sb'itan eb' viñ, syalan vach' lolonel eb' viñ d'a Jehová yed' masanil yamc'ab' yic b'it te vach' yic Jehová yaji. ²² A viñaj Ezequías chi', ix yac' yuj diosal viñ d'a eb' viñ levita, yujto ix sch'oxel sb'ecanc'olal eb' viñ yac'an servil Jehová.

Uque' c'ual ix schi noc' silab' yic q'uiñ chi' eb', ix yac'anpax noc' silab' eb' yic junc'olal, ix

yalan vach' lolonel eb' d'a Jehová sDiosal smam yicham. ²³ Ix lajvi chi', ix yalan eb' smasanil to syac' uqueocxo c'ual q'uiñ chi'. Te tzalajc'olal ix aj yoch q'uiñ chi' yuj eb'. ²⁴ A viñaj Ezequías sreyal Judá chi', mil noc' mam vacax yed' 7 mil noc' calnel ix siej viñ d'a eb' anima chi'. Yed' eb' viñ yajal d'a junjun choñab' ix siejpax mil noc' vacax chi' eb' viñ yed' 10 mil noc' calnel. Nivan eb' viñ sacerdote ix sacb'itej sb'a icha yalan ley. ²⁵ Masanil eb' aj Judá chi' yed' eb' viñ sacerdote yed' eb' viñ levita yed' masanil eb' ix laj cot d'a yol yic Israel yed' masanil eb' ch'oc choñab'il ix ja cajan d'a yol yic Israel chi', ma d'a yol yic Judá, ix te tzalaj eb'. ²⁶ Jantac tzalajc'olal ix uji d'a Jerusalén chi', yujto atax yic yac'annac reyal viñaj Salomón yuninal viñaj David, manta b'aj tzuji icha jun ix uji d'a Jerusalén chi'. ²⁷ Ix lajvi chi', ix q'ue liñan eb' viñ sacerdote yed' eb' viñ levita yic sc'anan svach'c'olal Jehová eb' viñ d'a yib'añ masanil eb' anima. Ix ab'chaj slesal eb' viñ chi' d'a satchaari b'aj cajan Dios.

31

¹ Ayic toxo ix lajvi jun q'uiñ chi', masanil eb' israel ix smolb'ej sb'a, ix b'at eb' d'a masanil choñab' d'a yol yic Judá. Ix smac'anpoj juntzañ q'uen q'ueen eb' nivan yelc'och b'aj syal sb'a eb' anima chi' yed' pax juntzañ yechel comon dios Asera. Ix laj spojanem juntzañ yic ejmelal eb' b'ajtac chaari yed' pax juntzañ altar ay d'a yol yic Judá chi' yed' d'a yol yic Benjamín, d'a yol yic Efraín yed' d'a yol yic Manasés. Ix lajvi chi' ix meltzaj eb' smasanil d'a schoñab', ix laj b'atcan eb' d'a slugar junjun.

² Ix lajvi chi' ix spojanec' eb' viñ sacerdote yed' eb' viñ levita viñaj Ezequías d'a stzonal, junjun macañ eb' viñ yed' yopisio: A eb' viñ sacerdote, a eb' viñ tz'ac'an silab' sñusjitz'a smasanil yed' silab' yic sch'oxan sjunc'olal eb' yed' Jehová. Axo eb' viñ levita tz'ac'an yuj diosal d'a Jehová chi', syalanpax vach' lolonel eb' viñ d'ay d'a b'ital, ay pax eb' viñ stañvan spuertail templo. ³ A viñ rey chi', a noc' smolb'etzal noc' viñ ix yac' silab'il: Aton noc' silab' sñusjitz'a smasanil tz'ac'ji d'a q'uiñib'alil yed' d'a yemc'ualil yed' pax silab' sñusjitz'a d'a sc'ual ic'oj ip yed' pax silab' tz'ac'ji yic tz'och q'uiñ ayic tz'alji q'uen uj yed' silab' tz'ac'ji d'a juntzañxo q'uiñ nivac yelc'ochi, icha yaj stz'ib'chajcan d'a sley Jehová. ⁴ Ix yalanpax viñ rey chi' d'a masanil eb' anima cajan d'a Jerusalén chi' to syac' scolval eb' syac'taxon d'a eb' viñ sacerdote yed' d'a eb' viñ levita, yic vach' añej Jehová syac' servil eb' viñ icha yalan ley. ⁵ Ayic ix alchajel jun checnab'il chi', ix yac' eb' israel jantac val ix el d'a sc'ool yac'ani: Aton ixim trigo vach', vino, aceite, noc' yal chab' yed' masanil sat avb'en te vach' slaj smol eb'. Ix yic'anpaxcot sdiezmoal masanil tas syavej eb'. Te nivan ix yac' eb'.

⁶ Añejtona' pax eb' aj Israel chi' yed' eb' cajan d'a juntzañxo choñab' d'a yol yic Judá chi', ix yic'cot sdiezmoal noc' smolb'etzal noc' eb': Aton noc' vacax, noc' calnel, noc' chiva yed' pax sdiezmoal masanil tastac ay d'a eb' to yicxo Jehová Dios yaji. Juyjumb'a ix laj yutej eb' yac'ancani. ⁷ Ayic yoxil uj yoch jun ab'il chi', ix och ijan eb' smolb'an masanil juntzañ chi'. Ato d'a yuquil uj ix och vaan eb' yac'ani. ⁸ Ayic ix b'at yilan masanil juntzañ ix

molchaj chi' viñaj Ezequías yed' eb' ayoch yajalil yed' viñ, ix yalan vach' lolonel eb' d'a Jehová yed' d'a choñab' Israel. ⁹ Ix lajvi chi' ix sc'anb'an viñaj Ezequías chi' d'a eb' viñ sacerdote yed' d'a eb' viñ levita yuj masanil juntzañ tas ix javi chi'. ¹⁰ Ix tac'vi viñaj sat sacerdote Azarías yiñtilal viñaj Sadoc icha tic: Yictax ix schaanel yich eb' yic'ancot scolval d'a stemplo Jehová tic, ayñej tas sco va'a, ayto pax scani. Masanil juntzañ tic toxo ix cani, yujto ix yac' val svach'c'olal Jehová d'a yib'añ eb' quetchoñab' tic, xchi viñ.

¹¹ Yuj chi', ix schec viñaj Ezequías b'ochaj yed'tal b'aj smolchaj juntzañ chi' d'a templo chi'. Axo yic toxo ix b'o jun yed'tal chi', ¹² vach' ix yutej eb' smolb'an juntzañ colval chi' d'a yool yed' diezmo ix yic'cot eb' anima chi' yed' masanil tas to yic Jehová yaji. Axo jun viñ levita scuchan Conanías sat ix ajcan yilani, axo jun viñ yuc'tac viñ scuchan Simei ix och schab'iloc yilan juntzañ chi'. ¹³ A viñaj rey Ezequías yed' viñaj Azarías chi' sat yaj d'a eb' viñ tz'ilan templo chi'. A eb' viñ ix ac'anoch juntzañxo eb' viñ levita d'a yalañ smandar viñaj Conanías yed' viñaj Simei chi', aton eb' viñ tic: Viñaj Jehiel, viñaj Azazías, viñaj Nahat, viñaj Asael, viñaj Jerimot, viñaj Jozabad, viñaj Eliel, viñaj Ismaquías, viñaj Mahat yed' viñaj Benaía. ¹⁴ Axo viñaj Coré yuninal viñaj Imna yiñtilal Leví, yajal yaj viñ d'a eb' viñ stañvan spuertail templo d'a stojolal b'aj sjavi c'u. Aypaxoch d'a yib'añ viñ schaan ofrenda to tz'el val sc'ol eb' yac'an d'a Jehová, spucanpaxec' viñ tastac to yic Jehová yaj chi' tz'ac'chaj d'a eb' viñ sacerdote yed' d'a eb' viñ

levita. ¹⁵ A juntzañ eb' viñ levita: Aton viñaj Edén, viñaj Miniámín, viñaj Jesúa, viñaj Semaías, viñaj Amarías yed' viñaj Secanías. A eb' viñ ix colvaj yed' viñaj Coré chi' spucanec' ofrenda d'a schoñab' eb' viñ sacerdote, icha syal macquiltac yaj eb', eb' icham anima yed' eb' unin. ¹⁶ Syac'an eb' viñ d'a eb' viñ tz'ib'ab'il sb'i b'aj ay sb'i eb' yiñtilal Leví, aton eb' viñ ayoch d'a yib'añ yilan yopisio d'a stzotal d'a templo d'a junjun c'u, eb' oxe' ab'il sq'uinal sb'eyñejb'ati. ¹⁷ A eb' viñ sacerdote chi', b'ob'il slis-tail eb' viñ, icha syal stzotal smam yicham eb' viñ. Axo eb' viñ levita 20 ab'il sq'uinal sb'eyñejb'ati, ay pax sb'i eb' viñ icha yajoch eb' viñ d'a yopisio d'a stzotal. ¹⁸ A yed' sb'i eb' viñ chi', tz'ib'ab'il pax sb'i eb' ix yetb'eyum eb' viñ, eb' nenetac unin yed' juntzañxo yuninal eb' viñ yed' yisil eb' viñ, aton masanil mach ay yalan yic eb' viñ yilani. Val d'a stojolal ix aj spojanec' eb' viñ juntzañ tas ac'b'il d'a Dios. ¹⁹ Ay pax eb' viñ vinac ayoch d'a yib'añ spojanec' tas sva eb' viñ sacerdote yiñtilal Aarón yed' eb' viñ levita, aton eb' viñ tz'ib'ab'il sb'i b'aj ay sb'i eb' smam yicham eb' viñ, aton eb' viñ cajan d'a spatictaquel schoñab' eb' viñ sacerdote yed' d'a juntzañxo choñab'.

²⁰ Icha chi' ix yutej viñaj Ezequías chi' sb'oan juntzañ tic d'a masanil yol yic Judá. A masanil tas ix sc'ulej viñ, te vach', te tojol d'a yichañ Jehová Dios. ²¹ Masanil tas ix sc'ulej viñ yic ix yac'an servil viñ d'a stemplo Dios, ix sc'ulej val viñ d'a smasanil sc'ool, icha yalan sc'ayb'ub'al Dios yed' schecnab'il. Yuj chi' te vach'ñej ix elc'och viñ.

32

Yac'nac oval viñaj Senaquerib d'a Judá (2R 18.13—19.37; Is 36—37)

¹ Ayic toxo ix sc'ulej masanil juntzañ chi' viñaj Ezequías, yic sc'anab'ajan Jehová viñ, ix javi viñaj Senaquerib sreyal Asiria yed' eb' soldado. Ix laj och oyan eb' d'a spatictac juntzañ choñab' ayoch smuroal d'a yol yic Judá, yic syic'anec' eb' yalani.

² Ayic ix yilan viñaj Ezequías chi' to toxo ix javi viñaj Senaquerib chi' yac' oval d'a Jerusalén, ³ ix smol alan viñ yed' eb' viñ yajal yed' eb' viñ yajalil eb' soldado to smuc sjajtac a a' eb' viñ ay d'a spatictac choñab' chi'. Ix cha sc'ol eb' viñ sc'ulan tas ix alchaj chi'. ⁴ Yuj chi' te nivan eb' anima chi' ix smolb'ej sb'a, ix laj smucan sjajtac a a' chi' eb' yed' a a' sb'ey d'a slac'anil chi', yic vach' ayic sjavi eb' asirio chi', mañxalaj a' tz'ilchaj yuj eb'.

⁵ Ix yac' val yip viñaj rey Ezequías chi' sb'oanxiq'ue smuroal choñab' chi' b'aj mac'b'ilem lañajoc. Ix b'ochajxiq'ue juntzañ b'aj stañvej eb' soldado d'a yib'añtac muro yed' junxo muro d'a spatiqueli. Te vach' ix ajoch muro b'aj mucb'il jun ch'olan d'a schoñab' viñaj David. Tzijtum q'uen lanza yed' maclab' jul-lab' ix schec viñ rey chi' b'ojoc. ⁶ Ix yac'anoch yopisio juntzañ eb' viñ vinac viñ yic tz'och eb' viñ yajalil d'a masanil choñab'. Ix smolb'an sb'a eb' viñ b'aj smolb'ej sb'a eb' anima d'a stiel spuertail choñab' chi', ix yalan viñ rey chi' to stec'b'ej sb'a eb', ix yalan viñ icha tic: ⁷ Tec'an tzeyutej e b'a, mañ ex xivoc, mocab' chab'axq'ue e c'ool d'a yichañ viñ sreyal Asiria chi' yed' d'a jun nivan ñilañ eb' viñ soldado yed'nac viñ chi',

yujto ec'b'al quip d'a yichañ eb' chi'. ⁸ A viñ chi', a eb' soldado ayoch yipoc sc'ol viñ, palta a oñxo tic, a Jehová co Diosal ayoch qued'oc, a' ol colvaj qued'oc ayic ol cac'an oval chi', xchi viñ. Ayic ix yab'an eb' anima chi' tas ix yal viñ rey chi', ix stec'b'an val sb'a eb'.

⁹ Yacb'an van yac'an oval viñaj Senaquerib sreyal Asiria yed' eb' soldado d'a choñab' Laquis, ix schecancot juntzañ eb' schecab' viñ d'a Jerusalén, yic tzul yal eb' d'a viñaj Ezequías sreyal Judá yed' d'a masanil eb' aj Judá cajan ta' icha tic:

¹⁰ Icha tic ix yutej viñaj Senaquerib sreyal Asiria yalancoti: ¿Mach ayoch yipoc e c'ol a ex tic, yuj chi' ayex can d'a Jerusalén tic, ina to oyb'il exxo q'uei?

¹¹ Tato syal viñaj Ezequías d'ayex to a Jehová e Diosal ol ex colanel d'a yol in c'ab', toñej tzex yixtej viñ, ol ex cham yuj vejel yed' taquiñtial. ¹² ¿Tom mañoc viñaj Ezequías chi' ix ic'anel juntzañ lugar yic ejmelal b'ajtac chaañ yed' altar yic jun Dios chi'? Ix yalan viñ d'a masanil anima d'a Judá yed' d'a Jerusalén to junñej jun altar b'aj sñusji incienso d'a jun Dios chi'. ¹³ ¿Tom mañ eyojtacoc tas in c'ulejnac yed' eb' in mam vicham d'a juntzañxo choñab'? ¿Tocval ix yal yuj sdiosal juntzañ choñab' chi' scolanel eb' d'a yol in c'ab'? ¹⁴ ¿Tom ay junoc d'a juntzañ sdiosal juntzañ choñab' ix satel eb' in mam vicham chi' ix yal scolanel schoñab' d'a yol sc'ab' eb'? ¿Tas yuj tze na' to a e Diosal chi' ol ex colan d'a yol in c'ab'? ¹⁵ Yuj chi', mañ eyac' e b'a musansatil yuj viñaj Ezequías chi'. Mañ e cha eyab' tas syal viñ. Yujto malaj junoc sdiosal juntzañ choñab' chi' ix yal scolan schoñab' d'a yol in c'ab'. Añejtona' malaj pax juntzañ dios chi' ix

yal scolan sb'a d'a yol sc'ab' eb' in mam vicham. Ocxo jun e Diosal chi'. ¿Tom ato val ol yal ex scolan d'a yol in c'ab'? xchicot viñ, xchi eb'.

¹⁶ Ay juntzañxo tas ix yal eb' schecab' viñ sreyal Asiria chi' yic sb'uchvaj eb' d'a Jehová Dios yed' d'a viñaj Ezequías aton schecab'. ¹⁷ Ix stz'ib'anpaxcot jun yumal viñaj Senaquerib chi' yic sb'uchvajcot viñ d'a Jehová sDiosal Israel. A d'a jun yuum viñ chi', ix yalcot viñ icha tic: A juntzañ sdiosal juntzañxo choñab', maj yal-laj scolan schoñab' eb' chi' d'a yol in c'ab', icha pax chi' sDiosal viñaj Ezequías, mañ ol yal-laj scolan schoñab' d'a yol in c'ab', xchicot viñ d'a yuum chi'.

¹⁸ A eb' schecab' viñaj Senaquerib chi', te chaañ ix yal eb' d'a eb' anima ay d'a Jerusalén chi', aton eb' liñjab'q'ue d'a yib'añ muro, te chaañ ix yal eb' d'a hebreo, yic xib'taj eb' anima chi' yuj eb', yic syac'an ganar Jerusalén chi' eb' yalani. ¹⁹ Ix slajb'ej val sDiosal Jerusalén eb' yed' juntzañ comon dios b'ob'il yuj anima, sdiosal juntzañxo choñab'.

²⁰ Yuj val jun lolonel chi', ix lesalvi viñaj rey Ezequías yed' viñaj Isaías schecab' Dios yuninal viñaj Amoz. Ix sc'anan scolval Jehová eb' viñ.

²¹ Yuj chi' a Jehová ix checancot jun ángel yic tzul satanel eb' soldado te tec'an, eb' yajalil eb' yed' eb' sat yaj d'a scampamento viñ sreyal Asiria chi'. Yuj chi' te q'uixvelalxoñej ix aj smeltzajxi viñ rey chi' d'a schoñab'. Axo yic ix och viñ d'a yol stemplo sdiosal, a eb' yuninal viñ ix milanhamoc.

²² Icha chi' ix yutej Jehová scolan viñaj Ezequías chi' yed' masanil eb' cajan d'a Jerusalén chi' d'a yol sc'ab' viñaj Senaquerib sreyal Asiria chi', yed'

pax d'a yol sc'ab' juntzañxo choñab'. Junc'olal ix laj aj eb' yed' juntzañxo choñab' ay d'a slac'anil chi'. ²³ Yuj chi', tzijtum eb' ix yic'cot yofrenda d'a Jerusalén, ix yac'an eb' d'a Jehová, ix yac'anpax silab' eb' te caro stojol d'a viñaj Ezequías chi'. A d'a jun tiempoal chi' nivan ix aj yelc'och viñ d'a juntzañxo choñab'.

*Ix penaayax viñaj Ezequías
(2R 20.1-11; Is 38.1-22)*

²⁴ A d'a jun tiempoal chi', te ov yac'an syaelal viñaj Ezequías chi', ijan ix cham viñ. Yuj chi' ix lesalvi viñ d'a Jehová. Ix tac'vi Jehová chi', ix sch'oxan jun yechel d'a viñ te satub'tac yilji, yic sch'oxani to ol b'oxoc sc'ool viñ. ²⁵ Vach'chom jantac vach'il ix scha viñaj Ezequías chi', palta maj yac' yuj diosal viñ d'a Jehová, to ix yic'chaañ sb'a viñ. Yuj chi' ix cot yoval sc'ol Jehová d'a viñ yed' d'a Judá yed' d'a Jerusalén.

²⁶ Yuj chi' ix yic'xiem sb'a viñ yed' eb' cajan d'a Jerusalén chi' d'a yichañ Dios. Yuj chi' majxo yac'cot yoval sc'ol Jehová chi' d'a yib'añ eb' yacb'an pitzanto viñ.

Ix ic'jixichaañ viñaj Ezequías

²⁷ A viñaj Ezequías chi', ix te aj sb'eyumal viñ, nivan ix aj yelc'och viñ. Te nivan q'uen plata, q'uen oro, q'uen q'ueen te vach' yilji, perfume, maclab' jul-lab' yed' pax masanil tas to ay stojol ix smolb'ej viñ. ²⁸ Ix schecanpax viñ b'ojoc spatil b'aj sic'chaj ixim trigo, vino yed' aceite. Ix b'ochaj pax smacte' noc' vacax, noc' calnel yed' noc' chiva. ²⁹ Ix schecanpax viñ b'ojoc juntzañ choñab', yujto

mañ jantacoc noc' svacax viñ yed' noc' scalnel. Te nivan sb'eyumal viñ ix yac' Dios.

³⁰ Aton viñ ix checan macchaj sjaj a' Gihón d'a yib'añ, yic vach' axo d'a yalañ luum sb'ey a'. A d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a schoñab' viñaj David, ata' ix c'och a'. Masanil tas ix sc'ulej viñ, vach'ñej ix elc'ochi.

Ix chaji eb' aj Babilonia yuj viñaj Ezequías
(2R 20.12-19; Is 39.1-8)

³¹ A eb' viñ yajal d'a Babilonia, ix scheccot eb' viñ schecab' eb' viñ yic tzul sc'anb'an eb' viñ yuj jun tas satub'tac ix uji d'a Judá. Ix actajcan viñaj Ezequías chi' yuj Dios sch'ocoy yic tz'ac'ji proval viñ yuuj, yic syila' tas yaj spensar viñ.

A schamel viñaj Ezequías
(2R 20.20-21)

³² A jantacto yab'ixal viñaj Ezequías yed' tastac ix sc'ulej viñ yed' b'aj ix sc'anab'ajej Dios viñ, aycan b'aj tz'ib'ab'ilcan tas yilnac viñaj Isaías yuninal viñaj Amoz yed' d'a yumal yab'ixal eb' viñ sreyal Judá yed' Israel. ³³ Axo yic ix cham viñ, ix mucji viñ d'a yib'añq'ue b'aj much'il eb' yiñtilal viñaj David. Masanil eb' aj Judá yed' eb' cajan d'a Jerusalén, ix sch'oxel eb' to nivan yelc'och viñ ayic ix smucan viñ chi' eb', axo viñaj Manasés yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

33

Ochnac viñaj Manasés reyal
(2R 21.1-18)

¹ A viñaj Manasés chi', lajchave' ab'il sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal. 55 ab'il ix yac' reyal viñ d'a

Jerusalén. ² Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová, yujto a juntzañ tastac yajb'entac sb'eyb'alej juntzañ choñab' yic'naquel Jehová d'a yichañ eb' israel d'a sat sluum tic, a chi' ix sb'eyb'alej viñ. ³ Ix schec viñ b'ochajxiq'ue juntzañ lugar yic ejmelal b'ajtac chaañ, aton juntzañ yic'naquel viñ smam viñ. Ix schecan viñ b'ochajxiq'ue altar yic comon dios Baal yed' yechel comon dios Asera. Ix yalan sb'a viñ d'a masanil tas syac' sc'ac'al d'a satchaañ, ix yac'anpaxem sb'a viñ d'ay. ⁴ Ix schecan viñ b'ochajq'ue juntzañ altar d'a stemplo Jehová d'a Jerusalén, aton jun templo chi' b'aj yalnac Jehová to ol b'inajñej sb'i d'a masanil tiempo. ⁵ Ix schecanpax viñ b'ochajq'ue juntzañxo altar d'a chab'xo yamaq'uil stemplo Jehová chi', yic syal sb'a viñ d'a masanil tas syac' sc'ac'al d'a satchaañ.

⁶ Ix sñusantz'a eb' yuninal viñ silab'il d'a sch'olanil yic Ben-hinom. Ix sc'anb'an sb'a viñ d'a eb' ajb'aal, d'a eb' ajchum, d'a eb' naumel lolonel. Ix scuchb'an eb' anima viñ yic sc'uman spixan chamnac. Te chuc tas ix sc'ulej viñ, yuj chi' ix stzuntzejcot yoval sc'ol Jehová viñ d'a yib'añ.

⁷ Ix schecan viñ ac'chajoch yechel comon dios d'a yol scajñub' Jehová Dios. Aton yuj jun cajñub' chi' yalnac Jehová d'a viñaj David yed' d'a viñaj Salomón icha tic: A jun pat d'a Jerusalén tic, ix in sic'canel d'a yol smacb'en eb' yiñtilal Israel, in cajñub' tz'ajcan d'a junelñej. ⁸ Mañxo ol ex viq'uel a ex israel ex tic d'a jun lum luum vac'nac d'a eb' e mam eyicham, tato tze c'anab'ajej masanil in c'ayb'ub'al, in checnab'il yed' in cachnab'il in chec yac'naccan viñaj Moisés d'ayex, xchi Jehová.

⁹ Palta axo viñaj Manasés chi' ix cuchb'an val eb'

aj Jerusalén d'a chucal yed' juntzañixo eb' ay d'a yol yic Judá chi'. Yelxo val te chuc ix aj sb'eyb'al eb' d'a yichañ schuc b'eyb'al juntzañ choñab' satb'ilel yuj Jehová d'a yichañ eb' smam yicham eb' d'a peca'.
¹⁰ Ix cachji viñaj Manasés yed' masanil eb' anima chi' yuj Jehová, palta maj sc'anab'ajej eb'. ¹¹ Yuj chi' a Jehová ix ac'ancot eb' yajalil eb' soldado viñ sreyal Asiria d'a eb', ix yamchaj viñaj Manasés chi' yuj eb'. Ix yac'anoch gancho eb' d'a sñi' viñ, ix tzec'chaj viñ d'a q'uen cadena nab'a bronce, ix yic'anb'at viñ eb' d'a Babilonia.

¹² Ayic ix yab'an val syail viñ chi', ix lesalvi viñ d'a Jehová Dios. Yelc'olal val ix yiq'uem sb'a viñ d'a yichañ sDiosal smam yicham. ¹³ Ayic ix lesalvi viñ chi', ix yab'an Dios tas ix sc'an viñ chi', yuj chi' ix meltzajxi viñ yuj Jehová d'a Jerusalén chi' yic tz'ochxi viñ d'a yopisio. Icha chi' ix aj snachajel yuj viñ to añej Jehová Dios toni.

¹⁴ Ix lajvi chi', ix schecan viñ b'ochajxiq'ue smuroal schoñab' viñaj David d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a a' Gihón d'a pañan b'aj ay sjaj a a' chi', masanto sc'och d'a spuertail yic noc' chay. Ix vach' b'oji pax b'aj scumlaj muro chi'. Chaañ ix ajq'ue muro chi'. Ix yac'anpaxoch eb' yajalil eb' soldado viñ d'a masanil choñab' ayoch smuroal d'a yol yic Judá chi'. ¹⁵ Ix schecan viñ ic'chajel sdiosal eb' ch'oc choñab'il yed' juntzañ yechel ix yac'och viñ d'a yol scaj nub' Jehová yed' juntzañ altar ix schec viñ b'ojoc d'a jun tzalan yic templo chi' yed' juntzañixo d'a Jerusalén chi'. A juntzañ chi' ix schec viñ julchajcanel d'a stitaquel choñab' chi'. ¹⁶ Ix lajvi chi' ix schecan viñ vach' b'ochajxi

altar d'a Jehová, ix yac'an silab' viñ yic sch'oxan sjunc'olal yed' Dios yed' silab' yic ac'oj yuj diosal. Ix yalan viñ d'a masanil eb' aj Judá to tz'och eb' ejmelal d'a Jehová Dios. ¹⁷ Palta a eb' anima chi', añeja' ix yac'ñej silab' eb' d'a juntzañ lugar yic ejmelal b'ajtac chaañ, vach'chom a d'a Jehová sDiosal eb' syac' yalani.

¹⁸ A jantacto yab'ixal viñaj Manasés chi' yed' slesal viñ d'a Dios yed' tas ix schec Jehová yal eb' schecab', ayacan b'aj tz'ib'ab'ilcan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel. ¹⁹ Tz'ib'ab'il pax slesal viñ yed' tas ix aj spacan Dios. Añejtona' pax tas ix aj yoch spitalil viñ yed' yic ejmelal ix sb'oq'ue viñ b'ajtac chaañ yed' b'ajtac ix b'ochaj yechel Asera yed' juntzañxo yechel comon dios ayic manto sna sb'a viñ d'a yichañ Jehová, ayacan d'a yumal ix stz'ib'ejcan eb' schecab' Dios. ²⁰ Ayic ix cham viñ, ix mucji viñ b'aj ayjuntzañ tas avab'il d'a spalacio. Axo viñaj Amón yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

*Ochnac viñaj Amón reyal
(2R 21.19-26)*

²¹ A viñaj Amón chi', ²² ab'il sq'uinal viñ ayic ix schanel yich viñ yac'an reyal, chab' ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. ²² Ix stzuntzejcot yoval sc'ol Jehová viñ d'a yib'añ icha ix sc'ulej viñ smam viñ. Ix sñus silab' viñ d'a juntzañ comon dios b'ob'ilcan yuj viñ smam viñ chi', ix ochpax viñ ejmelal d'ay. ²³ Maj yiq'uemlaj sb'a viñ d'a Jehová icha sc'ulejnc viñ smam viñ chi', palta a val chucal ix ste c'ulej viñ.

²⁴ A eb' viñ ayoch yajalil yed' viñ, a eb' viñ ix milancham viñ d'a spalacio. ²⁵ Axo eb' anima

d'a yol choñab' chi' ix milanpaxcham eb' viñ ix milancham viñ. Axo viñaj Josías yuninal viñ ix yac'canoch eb' reyal sq'uexuloc viñ.

34

Ochnac viñaj Josías reyal (2R 22.1-2)

¹ A viñaj Josías chi', vajxaque' ab'il sq'uinal viñ ayic ix schaañel yich viñ yac'an reyal. 31 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. ² A tas ix sc'ulej viñ te vach' d'a yichañ Jehová, tz'acan ix sb'eyb'alej viñ icha sb'eyb'alejnac viñaj David smam yicham viñ.

A tas ix sc'ulej viñaj Josías

³ Ayic 16 ab'ilxo sq'uinal viñaj Josías chi', ayic quelem unin val viñ, ix yac'an val och viñ d'a sc'ool sc'anab'ajan Jehová sDiosal viñaj David smam yicham viñ. Axo yic 20 ab'il viñ, ix syamanoch viñ yic'anel tas mañ vach'oc d'a Judá yed' d'a Jerusalén chi'. Ix schecan viñ satjiel masanil juntzañ b'aj tz'och ejmelal b'ajtac chaañ, yechel comon dios Asera yed' juntzañixo yechel comon dios tzeyb'il yed' masanil yechel b'ob'il d'a q'uen q'ueen. ⁴ A val d'a yichañ viñ ix mac'jipoj juntzañ altar yic masanil yechel Baal. Ix schecanpax viñ mac'jipoj altar b'aj sñuschajtz'a incienso b'ajtac chaañ. Ix schecanpax viñ mac'jipoj yechel comon dios Asera yed' masanil juntzañixo yechel comon dios. Choc' ix ajcan smasanil. Ix lajvi chi' ix stzicanb'at viñ d'a yib'añ b'ajtac mucan eb' ix ac'an silab' d'a juntzañ yechel chi'. ⁵ Ix schecanpax viñ ñusjoczt'a sb'aquil eb' sacerdote d'a juntzañ

comon dios chi' d'a yib'añ juntzañ altar chi'. Ichaton chi' ix aj sacb'itan Judá yed' Jerusalén chi' viñ. ⁶ Icha pax chi' ix sc'ulej viñ d'a juntzañ choñab' mac'b'ilem lañaj d'a yol yic Manasés, d'a yol yic Efraín yed' d'a yol yic Simeón, masanto ix c'och d'a yol yic Neftalí. ⁷ Ayic ix lajvi smac'jicanpoj masanil juntzañ altar, juntzañ yechel comon dios Asera yed' juntzañoxo yechel comon dios, choc' ix ajcani, ix mac'jipaxcanpoj masanil altar b'aj stz'a incienso d'a masanil yol yic Israel chi'. Ichato chi' ix meltzajxi viñ d'a Jerusalén.

Ilchajnac yumal ley
(2R 22.3—23.3)

⁸ Ayic 26 ab'ilxo sq'uinal viñaj Josías chi', ayic toxo ix sacb'itej masanil jun nación chi' viñ yed' scajnuj' Jehová Dios, ix schecan viñ vach' b'ochaj scajnuj' Dios chi'. Ix ochcan jun munlajel chi' d'a yib'añ viñaj Safán yuninal viñaj Azalías yed' viñaj Amasías yajal d'a choñab' Jerusalén yed' viñ tz'ib'um, aton viñaj Joa yuninal viñaj Joacaz. ⁹ Ix lajvi chi' ix b'at eb' viñ tic yil viñaj Hilcías sat sacerdote. Ix b'at yac'an q'uen tumin eb' viñ d'a viñ, aton q'uen ix scha eb' viñ levita stañvan spuertail stemplo Dios d'a eb' yiñtilal Manasés yed' eb' yiñtilal Efraín, aton masanil eb' cannac d'a yol yic Israel. Ay pax q'uen ix yac' eb' yiñtilal Judá, eb' yiñtilal Benjamín yed' eb' cajan d'a Jerusalén chi'. ¹⁰ Ix lajvi chi' ix yac'ancan q'uen tumin chi' eb' viñ d'a eb' viñ ayoch yilan munlajel d'a stemplo Jehová chi', axo eb' viñ stupan eb' viñ smunlaj d'a templo chi'. ¹¹ Ix yac'anpax q'uen tumin chi' eb' viñ d'a eb' viñ ñicum te' yed' d'a eb' viñ scuchb'an

munlajel chi', yic smanchaj q'uen q'ueen tzeyb'il yed' pax masanil te te' tz'och syamnub'aloc yed' pax spatzab'il juntzañ pat emnaccan lañaj yuj eb' viñ sreyal Judá.

¹²⁻¹³ A juntzañ eb' viñ vinac chi', te vach' ix yutej eb' viñ yilan munlajel chi'. A eb' viñ scuchb'an munlajel chi', a eb' viñ levita, aton sb'i eb' viñ tic: Viñaj Jahat yed' viñaj Abdías yiñtilal viñaj Merari, viñaj Zacarías, viñaj Mesulam yiñtilal viñaj Coat. A eb' viñ tic yajal yaj eb' viñ. Ay juntzañxo eb' viñ levita cuchb'um d'a b'it yed' pax d'a yame'ab' yic b'it chi', a eb' viñ tz'ilan eb' cuchum icatz, ay pax eb' viñ tz'ilan eb' smunlaji. Ay pax eb' viñ tz'ib'um, ay pax eb' viñ stañvan spuertail scajñub' Dios chi'.

¹⁴ Ayic van yic'chajelta q'uen tumin ix b'at ac'chajcan d'a scajñub' Jehová chi', axo viñaj sacerdote Hilcías ix ilanelta yumal b'aj aycan sley Jehová yuj viñaj Moisés. ¹⁵ Ix yalan viñ d'a viñaj Safán viñ tz'ib'um to ix ilchaj yumal ley d'a scajñub' Jehová. Ix yac'ancan viñ d'a viñaj Safán chi'. ¹⁶ Axo viñaj Safán chi' ix ic'anb'at d'a viñ rey chi', ix yalan viñ icha tic:

—Mamin rey, a oñ a checab' oñ tic van co b'oan masanil munlajel aycan och d'a quib'añ. ¹⁷ Ix molb'aj q'uen tumin ix ul ac'chajcan d'a scajñub' Jehová, ix ac'chaj q'uen d'a eb' viñ tz'ilan munlajel chi' yed' pax d'a eb' viñ smunlaji, xchi viñ.

¹⁸ Ix yalanpax viñ d'a viñ rey chi' icha tic: A viñaj Hilcías ix yac' jun uum viñ d'ayin, xchi viñ. Ix lajvi chi' ix yavtan jun uum chi' viñ d'a yichañ viñ rey chi'. ¹⁹ A val yic ix yab'an viñ rey tas syal jun uum chi', ix sñic'chitanb'at spichul viñ.

²⁰ Ix yavtancot viñaj Hilcías viñ, viñaj Ahicam yuninal viñaj Safán, viñaj Abdón yuninal viñaj Micaía, viñaj Safán viñ tz'ib'um yed' viñaj Asaías ay yopisio scolvaj yed' viñ. Ix yalan viñ d'a eb' viñ icha tic:

²¹ —Ixiquec, b'at c'anb'ejec d'a Jehová vuuj, yuj pax masanil anima cannac d'a Israel tic yed' d'a Judá yuj tas syal jun uum ix ilchaj tic. Tecan aycot yoval sc'ol Jehová d'a quib'añ ticnaic, yujto a eb' co mam quicham maj sc'anab'ajej eb' tas syal Jehová, maj sb'eyb'alej pax eb' tastac aycan d'a jun uum tic, xchi viñ rey chi'.

²² Yuj chi' ix b'at viñaj Hilcías yed' juntzañxo eb' viñ ix checjib'at yuj viñ rey chi', ix b'at eb' viñ yil ix Hulda ix schecab' Dios, ix yetb'eyum viñaj Salum yuninal viñaj Ticva, yixchiquin viñaj Harhas. A viñaj Salum chi' sic'an masanil pichul d'a scajñub' Dios. Cajan ix Hulda chi' d'a jun scha macañil choñab' d'a Jerusalén. Ayic ix yalan eb' viñ d'a ix, ²³ ix tac'vi ix d'a eb' viñ icha tic:

—A Jehová co Diosal tz'alan icha tic: Alec d'a viñ ix ex checancot e c'anb'ej chi' d'ayin ²⁴ to a in Jehová in tic svala': Ol vac'cot junoc yaelal d'a yib'añ jun choñab' tic yed' d'a yib'añ masanil anima cajan d'ay, icha val yaj stz'ib'chajcan d'a jun uum ix avtaj d'a ichañ chi'. ²⁵ Yujto ix in eyactejcani, axo d'a juntzañ comon dios tze ñus incienso. Tze tzuntzancot yoval in c'ol yuj masanil tas ix e c'ulej chi'. Yuj chi' toxo ix cot yoval in c'ool d'a yib'añ jun choñab' tic, maxtzac tuplaj. ²⁶ Yuj chi' alec d'a viñ sreyal Judá, viñ ix ex checancot ul e c'anb'ej d'ayin Jehová sDiosal in Israel tic to a in sval icha tic: Yujto ix a cha ab' tas syal jun uum

chi', ²⁷ ix ac'an val och d'a a c'ool, ix ac'anoch a b'a d'a yol in c'ab' ayic ix ab'ani to ay yoval in c'ol d'a yib'añ jun choñab' tic yed' d'a yib'añ eb' cajan d'ay, yujto ix iq'uem a b'a d'a vichañ, ix a ñic'chitanb'at a pichul, ix ach oq'ui, añejtona' in ix vab' pax tas ix ala'. Yuj chi' a in val Jehová in sval d'ayach: ²⁸ A in ol vaq'ucl'ochi to junc'olal ol ach chamoc, ol ach mucchaj b'aj mucan eb' a mam icham. Ichato chi' ol javoc juntzañ yaelal ol vac'cot d'a yib'añ jun choñab' tic yed' d'a yib'añ masanil eb' cajan d'ay, xchi Jehová, xchi ix Hulda chi'.

Yuj chi' ix meltzaj eb' viñ schecab' viñ rey chi', ix ul yalan spac tas ix b'at sc'anb'ej eb' viñ chi'.

²⁹ Ix lajvi chi' ix schecan viñ rey chi' avtajcot masanil eb' viñ yichamtac vinaquil Judá yed' eb' yic Jerusalén chi' to smolb'ej sb'a eb' viñ smasanil.

³⁰ Ix lajvi chi', ix q'ue viñ rey chi' d'a scajnub' Jehová yed' masanil eb' ix smolb'ej sb'a chi' yed' pax eb' viñ sacerdote, eb' viñ levita yed' masanil anima ay d'a yol smacb'en chi' yed' pax masanil eb' unin yed' masanil eb' ichamtac anima. Ata' ix schec viñ rey chi' avtaj jun uum chi' yab' masanil anima chi', aton tastac aycan d'a yumal strato Jehová ix ilchajelta yuj eb' d'a yol templo chi'.

³¹ Ix och liñan viñ rey chi' d'a stz'ey jun nivan oy. Ata' ix yac' sti' viñ d'a yichañ Jehová to d'a val smasanil sc'ool viñ ol sc'anab'ajej sb'eyb'alan masanil checnab'il yed' c'ayb'ub'al chi', icha val yaj stz'ib'chajcan d'a yumal strato Jehová chi'.

³² Ix lajvi chi' ix yalan viñ d'a masanil anima molanec' chi', eb' aj Jerusalén yed' eb' yic Benjamín to syac' sti' eb' sc'anab'ajani. Masanil eb' cajan d'a Jerusalén chi', ix sc'anab'ajej eb' icha val yajcan

d'a yumal strato sDiosal eb' yed' eb' smam yicham.
³³ Ix schecan viñaj Josías chi' ic'joquel masanil yechel yajb'entac ay d'a yol smacb'en Israel chi'. Ix yalan viñ to tz'och masanil eb' ayec' d'a Israel chi' ejmelal d'a Jehová Dios. Yacb'an pitzanto viñ, maj yiq'uel sb'a eb' d'a Jehová sDiosal eb' smam yicham eb'.

35

Ix och q'uiñ yuj viñaj Josías (2R 23.21-33)

¹ Ix och q'uiñ yuj viñaj Josías chi' yic syic'anchaari Jehová viñ d'a Jerusalén chi', aton yic snaancot eb' ayic yelnaccot eb' smam yicham eb' d'a Egipto. Ayic 14 yoch b'ab'el uj ix smilcham noc' calnel eb' silab'il yuj q'uiñ chi'. ² Ix yac'anoch eb' viñ sacerdote viñ d'a yopisio, ix iptzítaj eb' viñ yuj viñ yic syilan yopisio eb' viñ chi' d'a scajñub' Jehová. ³ Ix schecan viñ smolb'ej sb'a eb' viñ levita tz'ac'an servil Jehová, aton eb' viñ sc'ayb'an eb' yetisraelal. Ix yalan viñ d'a eb' viñ icha tic: Naeccoti to a te' scaxail strato Jehová, aycan te' d'a yol scajñub' Jehová sb'onac viñaj Salomón yuninal viñaj David sreyal Israel. Yuj chi' a ex tic maxtzac e b'achlaj b'eyec' te' d'a sjolom e jeñjab'. A ticnaic aq'uec servil Jehová co Diosal yed' pax eb' quetisraelal schoñab' co Diosal chi'. ⁴ B'oecoch e b'a d'a stzolal, icha syal stzolal smacañil eb' e mam eyicham, icha yaj stz'ib'chajcan yuj viñaj David yed' viñaj Salomón chi'. ⁵ Tzex can nañaloc ex levita ex tic d'a scajñub' Jehová chi', icha syal smacañil eyaji, yic vach' tzex colvaj d'a junjun

macañ eb' quetisraelal sc'ab'yoc sb'a, ⁶ yic tze milancham noc' quelemtac calnel silab'il yic q'uiñ tic. Yuj chi' sacb'itejec e b'a icha yalan ley yed' pax tas yovalil sacb'itaji, yic vach' syal sc'anab'ajan eb' quetisraelal tic masanil tas yalnaccan viñaj Moisés yuj Jehová, xchi viñ rey chi'.

⁷ Ix lajvi chi', axo d'a scal noc' smolb'etzal noc' viñaj Josías chi' ix yiq'uelta juntzañ noc' ix yac' viñ d'a eb' anima molanec' chi', yic vach' ay noc' syal yac'an eb' silab'il d'a q'uiñ chi'. Aton sb'isul noc' tic: 30 mil noc' calnel yed' noc' chiva yed' 3 mil noc' quelemtac vacax. ⁸ Añejtona' eb' viñ ayoch yajalil yed' viñ rey chi', ix el val d'a sc'ool eb' viñ yac'an silab' d'a eb' choñab' chi', d'a eb' viñ sacerdote yed' d'a eb' viñ levita. Axo pax viñaj Hilcías, viñaj Zacarías yed' viñaj Jehiel, aton eb' viñ tz'ílan scajñub' Jehová, 2 mil 600 noc' calnel yed' 300 noc' quelemtac vacax ix yac' eb' viñ yic tz'och q'uiñ chi'. ⁹ A viñaj Conanías yed' eb' viñ yuc'tac, aton viñaj Semaías, viñaj Natanael, viñaj Hasabías, viñaj Jeiel yed' viñaj Josabad, aton eb' viñ yajalil eb' viñ levita, 5 mil noc' calnel yed' noc' chiva ix yac' eb' viñ yic tz'och q'uiñ chi'. Ix yac'anpax 500 noc' quelemtac vacax eb' viñ yic syac' noc' eb' viñ levita silab'il.

¹⁰ Ayic vach'xo yaj masanil yic tz'och q'uiñ chi', ix sb'oanoch sb'a eb' viñ sacerdote d'a stzolal yed' pax eb' viñ levita, icha ix aj yalan viñ rey. ¹¹ Ix smilancham noc' noc' chi' eb' viñ silab'il yic q'uiñ chi'. Ix yac'an schiq'uil noc' eb' viñ levita chi' d'a eb' viñ sacerdote. Axo eb' viñ ix tzicanoch schiq'uil noc' chi' d'a altar. Ix lajvi chi' ix spatz'anel noc' eb' viñ levita chi'. ¹² Ix spojanec' xepual noc' silab'

sñusjitz'a smasanil eb' viñ sacerdote chi', ix yac'an eb' viñ d'a junjun macañ eb' ayto yuj sb'a, yic syac'an eb' d'a Jehová, icha yaj stz'ib'chajcan d'a yumal yuj viñaj Moisés. Añeja' icha chi' ix yutej pax noc' vacax eb' viñ. ¹³ Ix sb'olan noc' silab' yic q'uiñ chi' eb' viñ, icha val yaj stz'ib'chajcani. Axo juntzañxo noc' silab' chi', ix stz'añ noc' eb' viñ d'a yol chen yed' d'a yoltac xalten. Elañchamel ix spuquec' noc' eb' viñ d'a eb' anima. ¹⁴ Ix lajvi chi', ix sb'oan yic eb' viñ levita chi' yed' pax tas yic eb' viñ sacerdote, yujto a eb' viñ sacerdote yirñtilal Aarón te ay tas sc'ulej eb' viñ sq'ue ac'val yic sñusan noc' silab' eb' viñ stz'a smasanil yed' pax xepual noc'. Yuj chi' munil ix sb'o yic eb' viñ levita chi', ix sb'oanpax yic eb' viñ sacerdote chi' eb' viñ.

¹⁵ Axo pax eb' viñ sb'itani, aton eb' viñ yirñtilal viñaj Asaf, ayoch eb' viñ d'a yopisio chi', icha yajcan yuj viñaj rey David, viñaj Asaf, viñaj Hemán yed' viñaj Jedutún, schecab' eb' tic viñaj rey David chi'. Axo eb' viñ stañvan puerta, aypaxoch eb' viñ yilan yopisio chi'. Malaj junoc eb' viñ syactejan yilan yopisio, yujto a eb' viñ yetlevitañ eb' viñ sb'oan noc' silab' eb' viñ.

¹⁶ Icha chi' ix aj yac'ji servil Jehová d'a sc'ual q'uiñ chi', yic tz'ac'jipax silab' d'ay d'a altar, aton silab' sñusjitz'a smasanil, icha ix aj yalan viñaj rey Josías chi'. ¹⁷ Masanil eb' israel van sb'oan q'uiñ chi', uque' c'ual pax ix sva ixim pan eb' malaj yich. ¹⁸ Malaj b'aj ix och junoc q'uiñ icha jun chi' yictax d'a stiempoal viñaj Samuel schecab' Dios. Malaj val junocxo sreyal Israel ix ac'anoch jun q'uiñ chi' icha ix aj yoch yuj viñaj rey Josías yed' eb' viñ

sacerdote, eb' viñ levita yed' masanil eb' aj Judá yed' eb' aj Israel ayec' chi' yed' pax eb' cajan d'a Jerusalén chi'. ¹⁹ Ayic 18 ab'ilxo yoch viñaj Josías chi' reyal ix och jun q'uiñ chi'.

A schamel viñaj rey Josías
(2R 23.28-30)

²⁰ Ayic toxo ix laj uji juntzañ chi', ayic toxo ix b'ochajxi scaj nub' Jehová yuj viñaj rey Josías chi', axo viñaj Necao sreyal Egipto, van sb'at viñ d'a a' Éufrates yic syac' oval viñ yed' choñab' Carquemis. Axo viñaj rey Josías chi' ix b'at smac sat viñ. ²¹ A viñaj Necao chi', ix scheccot eb' schecab' viñ yic tzul alchaj d'a viñaj Josías chi' icha tic: Ach sreyal Judá, mañ ac' oval ved'oc, yujto mañoc ed'oc tzin javi vac' oval, palta a yed' junxo nación aytaxon voval yed'oc, yujto a Dios ix alan d'ayin to tzin pil vip vac'an oval tic. Actej a telan a b'a yed' Dios yic vach' max ach satel yuuj, yujto a' ayoch ved'oc, xchicot viñ.

²² Palta axo viñaj Josías chi' maj meltzajlaj viñ, to ix sq'uexel sb'a viñ yic syac'an oval viñ. Maj schalaj yab' viñ tas ix yal viñaj Necao chi', vach'chom a Dios ix alani. Yuj chi' ix yac' oval viñ yed' viñaj Necao chi' d'a jun pañan yic Meguido. ²³ A eb' sjulvajum viñaj Necao chi', ix sjulb'at sjul-lab' eb' d'a viñaj Josías chi'. Ix yamchaj viñ sjulan eb', yuj chi' ix yal viñ d'a eb' ed'jinac scarruaje: Iq'uec in el d'a tic, yujto te nivan ix in aj in lajvi, xchi viñ. ²⁴ Ix yic'anelta viñ eb', ix yac'anoch viñ eb' d'a yol junxo schab'il carruaje, ix yic'ancot viñ eb' d'a Jerusalén, ata' ix cham viñ. Ix smucan viñ eb' b'aj much'il eb' smam yicham. Masanil eb' aj Judá yed' eb' aj

Jerusalén ix oc' eb' yuj viñ. ²⁵ Axo viñaj Jeremías ix b'oan jun sb'ital yic snachajcot schamel viñ. Ix canñej jun b'it chi', masanil eb' viñ vinac yed' eb' ix ix sb'itani, ayic sb'itan jun b'it chi' eb' yuj schamel junoc anima, snacot viñaj Josías chi' eb'. A jun b'it chi' ix ochcan d'a stzolal sb'itan eb' israel yuj junoc chamel, aycan d'a yumal sb'ital cusc'olal.

²⁶ A jantacto yab'ixal viñaj Josías chi' yed' tastac ix sc'ulej viñ, te vach' icha yaj stz'ib'chajcan d'a yumal sley Jehová ²⁷ yed' masanil tastac ix sc'ulej viñ ayic ix el yich yed' slajvub', aycan b'aj tz'ib'ab'ilcan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel yed' Judá.

36

Ochnac viñaj Joacaz reyal (2R 23.31-35)

¹ Ix lajvi chi' axo masanil eb' anima ix ac'anoch viñaj Joacaz yuninal viñaj Josías chi' reyal d'a Jerusalén sq'uexuloc viñ smam chi'. ² Ayic ix schaanel yich viñ yac'an reyal, 23 ab'il sq'uinal viñ, oxeñej ujal ix yac' reyal viñ. ³ A viñ sreyal Egipto ix ic'anel viñ d'a reyal chi'. Ix yac'anoch q'uen tumin viñ sreyal Egipto chi' d'a yib'añ eb' aj Judá chi' yic syac'an 75 quintal q'uen plata eb' yed' oxe' arroba q'uen oro. ⁴ Axo viñaj Eliaquim yuc'tac viñaj Joacaz chi' ix ochcan reyal d'a Judá chi' yuj viñ sreyal Egipto chi'. Ix q'uexhaj sb'i viñaj Eliaquim chi' yuj viñ, Joacim ix sb'iejcan viñ, axo viñaj Joacaz chi', ix ic'jib'at viñ yuj viñ sreyal Egipto chi'.

Ochnac viñaj Joacim reyal (2R 23.36—24.7)

⁵ Ayic ix och viñaj Joacim chi' reyal, 25 ab'il sq'uinal viñ, 11 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Palta te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová Dios. ⁶ Axo viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia ix javi yac' oval yed' viñ, ix tzec'ji viñ d'a q'uen cadena, ix ic'jib'at viñ d'a Babilonia chi'. ⁷ Añejtona' ix yic'b'at juntzañ yamc'ab' yic scajnub' Jehová viñaj Nabucodonosor chi', ix yac'anoch viñ d'a yol stemplo sdiosal d'a Babilonia chi'.

⁸ A jantacto yab'ixal viñaj Joacim chi' yed' tastac te yajb'entac ix sc'ulej viñ yed' juntzañxo chucal ix sc'ulej viñ, ayacan b'aj tz'ib'ab'ilcan yab'ixal eb' sreyal Israel yed' eb' yic Judá. Axo viñaj Joaquín yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

*Ic'b'ilb'at viñaj Joaquín d'a Babilonia
(2R 24.8-17)*

⁹ Ayic ix schanel yich viñaj Joaquín yac'an reyal, 18 ab'il sq'uinal viñ. Oxe' ujal yed' lajuñexo c'ual ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén, te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová.

¹⁰ A d'a b'ab'el uj yic jun ab'il chi', ix yal viñaj Nabucodonosor to tz'ic'jib'at viñaj Joaquín chi' d'a Babilonia yed' juntzañ yamc'ab' te caro stojol ay d'a scajnub' Jehová. Axo viñaj Sedequías ix ac'jioch reyal d'a Judá yed' d'a Jerusalén sq'uexuloc viñaj Joaquín chi'. A viñaj Sedequías chi', sc'ab' yoc sb'a viñ yed' viñaj Joaquín chi'.

Ochnac viñaj Sedequías reyal

¹¹ A viñaj Sedequías chi', 21 ab'il sq'uinal viñ ayic ix schanel yich viñ yac'an reyal, 11 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. ¹² Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová. Maj sna sb'a sc'ool viñ

yuj scachnab'il ix schec Jehová yal viñ schecab' aj Jeremías. ¹³ Ijan ix yiq'uel sb'a viñ d'a viñaj Nabucodonosor yalani, aton b'aj ix yac' sti' viñ d'a yichañ Dios to junñej ix yutej spensar viñ yed' viñ. Junelñej ix yac' pitb'oquel spensar viñ, majxo yal sc'ool viñ ix meltzaj d'a Jehová sDiosal Israel.

¹⁴ Añejtona' masanil eb' viñ yajal d'a Judá chi', eb' viñ sacerdote yed' masanil eb' anima, ix te q'ue val chaañ eb' sc'ulan chucal te yajb'entac. A val sb'eyb'al juntzañxo ch'oc choñab'il ix sb'eyb'alej eb', ix yixtanel scajnub' Jehová eb', aton jun sic'b'ilel yuuj d'a Jerusalén chi'. ¹⁵ A Jehová sDiosal eb' yed' smam yicham eb', ix schecñejcot eb' schecab' yic tzul cachji eb', yujto tz'oc' sc'ol d'a schoñab' yed' d'a scajnub' chi'. ¹⁶ Palta toñej ix stzetzaj eb' schecab' Dios chi' eb', malaj yelc'och tas ix yal eb' d'a sat eb'. Ix b'uchvaj eb' d'a eb' schecab' Dios chi', masanto ix em val yoval sc'ol Jehová d'a yib'añ schoñab' chi', majxo yal-laj yoch vaan.

*Ix mac'jiem lañnaj scajnub' Jehová
(2R 25.8-21; Jer 39.8-10; 52.12-30)*

¹⁷ Ix lajvi chi', ix checjicot viñ sreyal eb' aj Babilonia chi' yuj Jehová, ix javi viñ yac' oval yed' eb' aj Judá chi'. Ix miljicham eb' quelemtac d'a q'uen espada d'a yamaq'uil scajnub' Dios. Mañxa jab'oc snivanc'olal eb' d'a eb' quelemtac chi' yed' d'a eb' ix cob'estac, d'a eb' icham anima mañxa yip. Ix ac'jioch eb' smasanil d'a yol sc'ab' viñ rey chi' yuj Jehová. ¹⁸ Masanil yamc'ab' yic scajnub' Dios, nivac yed' cotac, jantacñej tas ay d'a scajnub' chi' yed' masanil sb'eyumal viñ rey yed' yic eb' viñ ayoch yajalil yed' viñ rey chi', pilan

ix yic'b'at viřaj Nabucodonosor chi' d'a Babilonia. ¹⁹ Ix sřusancantz'a scajnub' Dios chi' eb', ix smac'ancanem lařnaj smuroal Jerusalén chi' eb'. Ix sřusantz'a spalacio viř rey eb', ix smac'anpoj masanil tas caro stojol eb'.

²⁰ Axo eb' maj miljoccham d'a oval chi', ix ic'jib'at eb' d'a Babilonia chi'. Ix ochcan eb' checab'oc d'a viřaj rey Nabucodonosor chi' yed' d'a eb' yirřtilal viř, masanto ayic ix ac'ji ganar Babilonia chi' yuj eb' aj Persia. ²¹ Icha val chi' ix aj yelc'och tas ix schec Dios yal viřaj Jeremías schecab'. Icha chi' ix aj yic'an yip lum luum, yujto 70 ab'il mařxalaj mach ix munlaj d'a sat lum.

*A jun checnab'il yac'naquelta viřaj Ciro
(Esd 1.1-14)*

²² Ayic b'ab'el ab'il yoch viřaj Ciro reyal d'a Persia, ix elc'och slolonel Jehová alb'ilcanel yuj viřaj Jeremías schecab'. A Jehová ix ac'an sna viřaj rey Ciro chi', yuj chi' ix yaq'uelta jun checnab'il viř. Ix schecan viř alchajel d'a masanil yol smacb'en, ix schecanpax viř pucchaj uum, syalan icha tic: ²³ A in Ciro in tic sreyal in Persia, a in sval icha tic: A Jehová sDiosal satchař, a' ix ac'anoch masanil naci3n d'a sat lum tic d'a yol in c'ab'. A' ix alan d'ayin to tzin b'oq'ue scajnub' d'a Jerusalén d'a yol yic Judá. Yuj chi', yalřej mach ex schořab' ex Jehová, colvajocab' Jehová e Diosal chi' eyed'oc. A ticnaic meltzajařec d'a Jerusalén chi', xchi viř.

A Ch'an Biblia D'a Chuj San Mateo
The Holy Bible in the Chuj San Mateo language of
Guatemala

La Santa Biblia en Chuj de San Mateo Ixtatán

copyright © 2007 Sociedad Bíblica de Guatemala

Language: Chuj de San Mateo Ixtatán (Chuj)

Dialect: Ixtatán

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-06-08

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 22 Nov 2019

43e98fca-30dd-583b-b172-dc26d705ee90